Albertfalvai Óvoda

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Intézmény OM - azonosítója:034448	**Készítette:** …… **Khoórné Rápolthy Beáta** Intézményvezető PH.

Legitimációs eljárás

A Pedagógiai Programot 20/2012. (VIII.31.)
EMMI rendelet 118. § (3) a))bekezdése alapján
az óvoda szakmai munkaközössége a jogszabály által ráruházott hatáskörében **véleményezte szakmai javaslatait megtette.**

……
Horváthné Szabó Éva
A szakmai munkaközösség(ek) nevében

Az Nkt. 72. § (5) a) bekezdése alapján a pedagógiai programot **a szülői szervezet megismerte** és támogatja annak megvalósítását.

……
Andriska Eszter **Gór-Liszkai Eszter** **Farkasházi-Rácsai Krisztina**

Szülői Szervezet elnöke

Továbbá

A nevelő munkát segítő alkalmazottak a pedagógiai program tartalmáról a tájékoztatást megkapták

……
Halmosné Erős Anikó
Nevelőmunkát segítő alkalmazottak nevében

A 20/2012. (VIII.31.) Emmi rendelet 128.§ (8) *-bek. alapján az óvoda vezetője a NyugiOvi program kiválasztásához beszerezte az óvodapszichológus véleményét

……
Molnárné Ruttner Réka
óvodapszichológus

A nevelőtestület a helyi egészségfejlesztési programot az iskola-egészségügyi szolgálat közreműködésével készítette el.

……
Dr. Sziráki Katalin **Dr Bene Márta** **Dr. Szakolczai Ilona** **Dr. Rapp János**
óvoda-egészségügyi szolgálat/orvos

Ph

A Pedagógiai Program módosítása - **2022. szeptember 1-jei hatályba lépéssel** – a magasabb jogszabályban - Nkt. 26. § (1) bek. - meghatározottak alapján a fenntartóra nem terhel többletkötelezettséget. …… **Khoórné Rápolthy Beáta** óvodavezető Ph	
Pedagógiai Programot az óvoda vezetője döntési hatáskörében Nkt. 26. § (1) bek. alapján a 10/ 2022. (04.19.) számú határozatával **jóváhagyta.** …… **Khoórné Rápolthy Beáta** óvodavezető Ph	
A dokumentum jellege a 20/2012. EMMI rendelet 82. § (3) bekezdése alapján: Nyilvános Megtalálható: https://albertfalvaiovi.ujbuda.hu/	**Érvényes és hatályos:** 2022. szeptember 1-jétől visszavonásig
Verziószám: 3/2022.	**Készült:** 7 eredeti példányban **Iktatószám: 81/2022.**

Tartalomjegyzék

Jogszabályi háttér....6

Az óvoda jellemző adatai....7

1. Bevezető....8
1.1. Hitvallásunk....8
1.2. Gyermekkép....8
1.3. Óvodakép....9

2. Az intézmény bemutatása....11
2.1. Székhely....11
2.2. Bükköny Óvoda telephely....11
2.3. Derzsi utcai telephely....12
2.4. Érem utcai telephely....12
2.5. Pajkos Óvoda telephely....13
2.6. Az óvoda létszámadatai....14

3. Az óvodai élet megszervezésének elvei....15
3.1. Személyi feltételek....15
3.2. Tárgyi feltételek....22
3.3. Az óvodai élet megszervezése....23
3.4. A pedagógiai munka dokumentációi....26
3.5. A gyermekek fejlettségállapotának mérése....27

4. Az óvodai nevelés általános feladatai....29
4.1. Az egészséges életmód alakítása....29
4.2. A környezettudatos magatartás megalapozása....31
4.3. Az óvoda egészségfejlesztési programja....34
4.4. Érzelmi, erkölcsi és értékorientált közösségi nevelés....43
4.5. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása....46

5. Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógusok feladatai....50
5.1. Játék....50
5.2. Verselés, mesélés....52
5.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc....54
5.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka....57
5.5. Mozgás....59
5.6. A külső világ tevékeny megismerése....62
5.7. Munka jellegű tevékenységek....66
5.8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás....68

6. A telephelyeken megjelenő sajátosságok....70
6.1. Székhely....70
6.2. Bükköny Óvoda, Derzsi utcai, Érem utcai telephely....72
6.3. Pajkos Óvoda telephely....74

7. Hagyományaink, ünnepeink....78

8. Inkluzív pedagógia....84
8.1. Integráció a sajátosságok megőrzésével, a különbségekhez való alkalmazkodással a gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések....84
8.2. Differenciálás: a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésének segítése....86
8.3. A speciális pedagógiai ellátásra jogosult, a tankötelezettségük megkezdésére halasztást kapott gyermekek részére biztosítandó, iskolakezdésre felkészítő foglalkozások....93

9. Gyermekvédelmi feladatok....95

10. Óvodai integrációs program a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek fejlődésének elősegítésére és a szociális hátrányok csökkentésére....98

11. Az óvoda kapcsolatai....99

12. Felhasznált irodalom....104

13. Legitimációs záradék, érvényességi rendelkezés, nyilvánosság....105

Függelék

Az óvodán kívüli óvodai nevelés programja járványhelyzet esetére

A pedagógiai program jogszabályi háttere - 2022

- 2011. évi CXC törvény a nemzeti köznevelésről (Nkt.)
- 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelete a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- 2003. évi CXXV. Törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 2011. évi CLXXIX. Törvény a nemzetiségek jogairól
- 1997. évi XXXI. tv. a Gyermek védelemről és gyámügyi igazgatásról
- 48/2012. (XII.12.) EMMI rendelet a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokról, a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokat ellátó intézményekről és a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokban való közreműködés feltételeiről
- 277/1997. (XII. 22.) Korm. rendelet a pedagógus-továbbképzésről, a pedagógus-szakvizsgáról, valamint a továbbképzésben résztvevők juttatásairól és kedvezményeiről
- Az 1998. évi XXVI. Törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról
- 15/1998. (IV.30.) NM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről
- A pedofil bűnelkövetőkkel szembeni szigorúbb fellépésről, valamint a gyermekek védelme érdekében egyes törvények módosításáról szóló 2021. LXXIX. törvény
- Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (Eütv.)
- Az Oktatási Hivatalról szóló 121/2013. (IV. 26.) Korm. rendelet
- 556/2020. (XII. 4.) Korm. rendelet a veszélyhelyzet ideje alatt teendő, egyes szociális és gyermekvédelmi ellátásokkal kapcsolatos intézkedésekről, valamint a szociális és gyermekvédelmi szolgáltatásoknak a veszélyhelyzet ideje alatt elrendelt működési rendjéről
- 27/2021. (I. 29.) Korm. rendelet a veszélyhelyzet kihirdetéséről és a veszélyhelyzeti intézkedések hatálybalépéséről
- A vészhelyzet ideje alatt eltérő rendelkezéseket kell alkalmazni 88/2020.IV. 5. Kormányrendelet alapján
- Az egészségügyi válsághelyzet ideje alatt eltérő rendelkezéseket kell alkalmazni. Lásd: 2020. évi LVIII. törvény
- Az óvoda hatályos Alapító Okirata
- Budapest XI. kerület Újbuda Önkormányzat hatályos Köznevelési Koncepciója
- Újbuda Kerületi Környezetvédelmi Program 2021-2026
- Az óvoda szakmai témakörben meghozott nevelőtestületi határozatai

Törvényi megfelelést szolgáló egyéb információk:

- A nevelés és fejlesztés magyar nyelven folyik
- A hitoktatás a törvényi előírásoknak megfelelően - évente a szülői igényekre alapozva- biztosított

Az óvoda jellemző adatai

A köznevelési intézmény fenntartója:
Budapest Főváros XI. kerület Újbuda Önkormányzata 1113 Budapest Bocskai út 39-41.

Az intézmény hivatalos elnevezése: Albertfalvai
Óvoda Székhely: 1116 Budapest, Ezüstfenyő tér 1.

Albertfalvai Óvoda (székhely)
1116 Budapest, Ezüstfenyő tér 1.
Tel/fax: +36 1 208-4520
e-mail: info@albertfalvaiovi.ujbuda.hu

Telephelyek:

Bükköny Óvoda telephely
1116 Budapest, Bükköny u. 9.
Tel: +36 1 208-1693
+36 30 230-6504

Érem utcai telephely
1116 Budapest, Érem u. 6.
Tel: +36 30 297-8320

Derzsi utcai telephely
1116 Budapest, Derzsi u. 54.
Tel: +36 30 976-7336

Pajkos Óvoda telephely
1119 Budapest, Pajkos u. 35.
Tel: +36 1 208-4626

1. Bevezető

1.1. Hitvallásunk

Mi, az Albertfalvai Óvoda nevelőközössége tudjuk, hogy minden kisgyermek egyedi, egyszeri és megismételhetetlen személyiség, aki más-más családból és kultúrából érkezik óvodánkba. Ezért – az inkluzív pedagógia módszereit alkalmazva – a befogadás, az egymásra figyelés, a tisztelet, a türelem, az elmélyültség, a kivárás, az elfogadás jellemzi nevelőmunkánkat. Ezzel teremtjük meg azt a gondoskodást, érzelmi biztonságot, amelyre minden kisgyermeknek szüksége van.

Az egészséget alapvető értéknek tekintjük, gyermekeinket megismertetjük az egészséges életmód, az egészségmegőrzés szokásaival. A gondozási teendők tapintatos, a gyermekek egyéni fejlődéséhez igazodó ellátásában nagy segítségünkre vannak szakképzett dajkáink.

Óvodai életünket úgy szervezzük, hogy gyermekeink sokat és szabadon játsszanak, minden nap hallgassanak mesét, verset, zenét, rendszeresen mozogjanak, lehetőségük nyíljon az alkotó munkára, tevékenyen ismerjék meg környezetünket.

Hisszük és valljuk, hogy nevelési programunk segítségével gyermekeink az óvodáskor végére elérik az iskolai élet megkezdéséhez, a tanuláshoz szükséges fejlettségi szintet. Nevelőmunkánkban kiemelten fontosnak tartjuk mind a hátrányos helyzetű, fejlődésében eltérő gyermekek egyéni, személyre szabott fejlesztését, felzárkóztatását, mind a kiemelkedő képességű gyermekek olyan fejlesztését, mely által tehetségük kibontakozhat.

Az óvodáskorú gyermek nevelésének színtere a család. Az óvoda a családi nevelés kiegészítője a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig. Ezért fontos, hogy a pedagógus-szülő kapcsolat harmonikusan, a gyermek érdekében működjön. A segítő együttműködés nélkülözhetetlen gyermekeink fejlődését szolgáló céljaink eléréséhez, feladataink megvalósításához.

Közösségünk olyan pedagógusokból áll, akik lépést tartanak a szakmai fejlődéssel, tudásukat, ismereteiket folyamatosan bővítik, így biztosítva nevelőmunkánk állandó minőségét.

1.2. Gyermekkép

Programunk gyermekközpontú, befogadó, minden gyermeket egyszerre tekint szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiségnek és szociális lénynek. A személyiség teljes kibontakoztatásának támogatása mellett figyelembe vesszük alapvető testi, lelki szükségleteiket, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen a magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben és esetleges hátrányai csökkenjenek.

Tudjuk, hogy a gyermek fejlődő személyiség, ezért a hatékonyabb fejlesztés érdekében figyelembe vesszük genetikai adottságait, az érés sajátos törvényszerűségeit, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatásokat.

Olyan gyermekeket kívánunk nevelni, aki a jelenben, és később felnőve is sikeresek, boldogok legyenek, és értékké váljon számukra:

- az önmegvalósítás öröme,
- elődeink és a másik ember tisztelete,
- a hazaszeretet és a szülőföldhöz való kötődés,

- a kulturált magatartási szokások,
- a természet szeretete, a környezetvédelem, a fenntartható fejlődés elősegítése,
- a szép magyar beszéd művelése,
- a szabad véleménynyilvánítás,
- az érzelmi és értelmi intelligencia harmóniája,
- az egészséges életmód,
- az emberi-, gyermeki jogok tiszteletben tartása.

A gyermekek integrált óvodánkba eltérő szociokulturális háttérből érkeznek, melyet pedagógiai munkánk során meghatározó tényezőként értelmezünk. Törekszünk az eltérő kulturális illetve társadalmi háttérből adódó sajátosságok és az ebben rejlő értékek megismerésére, figyelembe vételére. Nyomon követjük a családok életkörülményeit, kiemelt feladatnak tekintjük a szociálisan hátrányos helyzetű és az eltérő fejlődésű gyermekek támogatását, felzárkóztatását, valamint a tehetségígéretek képességeinek kibontakoztatását, megtámogatását.

Nevelésünk eredményeképp az óvodáskor végére a gyermek a különbözőségekkel természetes módon együtt él, korának megfelelő módon együtt érző, önzetlen, összetartó játszótársszá, csoporttárssá formálódik.

Hisszük, hogy az óvodáskor olyan szenzitív időszak a gyermek életében, amikor előítéletek nélkül képes a különbözőségek elfogadására. Az élmények feldolgozását támogató környezetben felnövő gyermek maga is befogadóvá, elfogadóvá, együttműködővé és segítőkésszé válik.

1.3. Óvodakép

Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig.

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család. Az óvodában biztosítjuk a családon kívüli fejlődés és nevelés megfelelő feltételeit. Az óvoda funkciói: óvó- védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő szerep, melynek megvalósulása során a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei.

Olyan óvodát szeretnénk, amelyben a gyerekek:

- érzelmi biztonságban, szeretetben nevelődnek,
- érdekei mindenek felett állnak,
- testi –lelki szükségletei kielégülnek,
- egészséges, harmonikus személyi fejlődéséhez szükséges személyi-tárgyi feltételek biztosítottak,
- szabad játékának feltételei adottak,
- tevékenységeinek szervezése az életkori sajátosságokhoz igazodik,
- sokoldalú tapasztalatszerzési lehetőséghez jutnak,
- számára minden tevékenységhez egyenlő hozzáférés biztosított.

Szándékaink szerint:

- a pedagógusok nevelési gyakorlatát a megengedő, bátorító, gondoskodó nevelési stílus mellett a befogadás, az egymásra figyelés, a tisztelet, a türelem, az elmélyültség, a kivárás, az elfogadás jellemzi,

- a pedagógusok és a szülők képesek egymás tiszteletére, elfogadására, az egymással való együttműködésre,
- a szokás- és szabályrendszerek biztonságot nyújtó keretei a nevelésnek,
- a légkör derűt, nyugalmat, békét sugároz,
- környezetünk védelme, megóvása, a környezettudatos magatartás alakítása fontos szerepet kap,
- a munkatársak lépést tartanak a szakmai fejlődéssel, tudásukat, ismereteiket bővítik, és ezeket átadják egymásnak,
- a pedagógusok képesek a nevelési célok megvalósulása érdekében egymással együttműködni, a munkavégzés terheit megosztani.

Feladatunk olyan gyermekközösség kialakítása, ahol a nemzeti, vallási és etnikai különbözőségeket elfogadva segítik egymást, megismerik egymás kultúráját, ugyanakkor megőrzik önazonosságukat.

A tevékenységekben megvalósuló tanulási folyamatban építünk a gyermek már meglévő tapasztalataira, ismereteire, aktivitására, kíváncsiságára, érdeklődésére, életkori és egyéni sajátosságaira. Olyan tanulást segítő, támogató környezetet teremtünk, amelyben a szabad játék keretein belül van lehetősége a gyermeknek az önálló tapasztalatszerzésre, a dolgok összefüggéseinek meglátására, felfedezésére. Figyelembe vesszük az esetleges lemaradásokat, az egyes területeken megjelenő tehetségeket, és eszerint tervezzük az egyéni fejlesztést.

Környezetünk számára egyértelművé tesszük, velük elfogadtatjuk azt a lassú, fokozatos, az óvodából az iskolába történő átmenetet, amelyben az óvodásból majd iskolássá érik a gyermek.

Ebben a folyamatban a gyermeket körülvevő felnőttek (szülő, pedagógus, gyógypedagógus, óvodapszichológus, pedagógiai és gyógypedagógiai asszisztens, dajka) példamutató magatartását elengedhetetlenek tartjuk.

Fontosnak tartjuk a családok nevelési szokásainak megismerését, az eltérő nevelési szokások közelítését. Nevelési célunk a családokkal való együttműködés, a családok segítése, erősítése. Amennyiben egyetértenek azon meggyőződésünkkel, hogy a legnagyobb nevelőerő a példamutatás és a szeretet, akkor kérjük, hogy bízzanak bennünk, és támogassák munkánkat!

2. Az intézmény bemutatása

2.1. Székhely

Az óvoda jól megközelíthető, csendes helyen található. Az infrastrukturális környezete ideális, nincs átmenő forgalom, nem szűrődik be a por, a zaj; ideális az itt élő családok számára. Az épület egy kis téren húzódik meg, amelyet családi házak vesznek körül. Az óvodaépület előtti részen folyik a Keserű-ér. A főútvonaltól biztonságos távolságban van.

A csoportok jól felszereltek, a gyermekeket biztonságos, ízléses, tevékenységre ösztönző környezet veszi körül. Az óvodaudvar lehetővé teszi a mozgás- és játékigényük kielégítését. Az udvari eszközök sokféle játékra, mozgásra ösztönzőek, megfelelnek a biztonsági előírásoknak. Az óvoda belső udvarában kialakított veteményeskertben és sziklakertben óvodásaink megismerkedhetnek a növények fejlődésével, gondozásával.

A két speciális csoportban a légúti beteg gyermekek gyógyító ellátása történik. A gyermekek egészségének védelme az átlagosnál is nagyobb odafigyelést igényel, ezért a berendezéseket, eszközöket is a fejlesztéshez alakítottuk.

Az óvoda minden óvodapedagógusa igyekszik kialakítani egyéni ízlésvilágának megfelelő környezetét a gyermekcsoportokban. A termek berendezése, díszítése a pedagógiai programhoz igazodik.

Az óvodában jól működő Körtemuzsika Óvoda Alapítvány segítségével rendszeresen cseréljük a csoportokban az elhasználódott bútorokat, játékokat, textíliákat.

Madárbarát intézmény vagyunk, valamint elnyertük az Örökös Zöld Óvoda címet.

2.2. Bükköny Óvoda telephely

Az óvodaépületbe belépve folyosónkon az aktualitásoknak, ünnepeknek, évszakoknak megfelelő dekorációk, valamint a szülőkkel együtt készített kiállítások láthatók.

A tágas, gondozott óvodaudvar számtalan lehetőséget kínál a nagymozgásos játékokhoz, kerékpározáshoz, rollerezéshez, labdázáshoz, csúszdázáshoz, hintázáshoz. Óvodapedagógusaink gyakran tartják a mozgásfejlesztést udvarunk műfüves részén, ahol jó alkalom nyílik a szabad mozgásra még rossz idő esetén is. Udvari játékaink biztonságát folyamatosan ellenőrizzük.

Az óvoda bejárata előtti lekerített előkert a szülőkkel való közös munka eredménye. A többféle forrásból (pályázatok, alapítvány, szülői adomány) vásárolt bokrok, cserjék, fák, virágok minden évszakban szép látványt nyújtanak; a kertünkből szedett virágokkal díszítjük a folyosót és a csoportszobákat. Gondozottságával közvetlen lakókörnyezetünknek is példát szeretnénk mutatni, hiszen az óvodaépület a minket körülvevő lakótelep közepén áll.

Mind a hét csoportszoba berendezése más és más, de környezetformáló szemléletünk ugyanaz: óvodásainkat természetes anyagokból készült bútorok, játékok, harmóniát árasztó színek veszik körül. SNI gyermekeink számára is megteremtjük a hatékony fejlesztéshez szükséges tárgyi feltételeket (speciális eszközök, felszerelések). A kuckók, galériák adta lehetőség jól alkalmazható nevelésükben. Tornatermünk több sikeres pályázat eredményeképp az átlagosnál jobban felszerelt.

A sokféle, mozgásfejlesztésre alkalmas eszközeink (nagy labdák, egyensúlyozó- és téri tájékozódó képességet fejlesztő tornaszereink) nagy segítséget jelentenek a mozgás változatos megszervezésében. Ezeket a csoportszobában is használjuk a mindennapok során, valamint a gyógypedagógus, utazó gyógypedagógusok is alkalmazzák azokat. Itt tartjuk az „Ovi Színház" előadásait.

Madárbarát intézmény vagyunk, valamint Újbuda biztonságos óvodája címmel is rendelkezünk. 2016 óta gyönyörű Zöldfal díszíti folyosónkat. 2020-ban elnyertük a Zöld Óvoda címet.

2.3. Derzsi utcai telephely

Az 1955-ben létesített óvoda két csoporttal működik. Az épületben már az átvételkor (2003) is jól felszerelt, a gyermekek életkorához igazított, galériás csoportszobák voltak. Sajnos tornaterem nincs, csak bővítéssel, az épület átalakításával lenne kialakítható.

Az udvar azonban védettségével, tágasságával, nagy zöld területével lehetővé teszi, hogy óvodásaink sokat tartózkodjanak, játsszanak, mozogjanak a friss levegőn. A szülők segítségével, és a környezetvédelmi pályázaton elnyert összegből virágos- és veteményeskertet alakítottunk ki, ahol a gyerekek is részt vehetnek a növények gondozásában. Az elhasználódott, és biztonsági okokból sem megfelelő udvari játékok helyett 2013 nyarán újakat telepítettek, így még több lehetőségük nyílik óvodásainknak a szabad mozgásra, játékra.

A vezetői iroda átalakításával tudtuk helyben megszervezni a logopédiai foglalkozásokat. A Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat XI. Kerületi Tagintézménye együttműködő segítségének köszönhetően a gyerekeket nem kell átvinni a másik épületbe.

Logopédusunk a szükséges eszközökkel, felszereltséggel ellátott, de szűkösebb helyen végzi fejlesztő tevékenységét.

A gyermekek a környező lakótelepről vagy az óvoda körzetét képező régebbi építésű emeletes és kertes házakból érkeznek.

Igényesek vagyunk környezetünk alakításában, esztétikusan berendezett csoportszobákban fogadjuk a gyerekeket. Berendezéseink, eszközeink nagyrészt természetes anyagokból készültek. Óvodánk elnyerte a Zöld Óvoda címet.

2.4. Érem utcai telephely

A 2012-ben átadott épületben a három tágas, jól felszerelt csoportszoba és a hozzá tartozó helyiségek ideális környezetet teremtenek a gyerekek neveléséhez, ellátásához. A helyiségek világosak, esztétikusan berendezettek. Helyi sajátosság a földszinten található étterem, és a nagyméretű tornaterem, amely a gyerekek mozgásfejlesztésén túl alkalmas a sajátos nevelési igényű gyerekek speciális fejlesztésére, ünnepségek megrendezésére is. Az óvodapedagógusok munkáját sikeresen támogatják a segítő szakemberek (logopédus, gyógypedagógus, óvodapszichológus).

Az óvoda udvarán többféle mozgásos játéklehetőség is van. A kerítéssel elválasztott veteményeskertben és sziklakertben óvodásaink megismerkedhetnek a növények fejlődésével, gondozásával. 2020-ban elnyertük a Zöld Óvoda címet.

2.5. Pajkos Óvoda telephely

Az óvoda kertvárosi környezetben helyezkedik el. l975-ben épült, kétszintes panel épület.

Kiemelt feladatnak tekintjük a családok életkörülményeinek nyomon követését, a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek fejlődésének elősegítését, felzárkóztatását.

Az óvoda meglévő tárgyi eszközrendszere megfelelő alapot biztosít pedagógiai programunk megvalósításához.

Az elmúlt években számos felújítást végeztek el az épületben: megoldották az akadálymentesítést, a hőközpontból tornaszobát alakítottak ki, amely felszereltségével sokrétű mozgásfejlesztésre alkalmas.

Az óvoda bútorai, berendezési tárgyai természetes anyagokból készültek, esztétikusak, a gyermekek méreteihez igazodnak. A csoportszobák játékai óvodásaink képességeit fejlesztik, az eszközök sokoldalú tevékenységre ösztönzik őket.

Az udvar játékokkal jól felszerelve várja a gyermekeket. Az óvoda nagy kertjét, az udvari játékokat mindennap használjuk, így biztosítjuk a szabadban való játékos tevékenységet. 2010-ben az udvar nagy részét felújították: játékokat szereltek fel, burkolatot raktak le, zuhanyozót alakítottak ki, kerékpártárolót helyeztek el. Elnyertük a Zöld Óvoda címet.

A közösségünk környezettudatos szemléletét tükrözi a szelektív hulladékgyűjtő használata, a kerti komposztálás megoldása, és a „négy évszak kert" kialakítása.

2014-ben elnyertük a madárbarát óvoda címet.

Az óvoda épületében jól felszerelt szakmai szertárak, speciális helyiségek (logopédiai szoba, óvodapszichológusi szoba, SNI gyermekeknek gyógypedagógiai szoba) segítik a szakemberek fejlesztő munkáját.

Tárgyi eszközbeli fejlesztésünk alapja: a fenntartói támogatáson túl a sikeres pályázatok során elnyert források, valamint az alapítványi, és a szülői támogatások.

2.6. Óvodánk létszámadatai

Az Albertfalvai Óvodában 25 gyermekcsoport működik (életkori szervezésű és vegyes csoportokkal).

Mind az öt óvoda - az alapító okiratunkban foglaltak szerint - különleges bánásmódot igénylő kisgyermekek nevelését is ellátja.

	Székhely	Bükköny Óvoda telephely	Derzsi utcai telephely	Érem utcai telephely	Pajkos Óvoda telephely
felvehető létszám	200	185	52	68	137
csoportok száma	8	7	2	3	5
SNI gyermekek		autizmus spektrum zavarral élő, enyhén értelmi fogyatékos, egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő gyerekek ellátása	autizmus spektrum zavarral élő, enyhén értelmi fogyatékos, egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő gyerekek ellátása	autizmus spektrum zavarral élő, enyhén értelmi fogyatékos, egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő gyerekek ellátása	beszédfogyatékos
BTMN	igen	igen	igen	igen	igen
speciális szükségletű gyermekek	légúti megbetegedések - asztma				

A csoportok szervezésénél figyelembe vesszük pedagógiai programunkban foglaltakat, a jelentkező és iskolába menő gyermekek számát, és az SNI gyermekek szakértői bizottságának javaslatait.

3. Az óvodai élet megszervezésének elvei

3.1. Személyi feltételek

Személyi feltételeink megfelelnek a törvényi előírásoknak. A három óvoda nevelőtestületében (az öt épületben) 1 óvodavezető, 1 függetlenített óvodavezető-helyettes, 50 fő óvodapedagógus, 1 fő gyógypedagógus és 1 fő óvodapszichológus dolgozik, az ő munkájukat 9 pedagógiai asszisztens és 53 fő technikai dolgozó segíti.

	Pedagógusok	Technikai dolgozók
Bükköny Óvoda telephely	14 óvodapedagógus	1 óvodatitkár 3 pedagógiai asszisztens 7 dajka 2 takarító 1 konyhás 1 kertész
Érem utcai telephely	6 óvodapedagógus	1 óvodatitkár (fél állásban) 2 pedagógiai asszisztens 3 dajka 1 konyhás 1 takarító (fél állásban) 1 kertész
Derzsi utcai telephely	4 óvodapedagógus	2 dajka 1 konyhás 1 kertész (fél állásban)
Székhely	16 óvodapedagógus 1 óvodapszichológus 1 gyógypedagógus	1 óvodatitkár 2 pedagógiai asszisztens 8 dajka 1 konyhai dolgozó 1,5 takarító 1 kertész
Pajkos Óvoda telephely	10 óvodapedagógus	1 óvodatitkár 2 pedagógiai asszisztens 5 dajka 1 konyhai dolgozó 1 kertész (fél állásban) 1 takarító (fél állásban)

Az óvodapedagógusok emellett számos, hivatásukhoz kapcsolódó tanfolyamot végeztek és végeznek el. A nevelőtestületek olyan pedagógusokból állnak, akik fontosnak tartják szakmai fejlődésüket, sok esetben szabadidejüket áldozzák fel a hétvégi képzési napokon.

Rendszeresen tájékozódnak az online felületeken a mindennapi nevelőmunkájukban is alkalmazható szakmai anyagokról, eszközökről. A megismert digitális anyagokat, eszközöket kritikusan értékelik és a gyermekek életkorához, fejlettségéhez igazítják. Különböző online csatornákon szakmai kapcsolatokat alakítanak ki (gyakorlatvezetők közössége, munkaközösségi teamek, az óvodapedagógiával foglalkozó fórumok), használják az infokommunikációs

eszközöket, és az aktuális szakirodalomból, szaklapokból is merítenek. Az így megszerzett tudást megosztják a munkatársakkal.

A gyakornokoknak a nagy tapasztalattal rendelkező mentor óvodapedagógusok segítenek a szakmai gyakorlat megszerzésében, módszertani tudásuk gyarapításában. A gyakornoki szabályzatban foglaltak szerint értékelik munkájukat, készítik fel őket a minősítő vizsgára.

Az óvodánkban dolgozó pedagógusok felkészültségéről, értékrendjéről, viselkedéséről, szellemi beállítottságáról a következők mondhatók el:

- szeretet és tisztelet a gyermekek iránt,
- szülők és egymás tisztelete,
- hivatástudat, felelősségérzet, fegyelem,
- a gyermekek sokoldalú egyéni és differenciált fejlesztése, különös tekintettel a SNI, BTMN, valamint a tankötelezettségük megkezdésére halasztást kapott gyermekekre,
- folyamatos önképzés, megfelelő szakmai önismeret,
- példamutatás beszédben és cselekvésben,
- pedagógiai optimizmus (az eredményességben és az újrakezdésben való bizalom),
- kreatív munka, jó humor, képzelőerő, fantázia,
- jó szervezőképesség,
- tolerancia és empátia készség,
- az új, kreatív ötletből származó folyamat befogadása,
- szociabilitás, komplexitás, érzelmi gazdagság, a játék szeretete,
- az elfogadó magatartás, az egyéni bánásmód érvényesítése, a türelmes, nyugodt, érzelmi támaszt biztosító viselkedés, magatartás.

A felsoroltak hol erősebben, hol gyengébben vannak jelen a pedagógus életében. Tisztában vagyunk azzal, hogy munkánk minősége a ránk bízott gyermek neveltségi, képességbeli szintjén mérhető le. Munkánk minőségét pedagógiai hivatásunk során folyamatosan fejlesztjük, mert a család után a következő minta mi, óvodapedagógusok vagyunk. Ezért a rendszeres önvizsgálat, önfejlesztés, a pedagógiai munka kiértékelése rendkívül fontos.

Mind az 5 óvoda nevelőtestülete részt vett pedagógiai programunk elkészítésében, módosításában. Tudásuk, tapasztalatuk birtokában kapta tartalmát, elvárjuk tehát minden munkatársunktól, hogy annak szellemiségét, céljait és feladatait tekintsék sajátjuknak.

Pedagógiai munkánk minőségének, eredményességének javítását segíti, ha pedagógusaink ismereteiket bővítik szervezett továbbképzéseken való részvétellel, a munka közös szervezésével, tervezésével és a döntés előkészítésével, végrehajtásával, értékelésével.

Nevelőtestületünk továbbra is törekszik arra, hogy:

- érdeklődjenek a másik iránt és fogadják el, segítsék egymást,
- munkájukat a nevelésbe vetett hit irányítsa,
- az értekezleteken, szakmai megbeszéléseken rendszeresen fejtsék ki szakmai álláspontjukat,
- a továbbképzéseken szerzett tapasztalataikat, ismereteiket osszák meg egymással,
- kommunikációjukat a kölcsönösség jellemezze, legyenek nyitottak a vezetők és a kollégák visszajelzéseire.

Munkaközösségek

A munkaközösség-vezetővel szembeni általános elvárás:

- személyes bekapcsolódás és aktív szerepvállalás a munkaközösség munkájában,
- törekvés a munkaközösségi tagok személyes szakmai igényeinek megismerésére,
- munkaközösségi feladatok koordinálása, feladatok megosztása a munkaközösség tagjaival.

A munkaközösségi tagokkal szembeni általános elvárás:

- hatékony feladatvállalás a munkaközösségben, felkészülés egy-egy bemutató foglalkozásra, pontos és precíz feladatellátás,
- a székhely és telephelyek szakmai és működésbeli „specialitásainak" megjelenítése,
- szakmai információ áramlás biztosítása a közvetlen munkatársak és a munkaközösség között,

Sikerkritériumok:

- a feladatok végrehajtásában minden munkaközösségi tag aktívan, motiváltan, segítőkészen vesz részt,
- feladatvállalások a kitűzött célok megvalósítását segítik,
- az új szemléletű értékrend megvalósul a közös munka érdekében,
- az építő jellegű vitakultúra fejlődik a véleménykülönbségek figyelembe vételével,
- kezdeményező, aktív szerepet vállalnak munkaközösségi foglalkozásokon, együttműködnek a programjaink megvalósításában.

Óvodaközi munkaközösségek:

Önértékelést támogató szakmai munkaközösség

Munkaközösségünk célja a jogszabályok által előírt pedagógus önértékelésre, a külső tanfelügyeleti szakmai ellenőrzésekre és a minősítési rendszer tényleges gyakorlatára történő tudatos felkészülés támogatása.

A munkaközösség kiemelt feladatai:

- a pedagógus önértékelés lebonyolításában kitüntetett szerepvállalás,
- a vonatkozó törvények és jogszabályok változásának követése, közös értelmezése,
- az intézmény Önértékelési Programjának szükséges módosításában való aktív közreműködés,
- a munkaközösség éves munkatervének – önértékelési tervének összeállítása,
- a tanfelügyelethez kapcsolódó önértékelési rendszer működtetése, és az önértékelés lebonyolításának irányítása, koordinálása az intézményben,
- felkészülés és felkészítés a külső tanfelügyeleti szakmai ellenőrzésekre.

A munkaközösség feladata az önértékelés során, hogy közreműködjön:

- az intézményi elvárásrendszer meghatározásában, szükség szerinti aktualizálásában,
- az adatgyűjtéshez szükséges mérőeszközök (kérdőívek, interjúk) kiegészítésében, összeállításában,
- a munkaterv részét képező éves önértékelési terv elkészítésében,
- az aktuálisan érintett kollégák és szülők tájékoztatásában,
- az értékelésbe bevont kollégák felkészítésében, feladatmegosztásában,

- az OH önértékelést támogató informatikai felületének kezelésében.

Értékelést és minősítést támogató szakmai munkaközösség

A munkaközösség célja:

A gyakornoki vizsgára és a minősítésre jelentkezett kollégák felkészülésének támogatása. Részvétel az intézményi alapdokumentumok szükséges módosításában.
Az óvodapedagógusok és a munkájukat támogató munkatársak teljesítményének vizsgálata - az óvoda pedagógiai programjában megfogalmazott intézményi szintű célok és az óvodában dolgozó egyes óvodapedagógusok és egyéb alkalmazottak munkateljesítménye között, mely hozzájárul az óvodai munka színvonalának emeléséhez.
A szakmai munkaközösségeink és más szakmai munkacsoportjaink (gyermekvédelmi, dajka és pedagógiai asszisztensi, gyakornoki, portfólió műhely, esetmegbeszélő kör) közötti tartalmi kapcsolatok, együttműködések erősítése.

A munkaközösség feladatai:

- a munkaközösség éves munkatervének elkészítése,
- a vonatkozó törvények és jogszabályok tanulmányozása és közös értelmezése,
- az Alapprogram és a törvényi változások tükrében az intézményi dokumentumok módosítása,
- a szülői igény- és elégedettségmérés elvégzése,
- felkészülés és a felkészítés segítése a minősítésre, minősítő vizsgára jelentkező kollégák részére,
- a pedagógiai portfólió elkészítéséhez és védéséhez igény szerinti segítségnyújtás, a tudásmegosztás módszerének fejlesztése,
- a pedagógiai munkát közvetlenül segítők és egyéb alkalmazottak teljesítményértékelésének elvégzése.

Helyi szakmai munkaközösségek

A három szakmai munkaközösség célja:

- módszertani ismeretek bővítése az elmélet, az előadások és a gyakorlat során,
- a kiemelt nevelési feladatunkból és az év végi értékelések alapján a következő nevelési év kiemelt területének a meghatározása,
- a hagyományok ápolása, megőrzése a jeles napok megszervezésével és közös élmények szerzésével,
- bemutató foglalkozások szervezése a különböző helyszíneken.

Egészség- és környezeti nevelésért felelős munkakcsoport

A munkaközösség célja:

- Környezettudatos szemlélet, és fenntarthatóságra nevelés kialakítása, fenntartás
- a környezettudatos magatartás és gondolkodásmód mélyítése,
- a környezettudatos nevelés színvonalának fenntartása, folytatása, emelése,

- a fenntartható fejlődés elveinek elsajátíttatása a gyerekekkel az életkori és egyéni sajátosságaiknak megfelelő szinten és módszerekkel,
- tudatformálás a szülők körében a gyermekekkel közösen végzett tevékenységek által
- a gyermekek közlekedésbiztonsági nevelésének fejlesztése, közlekedési ismeretek elsajátítása.
- a természet értékeit tiszteletben tartó gyermekek nevelése, gyakorlaton alapuló tapasztalatszerzések biztosítása,
- a szociális és természettudományos kompetenciák fejlesztése az élménypedagógia módszereivel,
- a fenntartható fejlődés elveinek elsajátíttatása a gyerekekkel az életkori és egyéni sajátosságaiknak megfelelő szinten és módszerekkel,
- a környezetvédelmi tevékenységek kiemelése.

A munkaközösség feladatai:

Az egészséges életmód alakítása:

- a gyermek gondozása, testi szükségleteinek kielégítése,
- a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése,
- a gyermeki testi képességek fejlődésének segítése,
- a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése,
- az egészséges életmód, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak mélyítése
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet kialakítása,
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások és a környezettudatos magatartás megalapozása.

Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés:

- közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása a szocializáció érdekében,
- a gyermek erkölcsi tulajdonságainak, szokás- és normarendszerének megalapozása,
- együttműködési készség fejlesztése.

Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása:

- az anyanyelv fejlesztése, a kommunikáció különböző formáinak alakítása a beszélő környezettel, helyes mintaadással, szabályközvetítéssel,
- az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés,
- a beszéd- és kommunikációs kedv fenntartása,
- a gyermekek meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve változatos tevékenységek biztosítása, amelyeken keresztül további élményeket és tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről,
- a gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása,
- az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás), alkotóképesség fejlesztése,
- valamennyi értelmi képesség fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.

Speciális módszertani feladatok:

- a környezetszennyezés következményeire való figyelemfelhívás,
- az emberek gondolkodásának, cselekedeteinek fontossága a környezet védelmének, a környezetszennyezés csökkentésének és megakadályozásának érdekében,
- tapasztalat és ismeretszerzés, valamint a már meglévő ismeretek rendszerezése a különböző témákban,
- élményszerzés, ismeretek biztosítása a megfigyelésekkel, kísérletekkel,
- ok-okozati összefüggések megláttatása,
- környezettudatosságra nevelés az újrahasznosított és újra felhasznált hulladékokból készített művek segítségével,
- a természet, az élő és élettelen környezet megóvására, tisztán tartására, szeretetére nevelés,
- a környezetbarát életvitel, a környezettudatos magatartás igényeinek kialakítása, a fenntartható fejlődés elveinek érvényesítésével,
- felelősségérzet kialakításának támogatása,
- aktív részvétel, példamutatás és a gyermekek bevonása a tevékenységekbe.

Anyanyelvi Szakmai Centrum

Céljaink:

- az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartása, fokozása, a gyermek meghallgatása, a gyermeki kérdések támogatása, a gyermeki aktivitás, motiváltság, kíváncsiság ébrentartása és kielégítése,
- a hagyományok ápolása, megőrzése közben közös élmények alakítása, az értékek közvetítése gyermekeinknek, rajtuk keresztül a szülőknek, családoknak,
- az anyanyelvi nevelés lehetőségeinek feltérképezése, azok kiaknázása minden óvodás korosztály esetében és lehetőségeinek tudatos beillesztése a nap minden tevékenységébe,
- szakmai programjainkkal támogatást nyújtsunk, az óvodapedagógus kollégáinknak a magas szintű feladatellátáshoz, összehangolva mindezt a kerület szakmai programjaival,
- a többi szakmai centrum programjainak megismerése, közös értekezések és tapasztalatcserére alkalmas lehetőségek megszervezése, hiszen a szakmai beszélgetések lehetőséget teremtenek a tudás átadására, a pedagógusok módszertani tudatosságának fejlesztésére és a reflektív gondolkodás sokrétű alkalmazására,
- a munkaközösség céljai mindenkor összhangban állnak az intézményi munkatervben megfogalmazott célokkal.

Feladataink:

- az óvodába lépő kisgyermek egyik legfőbb élményforrása legyen a mese, az óvodapedagógusok a csoportos szülői értekezleteken, megbeszéléseken a mesék fejlesztő hatását ismertessék meg a szülőkkel,
- az anyanyelvi nevelés területén olyan helyzetek teremtése, melyben a gyermeki vágy a bábozás iránt felkeltődik (igényes, esztétikus bábokkal),
- anyanyelvi játékok folyamatos beépítése a nevelőmunkába,
- elégedettség mérése szakmai programjainkon és meseelőadásainkon a

kollégáink körében,

- módszertani kultúránk fejlesztése, megújítása és szakmai tapasztalataink egymásnak való átadása céljából bemutató foglalkozás szervezése,
- a pedagógiai programban megjelölt anyanyelvi nevelés feladatainak megvalósítása, óvodai zárt és nyitott ünnepeken műsor szervezése, azok ünnepélyesebbé tétele,
- partnereinkkel, városi intézményekkel, civil szervezetekkel, egyesülettel való kapcsolattartás, azok ápolása, bővítése,
- a Benedek Elek rajzpályázat megszervezése.

Munkatársaink együttműködési formái

A nevelési idő alatt óvodapedagógus foglalkozik a gyermekekkel. Az egy csoportban dolgozó óvodapedagógusi párok képesek az együttműködésre, emberileg és szakmailag is jó kapcsolat van közöttük, szakmai tudással, ötletadással segítik egymást. A követelményrendszert és szokásrendet közösen alakítják ki, így a gyermeket hasonló pedagógiai hatás éri. Nevelési, tanulási, egyéni fejlesztési tervet készítenek, a gyermek egyéni képességeinek figyelembevételével értékelik fejlettségi szintjüket. A szülők felé mindkét óvodapedagógus ugyanúgy közvetíti az óvoda álláspontját.

Ha a körülmények engedik, egy gyakorlottabb óvodapedagógushoz egy fiatalabb pedagógus kerül, így lehetőség nyílik a tapasztalatok átadására, illetve a már megszerzett tudásanyag felfrissítésére.

Szempont a párok kiválasztásánál, hogy közel azonos legyen az attitűdjük, személyiségükben nagy eltérés ne legyen.

Az óvodapedagógusok és az óvoda működését, a gyermekek fejlődését segítő pedagógiai asszisztensek összehangolt munkája hozzájárul az óvodai nevelés eredményességéhez. Ismerik pedagógiai programunk alapelveit, céljait, feladatait, valamint az egyes – különös tekintettel a kiemelt bánásmódot igénylő – gyermekek egyéni szükségleteit.

Dajkáink számára is fontossá váltak a kiemelt helyen szereplő tevékenységek, ismerik csoportjuk szokás – és szabályrendszerét. A gondozási feladatok ellátásában munkájuk nélkülözhetetlen, így fontos az egymásra való odafigyelés a gyermekek fejlesztése érdekében. A sajátos nevelési igényű gyerekek fejlesztését gyógypedagógusunkkal, óvodapszichológusunkkal együttműködve tudjuk hatékonyan megoldani.

Óvodánkban logopédus foglalkozik az arra rászoruló gyermekekkel. A hatékony logopédiai foglalkozásoknak köszönhetően óvodáskor végére a legtöbb beszédhiba megszüntethető, vagy csökkenthető. A logopédus munkáját nagyra becsüljük, hiszen ezzel a mi munkánkat is segíti az anyanyelvi fejlesztésben. Vele együttműködve szeretnénk elérni, hogy a mozgásfejlesztés, a gyakori mondókázás, verselés, mesélés, az anyanyelvi játékok, nyelvtörők hatására évről – évre kevesebb beszédhibás gyermek legyen.

Prevenciós mozgásfejlesztő pedagógus tart megelőző jellegű és korrekciós foglalkozásokat az ortopédus szakorvos javaslatára. Minden év tavaszán a szakorvosi vizsgálat alapján kiszűrik a középsős korosztályból (augusztus 31-ig betöltött 5 éves) azokat a gyermekeket, akiket megfelelő fejlődésük érdekében gyógytestnevelésre javasolnak. A szülők tájékoztatása és beleegyezése után a beosztást a prevenciós mozgásfejlesztő pedagógus készíti el.

Az óvodatitkár segíti az óvodavezető és helyettesei munkáját, adminisztrációs

feladatokat lát el, és napi kapcsolatot tart a szülőkkel.

A gyermekorvossal együttműködve mi is követjük a gyermekek testi fejlődését, ha valami elváltozást veszünk észre, azonnal jelezzük.

Az óvoda és az óvodaudvar rendjét, tisztaságát, a balesetmentes környezetet a takarítók és a kertészek biztosítják.

A gyermekfogorvos alkalmanként vizsgálja a gyermekek fogazatának állapotát.

A felnőtt – gyermek kapcsolatának alapvetően fontos követelménye, hogy az óvoda valamennyi dolgozójának magatartása legyen következetes, barátságos, szeretetteljes, őszinte, minden gyermek iránt elfogadó és toleráns, tehát mintaértékű.

A gyermekekkel közösen hozott szabályok kialakításánál arra törekszünk, hogy azok legyenek világosak, betarthatók a gyermekek számára, betartatásukban a felnőttek legyenek következetesek. A szabályok kialakításánál nem a tiltás, hanem a megoldandó probléma kerül a középpontba.

3.2. Tárgyi feltételek

Három óvodánk (Bükköny u. 9., Érem u. 6., Derzsi u. 54.) lakótelepi és kertes házas övezetben, egymástól néhány utca távolságnyira elhelyezkedő épületből áll. Mindhárom udvarát, kertjét, berendezéseit úgy alakítottuk ki és alakítjuk folyamatosan, hogy szolgálják a gyermekek biztonságát, kényelmét, megfeleljenek testméreteiknek, biztosítsák egészségük megőrzését, lehetővé tegyék mozgás- és játékigényük kielégítését, harmonikus színeikkel nyugodt környezetet teremtsenek.

A Székhely és a Pajkos Óvoda telephely szinte egymás mellett található. Mindkettő a Keserű-érhez közeli zöldövezetben lévő, kertvárosi óvoda.

Óvodaudvaraink megfelelő méretű, javarészt füves területek, amelyek alkalmasak a gyermekek mozgásigényének kielégítésére és biztosítják számukra a szabadban a játékos tevékenységhez, képességeik fejlesztéséhez szükséges teret és eszközöket (famászókák, fedett homokozók, futballpálya stb.). A betonozott részeken óvodásaink kerékpározhatnak, rollerezhetnek, ugróiskolázhatnak, rajzolhatnak.

Célunk az, hogy bővítsük a fából készült udvari játékeszközök számát, olyanokat szerezzünk be, amelyek a nagymozgások fejlesztését lehetővé teszik.

A gyermekeknek a meleg nyári napokon megszervezzük a vízfürdőzést, zuhanyzók biztosítják a kellemes közérzetet. Ha az időjárás lehetővé teszi, minél több időt töltünk a szabadban. Ezzel is az egészséges életmód alakításához, az egészség megőrzéséhez kívánunk hozzájárulni. Az udvart különböző szabadtéri rendezvények színhelyeként is jól hasznosítjuk (sportnapok, forgónapok, jeles napok, gyermeknap, stb.).

Az óvodák udvarán lévő játékraktárok, tárolók helyet adnak a gyermekek kerti szerszámainak, tricikliknek, homokozó játékoknak, és egyéb, nagymozgást igénylő játékszereknek.

Óvodáinkban fontosnak tartjuk, hogy az oda belépőt esztétikus látvány fogadja, az első benyomás kedvező legyen. A folyosót a gyermekek és az óvodapedagógusok által készített munkákkal díszítjük az évszaknak, vagy egy-egy ünnepkörnek megfelelően.

Tágas tornatermeink lehetővé teszik, hogy a mozgásfejlesztésre igazán nagy hangsúlyt fektessünk, s ide délelőtt és délután is rendszeresen bejuthassanak a gyermekek. A mozgásos foglalkozások heti beosztás szerint folynak. Közös rendezvények (sportverseny, bábelőadás, gyermekműsorok) megrendezésére is használjuk. A pályázatokon való sikeres részvételünknek köszönhetően tornatermeink

jól felszereltek, de kiegészítő eszközökre még így is szükségünk van. Olyan jó minőségű, biztonságos tornaszerekkel bővítjük majd meglévő készleteinket, amelyek hatékonyan segítik óvodásaink téri tájékozódását és mozgásuk sokoldalú fejlesztését.

Arra törekszünk, hogy minden csoportszobánknak más-más arculata legyen. Néhány csoportszobában galéria is segíti a jobb hely kihasználást. A berendezés és a játékeszközök zömmel természetes anyagból készültek, esztétikusak, a gyermek méreteihez igazodnak. A csoportszobák játékai a gyermek képességeit fejlesztik, az eszközök játéktevékenységre ösztönzik őket. A gyermekek által használt tárgyi felszereléseket számukra hozzáférhető helyen és a biztonságukra figyelemmel helyezzük el.

Óvodáinkban a csoportszobák 25 főre készültek, de vannak ettől kisebb alapterületűek is.

A fejlesztő játékok vásárlásakor azokat a társas-, illetve az egyéni fejlesztést szolgáló játékeszközöket választjuk, amelyek nem csak az értelmi, logikai képességek fejlesztésére, hanem a beszédkedv felkeltésére, a szókincs bővítésére, valamint a speciális ellátásra jogosult, és a tankötelezettségük megkezdésére halasztást kapott gyermekek fejlesztésére is alkalmasak.

A párologtatók, aromalámpák, a gyógyteafogyasztás, a kényelmes fektetők mind-mind az egészséges életmód, életvitel szokásainak alakítását szolgálják.

Könyvtárunkat folyamatosan bővítjük. A pedagógiai, pszichológiai, módszertani kiadványokkal való gazdagítása továbbra is fontos feladatunk. A pedagógusok fejlesztésén túl a szülőket is segíteni kívánjuk a gyermeknevelést megkönnyítő könyvek ajánlásával.

A csoportszobákon kívül több speciális szobában fejlesztjük a gyermekeket. A logopédiai szobában szakképzett logopédus, óvodapszichológus, gyógypedagógus fejlesztőpedagógus látja el feladatát. Kötött és kötetlen formában, játékos ismeretátadás keretében, tevékenységeken keresztül fejlesztik a gyermekeket. Ehhez sok eszközre van szükségünk.

A mindenkori költségvetés mellett, sikeres pályázatok útján, támogatók segítségével is bővítjük eszközeinket.

Az eszközbeszerzésnél alapelveink:

- legyen esztétikus (berendezési tárgyak, játékok),
- feleljen meg a gyermek életkorának, fejlettségének (méret),
- a gyermek fejlesztését szolgálja (játékeszközök),
- legyen gazdaságos (reális ár, tartósság),
- feleljen meg a biztonsági előírásoknak.

3.3. Az óvodai élet megszervezése

Az óvodai nevelés csak a pedagógiai program alapján valósulhat meg a teljes óvodai életet magában foglaló tevékenységek keretében megszervezve, az óvodapedagógusok jelenlétével és közreműködésével.

A gyermekcsoportok szervezésének alapelvei óvodánkban:

25 csoportban látjuk el a gyermekek nevelését, nyolc csoportot általános feltételek szerint, 15 integrált nevelést végző és 2 speciális gyógyító ellátást is nyújtó tartalommal. A két speciális csoportba való felvételhez orvosi véleményezés és javaslat is szükséges.

Csoportjaink homogén és heterogén szervezésűek. Átlagosan 25, illetve két speciális csoportba 15 gyermeket fogadunk.

Az óvoda csoportszerkezetének kialakításánál figyelembe vesszük a szülők igényeit, a gyermek személyiségét, a gyermekközösségek nemek szerinti elosztásának arányát. Külön figyelmet fordítunk a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek csoportokban történő elhelyezésére.

A speciális egészségügyi ellátást is nyújtó két csoportban (Ezüstfenyő) az óvodapedagógusok mellett egy orvos és egy asszisztens rendszeres ellátást is biztosítva végzi nevelő, illetve gyógyító tevékenységét.

A sajátos nevelésű igényű gyermeket ellátó csoportokban gyógypedagógiai asszisztens és pedagógiai asszisztens segíti az óvodapedagógusok munkáját.

A gyermekek ellátását, gondozását a csoportokban dajkák segítik.

Munkájukkal nagymértékben hozzájárulnak óvodai nevelőmunkánk eredményességéhez. Ismerik sajátos célkitűzéseinket, nevelési alapelveinket. A gyermekek egészséges életmódra nevelése, színvonalas gondozása tekintetében munkájuk és gyermekszeretetük nélkülözhetetlen eleme óvodánk tevékenységrendszerének.

Az óvodánkba járó gyermekek egészséges fejlődéséhez, fejlesztéséhez és gyógyításához napirendünk biztosítja a szervezeti keretet.

Napirendünk

Napirendünk összeállításánál arra törekedtünk, hogy az rugalmas keretet adjon életünkhöz, ezáltal is biztosítva a szabad játék kitüntetett szerepét. Időrendi keretei és tartalmai biztosítják a gyermekek egyéni életritmusának érvényesülését és fejlődésének lehetőségét, valamint a speciális egészségügyi ellátást, gondozási feladataink összehangolását. A rendszeresen visszatérő ismétlődések érzelmi biztonságot adnak a gyermekeknek. Ezen felül lehetőséget ad a párhuzamosan végezhető differenciált tevékenységek megvalósítására.

Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, és segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást végző többi munkatárssal.

Hisszük, hogy az aktivitáshoz és alkotáshoz nyugalom, kiegyensúlyozott légkör és értelmes fegyelem szükséges.

A gyermekek testi és lelki egészségének szolgálata érdekében növeljük a szabad játék és az udvari játéktevékenységek időtartamát.

6:00-12:00	Érkezés, gyermekek fogadása Folyamatos reggeli Játék, szabadon választott tevékenységek, készség-, képességfejlesztések, párhuzamosan végezhető egyéni differenciált, korrekciós fejlesztés Logopédiai foglalkozások, Mozgásszervi prevenciós torna Sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztő foglalkozásai Mindennapos frissítő torna, testápolási teendők, gyümölcs elfogyasztása Tevékenységek a szabadban
12:00-15:00	Testápolási teendők Ebéd
15:00-18:00	Testápolás, pihenés Testápolási teendők, készülődés az uzsonnához Uzsonna Játék, szabadon választott tevékenységek, egyéni képességfejlesztések

Nyáron, szervezett udvari élet folyik az óvodában. A legtöbb időt a szabadban zajló tevékenységekkel töltjük. A nap- és vízfürdőzés mellett igyekszünk minél többféle lehetőséget biztosítani a tartalmas időtöltéshez.

Kötelező tevékenység a gyermekek számára a mindennapos frissítő torna. Ezen tevékenységek időpontjait és tartalmát mindenkor a csoport életkorának, fejlettségi szintjének, és az aktuális nevelési feladatoknak megfelelően a csoportban dolgozó két óvodapedagógus együttesen határozza meg.

Figyelembe vesszük a gyermekek aktuális fizikai és érzelmi állapotát, ehhez igazítjuk a tevékenységek, foglalkozások tempóját, módszereit. Szükség esetén rugalmasan változtatunk előzetes terveinken, elképzeléseinken.

A légúti betegségben szenvedő gyermekek csoportjában az óvodapedagógusok különös gonddal szervezik ezeket a tevékenységeket, a gyermekek egészségügyi ellátását végző szakemberekkel konzultálva.

Hetirend

A csoportok saját hetiredjének kialakítása az óvodapedagógusok feladata.

A hetirendnek számtalan variációja lehetséges, a csoportok életének aktuális eseményeihez, a gyermekek igényeihez, speciális szükségleteihez és érdeklődéséhez igazodóan.

Az új gyermekek fogadásának időszakában a hetirend rugalmassága, a speciális feladatot ellátó csoportjaink esetében pedig annak szervezettsége és megbízhatósága a leginkább fontos szempont.

Tervezés

Pedagógiai munkánkat éves szinten (pl.: éves ütemterv), tanítási - tanulási egységekre (pl.: tematikus terv, projektterv) és foglalkozásokra, tevékenységekre (játék- és munkatevékenység) bontva tervezzük meg. Különböző szintű terveink szervesen épülnek egymásra.

Az óvodai nevelés tervezését, a gyermek megismerését, fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését különböző, kötelező dokumentumok szolgálják.

A speciális pedagógiai ellátásra jogosult, valamint a tankötelezettségük megkezdésére egyéb okból halasztást kapott gyermekek részére egyéni fejlesztési tervet készítünk.

Az időt a tervezésben nem osztjuk fel rövid szakaszokra. A tevékenységek elkezdése, variálása, befejezése sürgetés nélküli, lassúbb tempót igényel.

Minden nevelési év kezdetén, az előző időszak tapasztalatait, elért neveltségi szinteket figyelembe véve készítjük el féléves időtartamra szóló nevelési tervünket, az Alapprogramban meghatározott fejlesztési területek szerint.

A tevékenységek napi összeállításánál, tervezésénél figyelembe vesszük a gyermekek aktuális fejlettségi, fizikai és érzelmi állapotát és érdeklődési körét. Az elérendő célokhoz kapcsolódóan olyan játékokat, játékos feladathelyzeteket kívánunk megteremteni, amelyek több irányból, a képességfejlesztési területek összefonódása és egymásra hatása által, komplex módon az egyéni fejlődést segítik elő, a tapasztalatok beépülését, a képességek gyarapodását differenciált feladatokkal.

Az alakíthatóság, az adott körülményekhez való alkalmazkodás nevelőmunkánk lényeges jegye.

3.4. A pedagógiai munka dokumentációi

Intézményi szintű pedagógiai dokumentumok:

- Az Óvodai nevelés országos alapprogramja (Alapprogram),
- Az Albertfalvai Óvoda pedagógiai programja,
- Az Albertfalvai Óvoda mindenkori éves munkaterve, mely a telephelyekre és személyekre lebontva az adott évben megvalósítandó célokat és feladatokat tartalmazza.

Csoportszintű pedagógiai dokumentumok:

- felvételi és mulasztási napló,
- óvodai csoportnapló,
- fejlődési napló, amely tartalmazza az egyéni fejlesztési tervet.

Pedagógiai programunk feladatainak tervezéséhez saját készítésű csoportnaplót használunk.

Tartalmazza:

- a gyermekek nevét és óvodai jelét,
- a fiúk és lányok számának összesített adatait, ezen belül megadva a három év alatti, a három-négy éves, a négy-öt éves, az öt-hat éves a hat-hét éves gyermekek számát, a sajátos nevelési igényű gyermekek számát,
- a nevelési évben tankötelessé váló gyermekek nevét,
- a javasolt napirendet és hetirendet,
- nevelési éven belüli időszakonként
  - a nevelési tervet,
  - a tervezett programokat és azok időpontjait,
  - az óvoda pedagógiai programjában meghatározott tevékenységi formák tartalmi elemeit,
  - az értékeléseket.
- a hivatalos csoportlátogatásokat, a látogatás célját, időpontját, a látogató nevét és beosztását, a látogatás szempontrendszerét, a csoportban elvégzett egészségügyi ellenőrzéseket, szűréseket,
- a szülőkkel való kapcsolat dokumentálását (szülői értekezlet, fogadóóra, szülői tájékoztatás a gyermekek fejlődéséről)
- szülői nyilatkozatokat,

- tűz- és baleset megelőzés nyilvántartását.

A csoportnaplóban a csoport nevelési tervét félévente tervezzük, és értékeljük a tervezett feladatok megvalósítását. A tevékenységek tervezéséhez heti, tematikus, illetve projekt tervezést alkalmazunk. A tervezés során figyelembe vesszük a pedagógiai folyamat minden lényeges tényezőjét: a gyermekek életkori sajátosságait, érdeklődését, előzetes tapasztalatait, képességeit és a környezeti feltételeket. Az adott tárgyi és természeti környezet nyújtotta lehetőségeket kihasználjuk, csakúgy, mint a gyermekek családból hozott kulturális értékeit.

3.5. A gyermekek fejlettségállapotának mérése

Nevelőmunkánk csak akkor lehet eredményes, ha a gyermekeket alaposan megismerjük, fejlettségi állapotukat felmérjük, és figyelemmel kísérjük a fejlődésében bekövetkező változásokat.

Az óvodánkba felvett gyerekek megismerését már a beiratkozásuk előtti időszakban, az óvodai nyílt napokon megkezdjük.

A gyermekek alaposabb megismerésére csak a felvételt követően kerülhet sor. Óvodkezdéskor a szülőktől egy részletes „Anamnézis adatlap" kitöltését kérjük, mely tartalmazza a gyermek aktuális fejlettségi állapotát, az előző életszakasz fejlődési sajátosságait, szociokulturális környezetére vonatkozó információkat, a gyermek óvodai életéhez nélkülözhetetlen fontos tudnivalókat.

A kiemelt figyelmet igénylő gyerekekkel már az óvodáskor előtt foglalkozhattak segítő szakemberek (konduktor, fejlesztőpedagógus, szakorvos, mozgásterapeuta), az általuk kiállított szakvélemények is segítenek a gyermekek megismerésében.

A fenti dokumentumok képezik az alapját a gyermekek fejlettségi állapotának mérését szolgáló „Fejlődési naplónak". A reális mérés érdekében az óvodapedagógusok folyamatosan, különböző és különféle helyzeteket teremtve megfigyelik a gyermekeket. Így gyűjtenek közvetlenül információkat róluk, megnyilvánulásaikról. Tudatosan, szándékosan hoznak létre olyan szituációkat, melyben megjelennek a gyermeki megnyilvánulás pszichés sajátosságai is.

A megfigyelést fontosnak tartjuk, hiszen ez simul bele leginkább a pedagógiai folyamatba.

A mindennapi élet tevékenységei közben figyeljük meg a gyermekeket. Alapos, minden részterületre kiterjedő felméréseket készítünk:

- a testi- lelki fejlettségről,
- az egészséges életmód szokásainak alakulásáról,
- a mozgásfejlődésről,
- az anyanyelvi fejlődésről,
- a játéktevékenység alakulásáról,
- a valamennyi nevelési területen megjelenő képességek fejlődéséről, ismereteiről,
- a szociális fejlettségről.

A beilleszkedés fontos információkat ad számunkra a gyermek érzelmi állapotáról, személyiségéről, és ezeknek a tapasztalatoknak a birtokában tudjuk kialakítani azt az egyéni bánásmódot, amely nélkülözhetetlen a gyermekkel való személyes kapcsolat kialakításához, fejlődésük elősegítéséhez.

A gyermekek fejlődéséről, fejlettségállapotukról egy nevelési évben kétszer

készítünk mérést. A megfigyeléssel végzett mérések során észrevesszük a gyermekek értékeit, erősségeit. Megállapítjuk, mely területeken van szükség a gyermekek fejlesztésére. Tervet készítünk, meghatározzuk a céljainkat leginkább elősegítő feladatokat, módszereket. A gyermeki alkotásokból, produktumokból is következtetni tudunk a gyermek fejlettségére, és ezek alapján meghatározhatjuk a fejlesztés irányát.

Abban az esetben, ha az elmaradás jelentősebb mértékű, vagy a hagyományos pedagógiai módszerekkel nem tudunk pozitív változást elérni, igénybe vesszük a megfelelő szakember (logopédus, gyógypedagógus, fejlesztőpedagógus, óvodapszichológus), súlyosabb probléma esetén a szakszolgálatok segítségét. A kiemelt figyelmet igénylő gyerekek esetében az egyéni foglalkozások különösen fontosak.

Minden nevelési évben kétszer összegző értékelést készítünk a gyermek fejlődéséről, megállapításainkat írásban rögzítjük. Tapasztalatainkat fogadóóra keretében a szülőkkel megosztjuk. Ezek a párbeszédek alkalmasak a családi nevelés megismerésére, esetleges problémák okainak feltárására, tanácsadásra, és hatékonyan segítik a szülőkkel való együttműködést.

A tanköteles korú gyerekek fejlettségi állapotáról már az iskolaválasztás előtti időszakban tájékoztatjuk a szülőket, így próbáljuk segíteni a gyermeki személyiséghez, egyéni sajátosságaihoz, érdeklődési köréhez illeszkedő oktatási intézmény kiválasztását. A megfelelő tanulási környezet különösen fontos a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében.

4. Az óvodai nevelés általános feladatai

4.1. Az egészséges életmód alakítása

Célunk: az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése, egészségének védelme.

Feladataink:

- a gyermekek egészségének védelme, edzettségének biztosítása,
- a gyermekek gondozása, testi-lelki szükségletük, mozgásigényük kielégítése, a szokásrend kialakítása,
- a gyermekek fejlődéséhez szükséges egészséges, esztétikus környezet biztosítása,
- a helyes higiénés szokások kialakítása, (különös tekintettel a helyes és gyakori kézmosásra),
- a gyermekek testi épségének védelme és a baleset megelőzés,
- az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a pihenés, betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása,
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, környezettudatos magatartás megalapozása,
- megfelelő szakemberek bevonásával - a szülővel együttműködve - speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

Dajkák feladatai:

- a pedagógiai munkához szükséges higiénés feltételek biztosítása,
- közreműködés a gyermek egész napi gondozásában, a környezet rendjének, tisztaságának megteremtésében,
- környezetgondozási és baleset megelőzési teendők ellátása,
- kisebb baleseteknél elsősegély nyújtása,
- munkájának megszervezése és elvégzése a gyermek óvodai napirendjéhez igazodva, az óvodapedagógusok irányítása mellett, segítőtársként.

Óvodánkban kialakítandó és rögzítendő szokások:

Gondozás

A gondozást az óvodai életben alapvető tevékenységnek ismerjük el, hiszen ez az óvodába lépő kisgyermek beilleszkedését, komfortérzetét biztosítja. Olyan szükségleteket elégít ki, amelyek elősegítik növekedését, fejlődését, egészségének megőrzését, védelmét. A gondozási tevékenységek elvégzéséhez és elsajátításához az egész nap során elegendő időt biztosítunk.

Öltözködés

Figyelünk arra, hogy a gyermekek öltözéke többrétegű, könnyen kezelhető legyen, amely nem gátolja őket a szabad mozgásban. A helyes öltözködési szokások kialakításában - ha szükséges - az óvodapedagógus nyújt segítséget a szülőnek.

A gyermekek utcai ruhában érkeznek az óvodába. Minden gyermeknek saját, jellel ellátott ruhazsákja van. Érkezés után a szüleik segítségével átöltöznek.
A nap folyamán szükség szerint váltanak ruhát a gyerekek a tevékenységeknek, illetve a hőmérsékletnek megfelelően. Ebben a fejlettségi szintjükhöz igazodóan segítünk, illetve ösztönözzük a gyerekeket az önállóságra. Az egyes műveleteket bemutatjuk,

türelmesen megtanítjuk. Napközben folyamatosan ellenőrizzük a gyermekek ruházatát.

Testápolás

Az óvoda szokásrendjét úgy alakítjuk, hogy igényük, szükségleteik szerint végezhessék tisztálkodási teendőiket (WC-használat, mosakodás, fésülködés, fogápolás). Arra törekszünk, hogy a gyermekek egyre önállóbban tisztálkodjanak. A helyes szokásokat megtanítjuk, gyakoroltatjuk. Odafigyelünk a gyakori, alapos kézmosásra.

Étkezés

A gyermek egészséges fejlődéséhez, növekedéséhez nélkülözhetetlen a rendszeres, nyugodt és kulturált körülmények között zajló étkezés, amely az egészséges étrenden alapul. Azoknak a kisgyermekeknek, akik egészségügyi, vagy vallási okokból speciális étrendet igényelnek, ezt minden étkezéshez biztosítani tudja az étkeztető cég.

A kulturált étkezés szokásait gondosan és esztétikusan megszervezett körülmények között, személyes példaadással és állandó odafigyeléssel, segítségnyújtással, derűs légkörben alakítjuk.

Napirendünkből kitűnik, hogy az egészséges életmód, életvitel szokásainak alakítása érdekében rendszeresen fogyasztanak gyermekeink zöldséget, gyümölcsöt, tejterméket és a nap bármely szakában biztosított a folyadékbevitel. Kerüljük a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítettzsír-tartalmú ételek fogyasztását. Ezek az egészségügyi szempontok az óvodai közétkeztetésben is érvényesülnek, mert a szállító konyha az ételek összeállításában figyelembe veszi.

Környezet

Azokat az élettereket, helyeket, amelyeket a gyermekek használnak, igyekszünk úgy alakítani, hogy az a számukra a legbiztonságosabb, és minden tevékenységük végzéséhez megfelelő, esztétikus legyen (csoportszobák, öltözők, mosdók, udvar, stb.). Nem csak a biztonságra, hanem a kellő tisztaságra is odafigyelünk.

Minden nevelési év elején megismertetjük a gyermekekkel biztonságuk és testi épségük megóvásával kapcsolatos tudnivalókat és viselkedési formákat, és ezeket szükség szerint újra felidézzük.

Már ebben az életkorban is fontosnak tartjuk a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítását, a környezettudatos magatartás megalapozását. Ennek érdekében olyan korszerű, a gyermekek érdeklődésére, tevékeny részvételére alapozó módszerek kidolgozására, kipróbálására és meghonosítására törekszünk, melyek a fenntartható fejlődés érdekében nagyobb hangsúlyt helyeznek a környezettudatos magatartás alakítására.

Számítunk ebben a szülők aktív részvételére is (egészségnap - szülői részvétellel, környezettudatos óvoda versenyprogramjai, kerületi, óvodai bemutatók szervezése).

Pihenés – alvás szokásai

Ebéd után a csoport szükségletének megfelelően biztosítjuk a nyugodt pihenés feltételeit, gondoskodunk a terem szellőztetéséről, az ágyak megfelelő elhelyezéséről. A gyerekek pihenését mesével, altató dallal, cirógatással és simogatással segítjük.

Mozgás

Változatos napi- és hetirendben biztosítjuk a gyermekek mozgásigényének folyamatos kielégítését. Naponta szervezünk mozgásos tevékenységet, mindennapi

egészségvédő testmozgást, időjárástól függően (köd, - 5 fok, eső, viharos szél esetén nem) napi 1-3 óra levegőzést biztosítunk a fokozatosságot betartva.

A nyári napirendet az egész napos levegőn való tartózkodásra építjük.

Elvárásaink az óvodáskor végére:

- a kialakított szokásoknak megfelelően, önállóan végzi a testápolási teendőket (kéz- és arcmosás, fésülködés, fogmosás, WC - használat),
- mindennapi szükségleteit képes önállóan kielégíteni, illetve késleltetni,
- a testápolási eszközöket megfelelően használja, és tisztán tartja,
- figyel saját megjelenésére, valamint környezete rendezettségére,
- ismeri és alkalmazza a kulturált étkezés szabályait, készségszinten használja az eszközöket,
- önállóan, az időjárásnak megfelelően öltözködik, betartja a sorrendiséget,
- életkorának megfelelően edzett,
- szívesen mozog a szabadban, betartja a mozgásos játékok szabályait, képes veszíteni, de a versenyszellem motiválja,
- ismeri és betartja a balesetvédelmi magatartásformákat.

4.2. A környezettudatos magatartás megalapozása

Óvodánkban a külső világ tevékeny megismerése a nevelés folyamata, mely magába foglalja a környezetvédelem és a környezet alakítási tevékenységet is.

Célunk, hogy felkeltsük, és tartóssá tegyük a gyermekekben azt a vágyat, hogy felfedezzék és megértsék az őket körülvevő világot, megalapozzuk óvodásaink környezettudatos magatartását. A problémamegoldás a felfedezés élményét nyújtja, a megismerés örömét váltja ki, miközben kíváncsisága érdeklődéssé mélyül, játékában és apró felfedezéseiben feltárja a körülötte lévő világot, megtanul abban tájékozódni.

Feladataink:

- a gyerekek életkorának megfelelő tevékenységek közben a természeti környezet megismertetése, környezetük és a természet szépségeinek megláttatása,
- a közös kirándulásokkal a gyermekközösség együttműködésének, kapcsolatainak és érzelmeiket erősítő helyzeteknek a megteremtése,
- az élő természet védelme, kiegyensúlyozott viszony alakítása az állatokkal, növényekkel, a világgal,
- a kulturált, tiszta környezet igényét szolgáló szokások kialakítása,
- a gyermekek önmagukért és a környezetükért érzett felelősségének tudatosítása,
- további feladataink közé tartozik óvodásaink szemléletformálása, olyan szokások, szokásrendszerek, viselkedési formák megalapozása, olyan készségek és képességek tudatos fejlesztése az ismeretközvetítés és közvetlen megtapasztalás által, amelyek elősegítik a természetes, és az ember által létrehozott környezettel való harmonikus kapcsolatot, a környezeti problémák iránti érzékenység kialakulását, a helyes értékrendszer elsajátítását, a természet- és környezetbarát magatartás alapjainak megteremtését, a környezettudatos életvitel alakítását,
- a környezetről és a fenntarthatóságról szóló nevelés beláthatóvá és megérthetővé teszi a természetes és mesterséges környezet közötti kapcsolatokat és konfliktusokat.

Az óvodapedagógusok tudják, hogy a gyermekek jövőjét a korai életszakaszban alapozzuk meg. A legfontosabb szempont, hogy az értékek - így a környezethez kapcsolódó legfontosabb értékek - már igen korán megformálódnak. A gyermekek néhány alapvető jellemvonása fő vonalaiban már az óvodáskorra kialakul, de még rugalmas, finomodhat. Ezért a környezettel kapcsolatos látásmód, viselkedéskultúra és értékrendszer kialakítása szempontjából az óvodáskor ideális és fontos szakasza a gyermek életének.

Az óvodai élet jó példát adhat a gyermekeknek és a szülőknek egyaránt, hiszen a gyermekek nevelésével a szülők szemléletformálását is megcélozzuk. Az óvodapedagógus személyiségével, környezeti attitűdjével, értékrendjével követendő hatást tud elérni, így válhatnak szokásalakító gyakorlattá a mindennapok cselekedetei.

A szülői ház és az óvoda közös felelőssége, hogy a gyermeket körülvevő világból mit, hogyan láttat meg. Egymást segítve és kiegészítve kell biztosítani, hogy a gyerekek változatos és érdekes tevékenység közben ismerhessék meg mindezt. Közös a felelősségünk abban is, hogy gyermekeink milyen szemlélettel, értékrenddel, és viselkedéskultúrával rendelkeznek, hogyan viszonyulnak a természeti környezetünkhöz.

A gyermeket a közvetlen környezetében lévő világ értékeinek megismertetésével, megszerettetésével, a környezettudatos életvitel kialakításával eljuttatjuk oda, hogy megtanulja tisztelni, védeni környezetét. Szükséges, hogy tudatában legyünk annak, mennyire fontos számunkra a környezetünk egésze, és helyi része. A lokális környezetünkkel mindennapos kapcsolatban vagyunk. Átéljük állapotát, változásait. Részesei, alakítói, felelősei, hatásának szenvedői és élvezői vagyunk egy személyben.

A környezeti nevelés ismeretrendszerének kialakítása ökológiai szemléleten alapuló ismeretszerzéssel történik. Törekszünk arra, hogy az ismeretek segítsék a környezet egészének megértését, tartalmazzanak alapvető tényeket, összefüggéseket, problémákat és az ezekkel kapcsolatos megoldásokat, a világkép, a kultúra és az értékrend elemeit. Történetekkel, helyzetmegbeszélésekkel, kereső, tapasztaló magatartásmóddal fejlesztjük a problémaérzékenységet és a problémamegoldó képességet.

A fenntarthatóság pedagógiájához kapcsolódó elveink:

- a természet adta lehetőségeket hatékonyan használjuk, a hulladékképződést minimális szintre csökkentjük,
- szelektív hulladékgyűjtést végzünk,
- szem előtt tarjuk az újrahasznosítás lehetőségeit (komposztálás, kézműves tevékenységek),
- a természet sokféleségét értékként kezeljük és óvjuk,
- megteremtjük az egészséges táplálkozás feltételeit,
- fontosnak tarjuk, hogy minden gyermek megszerezhesse azokat az ismereteket, információkat, tudást és készségeket, amelyek birtokában a közösség teljes értékű tagjává válhat,
- figyelünk arra, hogy az ember alkotta környezetben, a helyekben és a tárgyakban szépség és hasznosság érvényesüljön,
- tiszteljük a sokféleséget és a helyi sajátosságokat.

Mindezek megvalósítása érdekében tevékenyen együttműködünk a fenntartóval, szakmai és civil szervezetekkel.

Az óvodapedagógusok és a pedagógiai munkát segítő dolgozók feladatai:

- a szülőföldhöz, a nemzeti kultúra hagyományaihoz fűződő pozitív érzelmi viszony alakítása,
- Albertfalva, az ott élő emberek, a helyi szokások és hagyományok megismerése, tisztelete,
- a környező világ értékeinek, természeti kincseinek, jelenségeinek cselekvő megismerése,
- a természet, az élő és élettelen környezet megóvására, tisztán tartására, szeretetére nevelés,
- a környezetbarát életvitel, a környezettudatos magatartás igényének kialakítása a fenntartható fejlődés elveinek érvényesítésével,
- a családi értékek megóvása, közvetítése,
- a befogadó személyi, tárgyi környezet megteremtése,
- környezettudatos szokások alakítása,
- a gyermekek és felnőttek ökológiai szemléletének megalapozása,
- természetjáró séták és kirándulások megszervezése, feltételeinek biztosítása,
- aktív részvétel, példamutatás és a gyermekek bevonása az újrahasznosítási tevékenységekbe (tudatos szelektív hulladékgyűjtés, komposztálás, újrahasznosítás),
- madárbarát kert fenntartása, az állatok és növények gondozása, ápolása,
- környezetvédelmi világnapok megtartása: Föld napja, Madarak és fák napja, Takarítás világnapja, Autómentes világnap, Komposztálás napja, Víz világnapja, Állatok világnapja, Erdők Nemzetközi Napja,
- Zöld óvoda kritérium rendszerének való megfelelés,
- az év madara, fája, hala, gombája, hüllője megismerése, tevékenységekbe emelése.

Elvárásaink az óvodáskor végére:

- szelektív hulladéktárolással kialakul a gyermek környezetet védő szemlélete,
- a művészeti tevékenységekben elfogadja a tárgyak, eszközök (gyufásdoboz, fonalak, gombok, dobozok) újrahasznosítását,
- a természet adta "kincseket" (falevelek, toboz, kavicsok, kukoricacsutka, stb.) felhasználja a mindennapi tevékenységekben (mérés, számlálás, vizuális tevékenységek),
- gondoskodik az állatokról (madáretetés, díszhal és teknős gondozás, stb.),
- gondoskodik a növényekről, védelmüket elfogadja és másokat is erre figyelmeztet,
- a víz védelmére, a takarékos szemléletre példákat ismer és alkalmazza azokat,
- ismeri a közvetlen környezetében található növényeket, állatokat,
- ismeri és betartja az elemi közlekedési szabályokat,
- szívesen vesz részt sétákon, kirándulásokon, kiállításokon, azok szabályait betartja.

4.3. Az óvoda egészségfejlesztési programja

Az egészségfejlesztés célja

Az óvodai egészségfejlesztés célját a 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 128. § határozza meg, mely szerint: „A teljes körű egészségfejlesztés célja, hogy a nevelési-oktatási intézményben eltöltött időben minden gyermek részesüljön a teljes testi-lelki jóllétét, egészségét, egészségi állapotát hatékonyan fejlesztő, a nevelési- oktatási intézmény mindennapjaiban rendszerszerűen működő egészségfejlesztő tevékenységekben.

A nevelési-oktatási intézmény által működtetett teljes körű egészségfejlesztés olyan folyamat, amelynek eredményeképpen a pedagógusok a nevelési - oktatási intézményben végzett tevékenységet, a helyi pedagógiai programot és szervezeti működést, a gyermek és a szülő részvételét a nevelési-oktatási intézmény életében úgy befolyásolják, hogy az a gyermek egészségi állapotának kedvező irányú változását idézze elő."

Az egészség meghatározása

Az egészség fogalmát az Egészségügyi Világszervezet így definiálta: "Az egészség a testi (fizikai), a szellemi (pszichikus) és a társas-társadalmi (szociális) jólét állapota, nem csupán a betegség és nyomorékság hiánya." Az élet és az egészség az embernek semmi mással nem pótolható alapvető értéke. Nélküle sem egyéni, sem társadalmi lét, sem kultúra nem valósítható meg. Az egészség megszerzése, fenntartása és fejlesztése az egyed, illetve a közösség egész életén át tartó, az élethez, a sikeres önmegvalósításhoz és a társkapcsolatokhoz szükséges feladatát képezi. Az egészségvédő és egészségfejlesztő magatartás elérésének feltétele azoknak az alapképességeknek az elsajátítása, amelyek az egészséget védik, fejlesztik, ha kell, korrigálják.

Napjainkban az egészség megtartása, fejlesztése az életre, a sikerre vonatkozó kompetenciák kialakítására épül, amely feltételezi a személyiség (testi, érzelmi, értelmi, akarati és társkapcsolati viselkedés) megismerését, gyakorlással erősíti a különböző élethelyzetekben a testi-lelki edzettséget, pótolja, kiegészíti a hiányzó egészségvédő képességet, továbbá attitűddé alakítja az egészségvédő magatartást.

Egészségfejlesztés kisgyermekkorban

Az Óvodai nevelés országos alapprogramja az óvodai nevelés alapvető feladatának a gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítését jelöli meg. Ezeknek a szükségleteknek kielégítése biztosíthatja a kisgyermek egészséges fejlődését.

Az egészség védelme tanítható, fejleszthető. A kisgyermekkorban történő egészségre nevelésnek az élet további szakaszaira is kiható jelentősége van. Ezeket figyelembe véve az óvodai egészségfejlesztés kiemelt nevelési terület.

Az óvodai nevelés elválaszthatatlan része az egészség fejlesztésére (promóció), és az egészségkárosodás megelőzésére (prevenció) irányuló egészségnevelő tevékenység. Mindkét egészségfejlesztési feladat vonatkozik a testi, a lelki és szociális nevelő tevékenységre. A modern értelmezésű egészségnevelés széleskörűen készíti fel az óvodás gyermeket az egészség védelmére: edzi a testi erőnlétét, gondozza lelki (érzelmi, akarati, értelmi) kiművelését, és az embertársakkal kapcsolatos (szociális) együttműködési készségét.

Az egészség hármas (testi, lelki, társkapcsolati) jellemzője megbonthatatlanul egybefonódik a személyiségfejlesztés feladatával, annak védelme, fejlesztése nem önálló nevelési feladat. A speciális egészségfejlesztő szempontokra és módszerekre az

óvodapedagógusnak tudatosan kell felkészülnie.

Egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok

A 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 128. § (3) A nevelési-oktatási intézmény mindennapos működésében kiemelt figyelmet kell fordítani a gyermek egészséghez, biztonsághoz való jogai alapján a teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatokra, amelyek különösen a következőkre terjednek ki:

- az egészséges táplálkozás,
- a mindennapi egészségvédő testmozgás,
- a testi és lelki egészség fejlesztése, a szenvedélybetegségek megelőzése,
- a bántalmazás és erőszak megelőzése,
- a baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás, egészségmegőrzés,
- a személyi higiéné területe,
- környezeti higiéné.

Az egészséges táplálkozás

Az egészségfejlesztési program az óvodás gyermekek egészséges táplálkozási szokásainak megerősítését, és az óvodai étkeztetés otthoni kiegészítését szolgálja. A helyes étkezési szokásokat kisgyermek korban kell kialakítani épp úgy, mint az egészséges életmód egyéb jellemzőit, összetevőit pl. a mozgásigény kifejlesztését, az alapvető személyi higiénés ismeretek elsajátítását és begyakorlását.

A fejlődés alapfeltételei között kiemelt jelentőségű a gyermek egészséges táplálása, mivel az óvodás gyermek fejlődésének egy olyan periódusában van, melyre jellemző a nagyfokú és rendszeres fizikai aktivitás, a szervezet gyors növekedése, ami ennek megfelelő tápanyagfelvételt tesz szükségessé. A teljesítés nemcsak anyagiakon (élelmezési normán), de szemléleten (étrend - összeállításon), óvodapedagógusi leleményességen (egészségpedagógiai kulturáltságon) és a szülők segítő együttműködésén is múlik.

A gyermeknek az egészséges táplálkozás érdekében naponta az öt alapélelmiszer- csoport mindegyik tagjából kell fogyasztania. A gyermekek gyakran kapnak tejtermékeket, és az idénynek megfelelő gyümölcsöt és zöldségeket.
Az intézményben tízórait, ebédet, uzsonnát fogyasztanak a gyermekek. A konyha által szállított gyümölcsöt a szülők közös megegyezése szerint kiegészíthetik. Igyekszünk meggyőzni a szülőket, hogy fokozottan csökkentsék gyermekük étrendjéből a túl cukros, sós, zsíros ételeket, a szörpöket, üdítőket, a chipset, édességet.

A gyermekek étvágyát, eltérő szokásait figyelembe vesszük. Nem erőltetjük az ételt, de kínálunk, igyekszünk megszerettetni az új ízeket. A gyermekeknek folyadékot állandóan biztosítunk a csoportszobában és az udvaron egyaránt.

Az étkezéshez való előkészületben a gyermekek is vegyenek részt: életkori fejlettségüknek megfelelő szinten esztétikusan terítsenek meg, helyezzék el a szükséges eszközöket.

A különleges étrendet igénylő gyermekek ellátása:

A táplálék allergiás gyermekek számára a speciális ételhez való hozzájutást a mindenkori étkeztetési céggel történő folyamatos egyeztetésekkel, szükség szerinti szakorvosi javaslat alapján megszervezzük, fokozott figyelemmel kísérjük. A számukra biztosított diétás étel külön, névvel ellátott edényben/műanyag dobozban érkezik.

A cukorbeteg gyermekek intézményen belüli ellátását az ezzel a feladattal megbízott, a szükséges elméleti és gyakorlati tudással rendelkező személy végzi, a

feladatkörhöz kapcsolódó eljárásrendnek megfelelően. A cukorbeteg gyermekek biztonságos ellátásához szükséges a szülők, szakorvos, óvodapedagógusok, pedagógiai asszisztensek, dajkák, konyhai dolgozó szoros együttműködése.

Feladataink:

- a kulturált étkezési körülmények biztosítása,
- óvodai napirend keretében a dajkákkal együttműködve az új ízekkel való megismertetés,
- az étkezést örömtelivé tétele, jó hangulatot teremtése az ételek elfogyasztásához,
- intenzív rágásra ösztönzés,
- folyadék folyamatos biztosítása,
- életkoruknak, fejlettségüknek megfelelően kanál, villa, kés helyes használatával való megismertetés,
- a táplálék érzékeny gyermekek diétájára való fokozott odafigyelés,
- a szülőkkel, támogatókkal közösen havonta gyümölcs- és zöldségnap szervezése,
- tanácsadás a szülőknek (szülői értekezleten, fogadóórán, kötetlen beszélgetés keretében), hogy az óvodai étrendet otthon milyen ételféleségekkel egészítsék ki,
- az egészséges táplálkozásra nevelés érdekében játékos alkalmak~~at~~ teremtése arra, hogy a gyermekek maguk is részesei legyenek egyszerűbb ételek elkészítésének (pl. salátakészítés, tízórai összeállítás),
- minden érzékszervet megmozgatása a tapasztalatszerzés során gyümölcsökkel, zöldségfélékkel való ismerkedés: őszi, tavaszi piac, zöldséges üzlet, kertek látogatása, kóstolók szervezése és salátakészítés zöldségből, gyümölcsből,
- a különleges étrendet igénylő gyermekek diétás étkeztetése, a cukorbeteg gyermek egészségi állapotának, vércukor szintjének folyamatos figyelemmel kísérése, szükség szerinti rendezése az eljárásrendnek megfelelően.

Elvárásaink az óvodáskor végére:

- önállóan el tudják dönteni, hogy mennyi ételt fogyasztanak,
- önállóan töltenek folyadékot a kancsóból,
- ismerik a kulturált étkezés szokásait, higiénikusan étkeznek,
- szívesen kóstolnak meg új ízeket,
- ismerik a fogyasztott ételek, gyümölcsök, zöldségek nevét,
- felnőtt felügyelete és ellenőrzése mellett betartják a számukra előírt diétát.

A mindennapi egészségvédő testmozgás

A mozgásszervek fejlődésének belső, élettani ingere a mozgásra való késztetésben mutatkozik meg, ezért a mozgás élettanilag a kisgyermek alapvető életjelensége. A gyermek mozgásigénye folyamatos kielégítésre vár.

A változatos mozgáslehetőség biztosítása óvodásaink számára kiemelt feladatunk, ezért minden nap alkalmat teremtünk rá. A játék, a mozgás segíti a gyermeket önmaga és a környező világ jobb megismerésében, a környezet felfedezésében. A frissítő, edző mindennapi testnevelés középpontjában is a sok mozgással járó játék áll. Emellett korcsoportra bontott, mozgásfejlesztő csoportos foglalkozást is tartunk hetente.

A gyermekek fokozott mozgásigényének kielégítését jól szolgálják az udvari játékok. Ha az idő engedi, sokat tartózkodunk a szabadban. Az udvari tevékenység mellett a séta, kirándulás egészíti ki a levegőzést.

A vízzel való edzés az allergológiai csoportokban ötéves kortól lehetséges.

A mozgáshoz változatos eszközöket biztosítunk, melyek alkalmasak a nagy- és finommozgások fejlesztésére. Az egyensúlyérzék kialakítására speciális eszközöket is használunk.

A négy-öt éves korban kialakuló alakváltozás, a hirtelen növekedés gyakran okoz hanyag testtartás, ezért a szervezett mozgásfoglalkozások keretében prevenciós, fejlesztő gyakorlatok végzésével segítjük a gerinc deformitások megelőzését. A lábboltozatot erősítő mozgásformákkal a lúdtalpas gyermek lábtartását javítjuk.

Feladataink:

- a gyermekek egészséges fejlődése érdekében azoknak a feltételeknek a megteremtése, amelyek elősegítik a biológiai fejlődést, követik a szervezet teherbíró-, ellenálló- és alkalmazkodóképességét, valamint fejlesztik erejüket, ügyességüket, gyorsaságukat és állóképességüket,
- az udvar lehetőségeinek kihasználása a gyermekek nagymozgásának fejlesztéséhez (járás, futás, kúszás, mászás),
- minél több alkalom biztosítása a szabad mozgásra, mivel ez gyakorlási lehetőséget ad az irányított mozgástevékenység alatt megismert mozgásformák többszöri ismétlésére,
- irányított mozgásos játékok szervezése mindhárom korosztálynak heti egy alkalommal, különböző időkerettel,
- edzési lehetőség biztosítása a környezet, levegő, nap kihasználásával,
- hely, idő biztosítása a korosztályok életkori sajátosságainak a figyelembe vételével,
- időjárástól függően napi 1-3 óra levegő és napfény edzés biztosítása a gyerekeknek a fokozatosságot betartva,
- a nyári napirend alakításánál az egész napos levegőn való tartózkodásra törekvés (kivétel az erős napsugárzás miatt a 12-15 óra közötti időszak),
- az általános balesetvédelmi szabályok megismertetése, begyakoroltatása és ellenőrzése a gyermekek biztonságának és egészségének védelmében,
- a mozgás utáni regenerálódás biztosítása,
- szülők bevonása a programba.

Elvárásaink az óvodáskor végére:

- szeretnek mozogni, kitartóak a mozgásos játékokban,
- képesek harmonikusan együttműködni társaikkal mozgásos tevékenységekben,
- örömként élik meg a közös (játékos, sportos) mozgást,
- kialakult nagymozgásuk, finommozgásuk, egyensúlyészlelésük összerendezett,
- ismerik és biztonságosan használják a mozgásfejlesztő és mozgásos tevékenységekhez szükséges eszközöket,
- szívesen tartózkodnak a szabad levegőn, természetes igényük a szabadban való mozgás.

A speciális ellátásra szoruló gyermekek (diabéteszes, táplálék allergiás, stb.) testi-lelki megsegítése:

- érzékenyítő foglalkozás, drámajáték, bábjáték, varázsjáték keretében a csoport felkészítése, elfogadásra nevelés,
- a speciális ellátásra szoruló gyermek érzelmi egyensúlyának elősegítése, kialakítása,
- szoros együttműködés a szülőkkel,
- mozgásos tevékenységek során a gyermek fokozott figyelemmel kísérése,

biztonságos foglalkozásszervezés,
- együttműködés az óvodapszichológussal.

A testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése

A dohányzás megelőzésének feladata

Felmérések igazolják, hogy az óvodásgyermekek családjának több mint felében él dohányzó felnőtt, aki kedvezőtlen mintát nyújt a gyermekek számára.
A dohányzás megelőzésében és visszaszorításában jelentős szerep jut az óvodapedagógusoknak és az óvoda technikai személyzetének. Az óvoda dolgozói modellt, mintát jelentenek a gyermekek számára, ezért az óvoda dolgozói nagyobb felelősséggel tartoznak személyes példamutatásukért. Feladatunk minden olyan helyzet elkerülése, amely a gyermeknek kedvezőtlen mintaként szolgálhat. Az óvoda egész területe dohányzásmentes terület.

A bántalmazás és erőszak megelőzése

A WHO definíciója:

„A gyermek bántalmazása és elhanyagolása (rossz bánásmód) magában foglalja a fizikai és/vagy érzelmi rossz bánásmód, a szexuális visszaélés, az elhanyagolás vagy hanyag bánásmód, a kereskedelmi vagy egyéb kizsákmányolás minden formáját, mely a gyermek egészségének, túlélésének, fejlődésének vagy méltóságának tényleges vagy potenciális sérelmét eredményezi egy olyan kapcsolat keretében, amely a felelősségen, bizalmon vagy hatalmon alapul."

Elhanyagolást jelent, ha a szülő vagy a gondviselő rendszeresen elmulasztja a gyermek alapvető szükségleteinek kielégítését, védelmét, felügyeletét, amely súlyos ártalmat okoz, vagy ennek veszélyével fenyeget bármelyik területen: egészség, oktatás, érzelmi fejlődés, táplálkozás, lakhatás és biztonságos körülmények, amely veszélyt jelent, vagy nagy valószínűséggel jelenthet a gyermek egészségi állapotára, mentális, lelki és spirituális, erkölcsi és szociális fejlődésére.

Érzelmi elhanyagolást jelent az érzelmi biztonság, az állandóság, a szeretetkapcsolat hiánya, a gyermek érzelmi kötődésének durva mellőzése, elutasítása, a gyermek jelenlétében történő erőszakos, durva, támadó magatartás más családtaggal szemben.

Fizikai elhanyagolást jelent az alapvető fizikai szükségletek, higiénés feltételek hiánya, a felügyelet hiánya, a gyermek védelmének elmulasztása olyan esetekben, amikor veszélynek van kitéve. Ide sorolható az orvosi ellátás késleltetése, az orvosi utasítások be nem tartása, a védőoltások beadatásának indokolatlan elmulasztása, késleltetése.

A gyermekbántalmazás azt jelenti, ha valaki sérülést, fájdalmat okoz egy gyermeknek, vagy ha a gyermek sérelmére elkövetett cselekményt - bár tud róla, vagy szemtanúja – nem akadályozza meg, illetve nem jelenti.

Fizikai bántalmazás az a szándékos cselekedet, vagy gondatlanság (így különösen az ütés, rázás, mérgezés, égés, fulladás, közlekedési baleset, stb.), amely a gyerek fizikai sérüléséhez, halálához vezet vagy vezethet. Ide sorolható a közlekedés során elkövetett gondatlan veszélyeztetés (gyermekülés hiánya, ittas vezetés, kivilágítatlan kerékpár stb.).

Az érzelmi bántalmazás azt a rendszeres, hosszú időn át tartó érzelmi rossz bánásmódot jelenti, amely súlyos, és tartósan káros hatással van a gyermek érzelmi

fejlődésére. Ez magában foglalhatja annak közvetítését a gyermek felé, hogy értéktelen, el nem fogadott, nem kívánt és nem szeretett. Jelenthet az életkornak, vagy a fejlettségnek nem megfelelő elvárások támasztását a gyermekkel szemben (pl. a szobatisztaság idő előtti erőltetése, a képességekhez nem igazodó követelmények). Ide tartozik a gyermekekben állandó félelemérzet, vagy szorongás keltése, megszégyenítés, állandó kritizálás, az érzelmi zsarolás, a gyermek kihasználása.
Az érzelmi bántalmazás súlyos formája az olyan élethelyzet, amelyben a gyermek, szem- és fültanúja más bántalmazásának.

Feladataink:

- az intézmény közreműködik a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzésében és megszüntetésében, ennek során együttműködünk az Újbudai Humán Szolgáltató Központtal, illetve a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal,
- az óvoda alapvető feladata a rábízott gyermekek nevelése; ezzel összefüggésben kötelessége különösen, hogy közreműködjön a gyermekvédelmi feladatok ellátásában, a gyermek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében,
- a gyermekek szüleit a nevelési év kezdetekor tájékoztatjuk a gyermekvédelmi felelős személyéről, valamint arról, hogy milyen időpontban és hol kereshető fel,
- a kisgyermek minden erőszakos cselekvéssel kapcsolatosan "érzékeny"; nemcsak az erős fizikai ingerek okoznak az óvodás gyermeknél egészségkárosodást, hanem az erőszakos cselekmények (brutalitás, vérengzés, gyilkosság) látványa is.

Baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás, egészségmegőrzés

A gyermekbalesetek megelőzése érdekében, illetve bekövetkezésekor ellátandó feladatok az SZMSZ –ben kerültek rögzítésre.

Az óvoda berendezése, eszközei csak a baleset-megelőzés szempontjai alapján történt vizsgálat után kerülnek használatba, állapotuk folyamatosan ellenőrzésre kerül, ez az udvari eszközök esetében szakértői felülvizsgálattal egészül ki. Elsősegély doboz kötelező minden óvodában.

Feladataink:

- a gyerekek megismertetése a vészhelyzetek, vagy balesetek során elvégzendő legfontosabb teendőkkel, illetve ezek közül azzal, amit ők is el tudnak végezni (felnőtt segítségét kérni),
- a gyerekek figyelmének felhívása arra, hogy egy-egy hétköznapi tárgy (pl.: kerékpár, mászóka, autó, gyógyszer) milyen veszélyforrásokat hordoz magában, illetve mire érdemes odafigyelniük a balesetek megelőzése érdekében,
- a mini KRESZ pálya használatának, a közlekedési szabályok betartatásának gyakoroltatása játékos formában,
- a védő-óvó előírásokat ismertetése a gyermekek életkorának és fejlettségi szintjének megfelelően. Az ismertetés ténye a csoportnaplóban kerül dokumentálásra.

Módszereink: a szerepjáték, mesélés, bábozás, könyv- és képolvasás, társasjátékok, beszélgetés.

Védő-óvó előírások:

Az óvoda házirendjében határoztuk meg azokat a védő-óvó előírásokat, amelyeket a gyermekeknek az óvodában való tartózkodás során be kell tartaniuk.

A gyermekekkel - az óvodai nevelési év, valamint - szükség szerint, a foglalkozás, kirándulás stb. előtt ismertetjük a következő védő-óvó előírásokat:

- az egészségük és testi épségük védelmére vonatkozó szabályok,
- a foglalkozásokkal együtt járó veszélyforrások,
- a tilos és az elvárható magatartásforma.

Az egészségmegőrzésére nevelés alapfeladata – a helyes táplálkozás, tevékenység, és mozgásban gazdag életmód biztosítása mellett – az egészségvédő szokások kialakítása, mellyel elősegítjük a betegségek megelőzését.

A védekezés területei:

- cseppfertőzés,
- tapintás, illetve közvetlen érintkezés útján terjedő fertőzések,
- fertőzött tárgyak és élelmiszerek által okozott fertőzések,
- tartási rendellenességek kialakulása (pl. láb és tartásjavító torna),
- érzékszervek megbetegedése,
- a nap káros sugárzása.

Elvárásaink az óvodáskor végére:

- tudnak segítséget kérni a felnőttektől az óvodában előforduló vészhelyzetek, balesetek bekövetkezése esetén,
- ismerik a baleset-megelőzési szabályokat,
- a gyalogos és kerékpáros közlekedés szabályait ismerik, és betartják,
- a mini KRESZ pályát biztonsággal használják,
- elsajátítják a helyes táplálkozás, és mozgás gazdag életmód szabályait.

Testápolás

A testápolás a gyermekek egészségének védelmét, testük, ruházatuk gondozását, rendszeres és szükség szerinti tisztálkodásukat, és azok igényének kialakulását szolgálja.

A gyermek higiénés állapotának megítélése, szükség esetén a testápolás pótlása az óvodapedagógus, a dajka részéről bensőséges ellátást igényel. A higiénés szemlélet átadása tehát nem jelenthet a gyermek számára megszégyenítést. Elegendő időt és szükséges segítséget biztosítunk a gyermekeknek a tevékenység ellátására.

Alapkövetelmény, hogy a személyi higiénés felszerelés minden gyermek számára külön-külön álljon rendelkezésre.

Feladataink:

- a tisztálkodási folyamat megismertetése: helyes sorrendiség és technika begyakorlása,
- az alapos kézmosás szokássá fejlesztése, valamint a legintimebb higiénés tevékenység, a WC és a WC-papír használatának megtanítása. Az óvodapedagógus, és a dajka részt vesz ennek begyakoroltatásában,
- a tisztaság alapvető fontosságának, a betegség megelőzés és fertőzések megelőzés jelentőségének tudatosítása életkor specifikus módszerekkel,
- a bőr, fogak, haj, érzékszervek, körmök ápolásának megtanítása,
- a saját személyi felszerelés (törülköző, fésű, fogmosó-felszerelés) használatára szoktatás,

- a napirend keretei között elegendő idő biztosítása a gondozási teendők egyéni tempó szerinti végzésére,
- segítségnyújtás a megvalósításban,
- az önállóság fokozatos kialakítása.

Elvárásaink az óvodáskor végére:

- a testápolási szokásoknak megfelelően a gyermekek teljesen önállóan, felszólítás nélkül tisztálkodnak, fogat mosnak, fésülködnek és használják a WC-t,
- észreveszik bepiszkított kezüket, bőrüket és azt kellemetlennek, zavarónak, a tisztaságot pedig kellemes állapotnak érzik,
- csak a saját felszerelésüket használják,
- a tisztálkodási eszközökre vigyáznak, helyére teszik azokat,
- zsebkendőjüket önállóan használják köhögésnél, tüsszentésnél egyaránt,
- segítenek a kisebbeknek a különböző önellátásra irányuló tevékenységekben.

Öltözködés

Az öltözködés során minden gyermeknek szükség szerint segítünk. A szülőket igyekszünk meggyőzni, hogy gyermeküket időjárásnak megfelelően öltöztessék, legyen váltóruhájuk, a ruhákba rajzolják bele a gyermekük jelét. Arra ösztönözzük őket, hogy gyermeküket ne a divat szerint öltöztessék, hanem a kényelem szerint, hogy mozgásukban ne legyenek akadályozva, mert a megfelelő ruházatban a gyermek szabadon mozoghat, jól érzi magát.

A gyermekeknek külön öltöző szekrényük van, ruhazsákjuk, tornazsákjuk. Odafigyelünk, és a gyermekeket is figyelmeztetjük, hogy ruhájukat mindig a helyére tegyék.

Az öltözetnek igen fontos része a váltócipő, legyen hajlékony a talp, széles az orr-rész, és megfelelő a méret. Ne akadályozza a láb mozgását, fejlődését, és segítse elő a lábizmok tónusának kialakítását, rögzítését. A jól kiválasztott váltócipővel elkerülhető a balesetek túlnyomó része.

Feladataink:

- az öltözködés helyes sorrendjének megismertetése és begyakoroltatása,
- technikai fogások megtanítása: gombolás, kötés, ki- becsatolás, cipzár le- felhúzása, kifordítás, eleje-háta, bal-jobb megkülönböztetése,
- saját felszerelésük, ruhájuk felismerésének gyakorlása,
- a napirend keretei között elegendő idő biztosítása az öltözködés egyéni tempó szerinti végzésére,
- a megvalósításban fejlettség szerinti segítség nyújtás,
- az önállóság fokozatos kialakítása.

Elvárásaink az óvodáskor végére:

- teljesen önállóan öltöznek,
- képesek megválasztani a helyes öltözködési sorrendet,
- képesek önállóan változtatni ruházatukon az időjárásnak és hőérzetüknek megfelelően,
- ismerik saját ruhájukat és azt mindig a jelükhöz szekrényükbe teszik,
- tudnak cipőt fűzni és kötni, ki- becsatolni, valamint ruhájukat ki- begombolni, cipzárt le- felhúzni.

Pihenés

A szervezet egészséges fejlődéséhez elengedhetetlen a napi pihenés. Ehhez szükséges a tiszta levegő, a csend, a nyugalom és kényelmes ruházat.

Környezeti higiéné

A világszinten egységesülő, globalizált világ a természet megvédését, a hulladék kezelését, az energiával való takarékosságot is beemeli az óvodai nevelés kompetenciájába.

Feladataink:

Óvodapedagógusok és dajkák közösen:

- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása,
- a környezet fenntarthatóságának érdekében az energiával való gazdálkodásra és a szelektív hulladékgyűjtés fontosságára nevelés,
- az óvoda tisztaságának megóvása,
- az óvoda épületének és környezetének szépítése, virágosítása,
- a csoportszobák szellőztetése,
- a megfelelő fűtés és világítás biztosítása,
- takarékoskodás az energiákkal: víz, gáz, áram, papír.

Elvárásaink az óvodáskor végére:

- Környezetükben igyekeznek mindenütt rendet tartani, ismerik a rendetlenség megszüntetésének módját,
- megfelelően használják az óvoda épületének helyiségeit, valamint a környezet tisztán tartására szolgáló eszközöket (lábtörlő, takarító eszközök),
- takarékoskodnak a vízzel,
- részt vesznek elemi természetvédelmi tevékenységekben (téli madárvédelem, élőlények, növények óvása).

A család és az óvoda nevelési elveinek összehangolása

A gyermek az egészséges életmódra vonatkozó ismereteit és magatartásmintáját a családból hozza magával az óvodába. A szülők egészségkultúrája, valamint az óvodai egészségvédelemmel való kapcsolatuk jelentős tényező az egészségpedagógiai óvodai program megvalósításában.

A szokásalakítás alapja a példamutatás, a tevékenységek gyakori végzése, ismétlése. Az óvodai szokásokról a szülőket is tájékoztatjuk, hiszen azok megszilárdulásának feltétele az egységes szemlélet. A szokások kialakításához mindig kapcsoljuk a helyes viselkedési szabályokat. A szülőket többféle formában is tájékoztatjuk programunkról: írásos összefoglaló, szülői értekezlet, fogadó óra.

Szülői értekezletek témájául választjuk az egészségfejlesztés területeit is (a kisgyermek nevelése, egészséggondozása, egészséges életmódra szoktatása). Ezekben a témákban a védőnők segítségét is kérhetjük, akik szívesen eljönnek az épületeinkbe tájékoztatást adni az adott témában.

Együttműködés az egészségügyi szakszolgálattal (orvosokkal, védőnővel)

Az óvoda egészségfejlesztő pedagógiai tevékenysége beágyazódik a gyermek-egészségügyi szakhálózat szervezeti tevékenységébe. Az óvodai gyermek-egészségügyi szolgálat és az óvodapedagógus együttműködése rendeletileg kiterjed a gyermek-egészségügyi ellenőrző vizsgálatokra, az óvodai egészségnevelésre, a pedagógusokra, szülőkre és gyermekekre vonatkozó egészségmegelőző és fejlesztő (orvosi, védőnői)

tevékenységre.

Az óvoda és a védőnő kapcsolatát erősíti a gyermekek „előéletének" jobb megismerése, az első jelzőrendszer tagjai közötti információ csere.

4.4. Érzelmi, erkölcsi és értékorientált közösségi nevelés

Az óvodában a szüleitől, a családtól távol lévő gyermek érzelmi egyensúlyának megteremtése az elsődleges célunk. Szeretetteljes bánásmódunkkal, figyelmünkkel, odafordulásukkal, elfogadásunkkal segítjük a biztonságélmény, a nyugodt gyermeki lélekállapot kialakulását.

A családból az óvodába érkező gyermek érzelmi állapotáról az édesanyjához fűződő kötődési mintázat megfigyelése során tájékozódhatunk. A kötődés egy másik személlyel történő közelség keresése és fenntartása. (Bowlby,1969) Jellemzői a szeretet, a bizalom, a törődés, a felelősség és a tisztelet.

A gyermek elsősorban ahhoz kötődik, akivel a legmélyebb, legintenzívebb szeretetkapcsolatban van. Ez a személy leginkább az anya. A vele kialakított dinamikus egyensúlyt, mint belső munkamodellt használja fel a gyermek minden későbbi kapcsolat megteremtéséhez. Mintaként szolgál a további szociális kapcsolatok kiépüléséhez. A biztonságosan kötődő gyermek édesanyja jelenlétében nyugodt, tevékenykedik, játszik, ha elmegy, nyugtalanná válik. Amikor az anya visszatér, hamar megnyugszik. A kötődés feltétele, hogy az anya érzékenyen reagáljon gyermeke jelzéseire, azokat megkülönböztesse, jól értelmezze.

Az érzelmi biztonság, az otthonosság, a derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör, az óvodapedagógus állandó jelenléte, figyelme, elfogadása jellemző sajátossága óvodai életünknek, egyben a nevelés alapfeltétele is.

A szociális érzelmek alakulása is nagymértékben függ óvodapedagógusaink, asszisztenseink és dajkáink modell szerepétől, óvodánk egész légkörétől.

A szülőkkel való együttműködés, kapcsolattartás és kommunikáció formája az erkölcsi, szociális nevelés terén is modellértékű a gyermek számára, ezért nagy hangsúlyt fektetünk a kölcsönös megértés, elfogadás, tisztelet kialakítására, az esetleges konfliktusok optimális megoldására.

Az érzelmi nevelés területén céljaink kétirányúak. Önmaguk megismerésének, elfogadásának, és pozitív önértékelésüknek kialakulása mellett a társakhoz fűződő kapcsolódások, megismerés, elfogadás, pozitív viszonyulás kialakulásának segítése, támogatása is feladatunk.

Az óvodapedagógusok mintaadó viselkedése, bánásmódja rendkívüli fontosságú. A közösségben végzett tevékenységek meghatározó színterei ennek a kétirányú épülésnek. A természetes élettér beszűkülése, a rohanó életmód, a személyes kapcsolatokat nélkülöző gépi mese a gyermekek érzékelésének, érzelmeinek sérülésével jár. Éppen ezért óvodai életünket úgy szervezzük meg, hogy minél több közös élményük legyen saját, és a csoportok egymás közötti kapcsolatában is. A közös élményekre épülő tevékenységekben fejlődnek erkölcsi tulajdonságaik, akaratuk, szokás- és szabályrendszerük.

A szerepjátékokban nem csupán kifejeződnek, hanem fel is dolgozódnak a gyermeki érzelmek. Az egymással való kapcsolatteremtésükben vehetjük észre a változást, az újat, a visszaesést, a visszahúzódást, amely alapján személyiségük kibontakozását segíthetjük.

„A gyermek a szerepjátékban az élményeit jeleníti meg, érzelmeit, gondolatait belevetíti, projiciálja a szereplő személyek cselekedeteibe, szavaiba, lejátssza az eseményeket, ahogyan a valóságban megtörténtek, vagy éppen fordítva (pl. a szerepek

felcserélése), nem egyszer úgy, ahogy vágyai, kívánságai szerint szerette volna, hogy történjenek. Ábrázolja, és újra átéli azokat az érzelmeket és indulatokat, amelyek az esemény kapcsán újra jelentkeznek benne."(Kósáné, Járó, Kalmár, 1986)

A családban, óvodában hallgatott mesét az érzelmi intelligencia fejlődése szempontjából is fontosnak tartjuk, hiszen az ez által kialakítható erkölcsi tulajdonságok – mint az együttérzés, segítőkészség, önzetlenség – a gyerekek életkorának megfelelően, a mesén keresztül válhatnak leginkább értelmezhetővé, elfogadottá.

„ A mesei szimbólumok „erdejében" a mese mindig a jó felé tereli a gyermeki fantáziát, erőt ad, és lelkesíti a gyermeket az elérhető célok megvalósításában, valamint hitet ad számukra a látszólag lehetetlen dolgok eléréséhez. Hitet abban, hogy a „jó tett helyébe jót várj", és hogy ez a jó mindig abban a pillanatban érkezik, amikor arra a legnagyobb szükség van. A mese tehát hosszú távú reményt és perspektívát adhat a gyermeknek, ami akár a felnőtt létének vezérfonalává is válhat."(Berne, 2008)

Óvodánk néhány csoportjában már évek óta a mindennapok részévé vált a közösségben végzett Szocioemocionális Pedagógiai Terápia, „Varázsjáték" is, amely során hatékonyan fejleszthetők az intraperszonális és interperszonális kapcsolatok. A játékok hatására fejlődik az énkép, önismeret, önértékelés, elfogadási képesség, csoportkohézió, érintéskultúra is.

A drámajátékok olyan együttjátszási alkalmat teremtenek, amelyek közösségi élménye során a gyerekek empátiás készsége, beleérző képessége toleranciája, kommunikációs és metakommunikációs készsége, konfliktuskezelési képessége egyaránt fejlődik.

A néhány csoportban már bevezetésre került NyugiOvi-program segíti a gyerekek érzelmi képességeinek fejlődését, az agressziómentes kommunikáció elsajátítását, a kortárs bántalmazás prevencióját és kezelését.

Az iskolába lépéshez szükséges akarati tulajdonságok is a közös játékban, tevékenységekben formálódnak, alakulnak. Ezáltal fejlődik szociális érzékenységük, alakul én tudatuk, önkifejező, és önérvényesítő törekvésük.

Az erkölcsi tulajdonságok, szociális készségek és képességek (együttműködés, önállóság, segítőkészség, önfegyelem, a közös értékek óvása, védelme, kitartás, akarat, feladat-, szabálytudat, együttérzés, önzetlenség, figyelmesség stb.) fejlődéséhez, a szokások gyakorlásához szükséges tevékenységi és értékelési rendszer kialakítása kiemelt feladataink közé tartozik.

A bennünket körülvevő természeti és emberi környezetben megmutatkozó szépre és jóra való rácsodálkozás öröme gazdagítja a gyermekek érzelemvilágát, növeli az otthonosság érzését, ezen keresztül családjukhoz, lakóhelyükhöz, szülőföldjükhöz való kötődést.

A hátrányos helyzetű, nehezebben szocializálható, lassabban fejlődő gyermeknél is elsősorban az érzelmi biztonság megteremtésére törekszünk, s ha ez létrejött, akkor fejleszthetjük csak a többi elmaradt képességét.

Feladataink:

- testközelség biztosítása, a gyermek meghallgatása, ráfigyelés, a felé irányuló szeretet kimutatása, sok dicséret, biztatás,
- valamennyi gyermek megismerése, sajátosságaik feltérképezése, közösségbe illeszkedésének segítése,
- az énkép pozitív irányú erősítése,
- az individuum különbségeinek megismertetésével a másság elfogadására, tolerálására nevelés,

- a családok eltérő értékrendjének ismeretében az etikai értékek, erkölcsi szokások differenciált fejlődésének segítése,
- a humanisztikus magatartás megalapozása, az erkölcsi érzelmek dominanciájának biztosítása,
- az erkölcsi ítéletek (kategóriák, fogalmak) tartalmi megalapozása,
- az önfegyelem fejlesztése (motivált, érdekes, tevékenységekre épülő helyzetekben),
- a magatartás belső fékjeinek megerősítése (a szabályokkal való azonosulás, önkontroll és mások befolyásolásának támogatásával),
- az identitástudat erősítése: a családhoz tartozás, a hazához tartozás, nemzetünk nyelve, európai keresztény kultúrája, múltja, szimbólumai, ünnepei által,
- más nemzetek, nemzetiségek szokásainak, kultúrájának megismerése,
- a tevékenységek során előnyben részesítjük azokat a tevékenységi munkaformákat, amelyek elősegítik a szociális képességek fejlődését, a gyermekek együttműködési és alkalmazkodási képességének kialakulását,
- a páros, mikrocsoportos, illetve az egész csoportot összefogó, együttes tevékenységek (mozgásos játékok, énekes játékok, mesehallgatás, játékos feladatok, stb.) során formáljuk az egymásra figyelő, egymás értékeit, adottságait méltányoló viselkedést,
- a közösségért végzett munkával, (naposság, felelősség) erősítjük az összetartozás, az egymásrautaltság, az egymásért tenni akarás és felelősségvállalás érzését,
- megteremtjük a lehetőségét a gyerekek közötti kapcsolatok, barátságok kialakulásának, fejlődésének, támogatjuk az óvodán kívüli együttes tevékenységeket, programokat,
- a közösségi élményt jelentő kirándulások, programok szervezésével erősítjük a csoporthoz tartozás, kötődés érzését,
- a csoporton belüli konfliktusok megoldásában segítjük a gyerekeket egyéni érdekeik, szükségleteik kifejezésében és társaik érdekeinek, szükségleteinek elfogadásában; konfliktushelyzetekben törekszünk arra, hogy figyeljenek egymás érzelmeire, ne okozzanak egymásnak lelki-testi fájdalmat, szenvedést,
- az érzelmi és az értékorientált közösségi nevelés egymással szorosan összefüggő feladatunk,
- a csoporton belüli ünnepek, születésnapok, farsang, karácsony, évzáró élményszerű megrendezésével a közösségi élményt nyújtunk; az ünnepelteket apró ajándékkal lepjük meg,
- a közösség fejlődésének nyomon követése érdekében évente elkészítjük a csoport közösségi hálózatának térképét, a szociometriai vizsgálat módszerét alkalmazva igyekszünk felderíteni a peremhelyzetű, magányos gyerekeket, a baráti kapcsolatokat, a vezető szerepet betöltő gyermekeket; az eredményekre támaszkodva hatékonyabban tudunk beavatkozni a csoporton belüli konfliktusokba is; a gyermekek pozitív személyiségfejlődése érdekében szükség szerint tudjuk alkalmazni a bátorító, erősítő pedagógiai módszereket, meg tudjuk előzni az elmagányosodást, elszigetelődést,
- a vezető szerepet betöltő gyerekeket bevonhatjuk nevelési céljaink megvalósításába, megbízhatjuk őket kisebb csoportok irányításával; a közösségen belüli elfogadottságuk sikeresebbé teszi a gyerekek közötti együttműködést,
- keressük és alkalmazzuk azokat a pedagógiai eljárásokat, módszereket, amelyek a szociális képességek fejlődését hatékonyan elősegítik (drámajátékok, varázsjátékok, NyugiOvi),

- megteremtjük a lehetőségét egymás megismerésének, az egyéni önkifejezésnek, kreativitásnak; a különbözőségek elfogadására, elismerésére nevelünk,
- megismertetjük a szűkebb és tágabb környezettel, amely a hazaszeretet és a szülőföldhöz való kötődés alapja.

Elvárásaink az óvodáskor végére:

- viselkedésüket a közösségben jellemzi az egyéni érdekeik érvényesítése mellett a közösségi érdekek tiszteletben tartása, a társakra való odafigyelés és alkalmazkodás, együttműködés,
- ismerik és betartják a közösségi életben elengedhetetlen viselkedési formákat, érintkezési szabályokat,
- kialakult a társaikhoz, felnőttekhez, csoporthoz, óvodához fűződő kötődésük,
- figyelnek és vigyáznak egymás játékaira, alkotásaira,
- szükség szerint segítenek egymásnak a különböző tevékenységek során,
- konfliktusok esetén képesek a megegyezésre, törekszenek az agressziómentes kommunikációra,
- a közösségért tevékenykednek, közösségi feladatokat vállalnak (naposság),
- aktív résztvevői a közösségi tevékenységeknek, ünnepeknek,
- pozitív, reális énképük alakul ki,
- társaikban is meglátják az értékes tulajdonságokat, pozitív jellemvonásokat,
- türelmesek a sajátos nevelési igényű gyerekekkel, segítik és támogatják őket,
- ismerik szűkebb és tágabb környezetüket, elemi ismeretekkel rendelkeznek szülőföldjükről, hazájukról,
- a más országokból származó, idegen anyanyelvű, más vallású gyermekekkel szemben befogadók, törekszenek egymás megismerésére, tiszteletére,
- viselkedésüket jellemzi a természeti értékek megbecsülése, a környezettudatos magatartás.

4.5. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az anyanyelvi nevelés óvodai életünk minden területét áthatja.

Óvodáskorban a megismerés folyamata még a cselekvéshez kötött, tehát az által fejleszthető. A fejlesztés lényege a játék, az érdeklődésre, kíváncsiságra, a meglévő tapasztalatokra, élményekre alapozott változatos tevékenység, a mozgás közben történő tapasztalatszerzés, amely a kisgyermek számára öröm. Ez biztosítja, hogy játékosan, kreatívan kísérletezve tapasztalja meg önmagát és a világot.

3-7 éves korban a gondolkodás és beszéd együtt fejlődik. Elengedhetetlen, hogy a nyelvi fejlesztés minden esetben kísérője legyen a megismerésnek.

A nyelvi kísérővel – tehát a tapasztalt, észlelt, megfigyelt dolgok, jelenségek megnevezésével – biztosítjuk azt, hogy ezek tudatos, szimbolikus formája beépüljön a gyermek ismeretei közé, s hogy majd ezekkel gondolkodási műveleteket végezzen.

Az óvodapedagógus az ismeretek tapasztalati úton történő megszerzéséhez segíti hozzá a gyermeket. Megteremti annak a lehetőségét, hogy a gyermek a játékon, a művészeteken, az alkotómunkán, saját tevékenységén keresztül szerezhesse meg azokat az élményeket, amelyek felkeltik, és ébren tartják benne a vágyat a környező világ megismerésére, a tanulás örömének az átélésére. Ebben az életkorban az igazi ismeret az, amit a gyermek önmaga szerez meg.

A beszédkedv felkeltése és fenntartása érdekében mi, felnőttek (szülők, pedagógusok, nevelőmunkát segítők egyaránt) a gyermeket érdeklődéssel hallgatjuk,

kérdéseire pontos, hiteles választ adunk, tartózkodunk a homályos vagy félrevezető magyarázatoktól, vállaljuk a „nem tudom”-ot is.

Valljuk, hogy a mozgás – cselekvés – megismerés - nyelvi megfogalmazás és rögzítés egymással összefüggő láncolatot alkot, és ha ennek bármelyik elemét fejlesztjük, elősegítjük a többi fejlődését is.

Az értelmi képességek fejlődése és fejlesztése során a mozgásfejlesztés az alap, és az anyanyelvi nevelés az erre a szilárd alapra épülő bástya, amely a gyermeket a magabiztos önkifejezésre juttatja.

A gyermekek mozgás közben történő anyanyelvi fejlesztése során is ezt a törvényszerűséget juttatjuk érvényre. Ezáltal komplex módon segítjük elő a gyermekek értelmi fejlődését az egymásra ható, egymást erősítő idegrendszeri működések aktivizálása által.

Mozgás közben könnyedebbé válik a nyelvi tartalmak bevésődése, illetve a szótartalmak segítik a mozgásirányítást, kivitelezést. Ebben az oda-vissza ható folyamatban olyan megerősített belső képzetek, gondolati minták alakulnak ki, amelyek pozitívan hatnak a gyermek tudatosodására értelmi fejlődésére is. Amit megérzett, azt tudja megérteni, az válik belsővé, az szilárdul meg, az válik számára szóban is kifejezhetővé. Az akusztikus, illetve a kinesztetikus ingerek harmonizálóan hatnak az idegrendszeri serkentő, gátló folyamatokra is. Dinamikusabb, gyors tempójú mozgásformákkal elő tudjuk idézni a gyermek felpezsdítését, a lassú, halk mondókázás ugyanakkor megnyugtatóan hat.

Az óvodában az értelmi képességek közül a legsokoldalúbban a képzelet fejlesztésére adódik lehetőség. A játék, a mese, a bábozás, drámajátékok, a vizuális tevékenységek ennek fontos eszközei.

Az értelmi nevelési feladataink megvalósulásában nagy szerepet játszhatnak a folyamatban játszott képzeletjátékok.

”Az érzelmileg megerősödött, kapcsolataiban biztosabb, a mozgás és észlelés harmóniáját megteremtő gyermek a játékokban egyre elmélyültebben, koncentráltabban vesz részt, képes mozgósítani emlékezete "tárházait"(a rövid és hosszú távú memóriáját), képes új összeköttetéseket kiépíteni, amiket majd a játékon kívüli helyzetekben tökéletesen fel tud használni. Mindezzel fejleszti kreatív gondolkodását, kitartását, kognitív kapacitásait. A játékokban a fejlődő képzelet, mint kognitív funkció a kreativitás, a divergens gondolkodás és a problémamegoldás alapjává válhat." /Gőbel Orsolya/

A spontán szerzett tapasztalatok, ismeretek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben, élethelyzetekben való gyakorlása, az értelmi képességek, a kreativitás fejlesztése segíti gyermekeinket magabiztosan eligazodni az őket körülvevő világban.

Az értelmi képességeiben lassabban fejlődő gyerekekkel a maguk haladási ütemében foglalkozunk. Ha az értelmi képességek lemaradását még a hátrányos helyzet is súlyosbítja, akkor különösen fontosnak tartjuk a bátorító, az ismereteket bővítő, egyéni törődést.

Hasonlóan fontosnak tartjuk, hogy a kiemelkedő képességű, valamely területen tehetséges gyermekek fejlődését segítsük – egyéni cselekedtetéssel, játékkal.

Célunk:

- a gyermekek értelmi képességeinek és megismerő tevékenységének fejlesztése,
- nyelvi kultúránk alapjainak lerakása,
- a gyermekek életkori és egyéni fejlettségi szintjének megfelelő sajátos nyelvi formák elsajátítása,

- látókörük, szókincsük bővítése, gondolkodásuk fejlesztése.

Feladataink:

- nyelvi készség (társalgási, vagy kontextusos és elbeszélő, vagy összefüggő beszéd) fejlesztése,
- kommunikációs (verbális, nem verbális) jelzések felismerésének, használatának gyakorlása, egyéni bánásmód, differenciált fejlesztés alkalmazásával,
- együttműködés a logopédussal és a családdal a megelőzés és a korrekció területén,
- a szociokulturális háttér figyelembe vételére épülő differenciált készség-, képességfejlesztés megvalósítása,
- a nemzeti és etnikai kisebbséghez tartozó, valamint migráns gyermekek differenciált támogatása a magyar nyelv elsajátításában,
- a gyermekek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartása, ösztönzése „beszélő környezet" megteremtésével, a mindennapi mondókázással, meséléssel,
- szókincs (relációs és általános) gyarapítása, szófaji gazdagság megalapozása,
- folyamatos, összefüggő, tiszta beszéd, nyelvi kifejezőkészség kialakítása,
- a gyermekek megismerési vágyának, kíváncsiságának, sokoldalú érdeklődésének kielégítése a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemeivel a 3-7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan,
- mozgásszabadságuk biztosítása, mozgásigényük kielégítése,
- beszédszervek, érzékszervek fejlesztése játékos formában,
- könyv, irodalom megszerettetése (olvasóvá nevelés),
- az irodalmi anyag igényes közvetítése, a gyermekirodalmi műfajok feldolgozásának alternatívái a drámapedagógia metodikájával,
- a multikulturális nevelés érvényesítése: különböző népek kultúrájának megismertetése,
- az anyanyelvi fejlesztés három alaphelyzetének tudatos megvalósítása:
    - spontán helyzetekben és tevékenységekben,
    - irodalmi nevelés során,
    - az óvodapedagógus által kezdeményezett helyzetekben,
- a hallás, fonémahallás, hangképzés, beszédértés egyénenkénti megismerése, játékos fejlesztése.

Elvárásaink az óvodáskor végére:

- kialakul a szándékos figyelem, szereti a gondolkodást igénylő feladatokat,
- elemi ismeretekkel bír önmagáról és környezetéről,
- a fogalmi gondolkodás már kialakulóban van,
- képes gondolatait nyelvtanilag helyes mondatokban megfogalmazni, kifejezni,
- tisztán ejti a hangzókat,
- végig tudja hallgatni mások beszédét, és megérti azt,
- kialakul kudarctűrő képessége,
- tudásvágy van benne,
- képes döntéshelyzetekben a számára és a közösség számára megfelelő döntésre,
- szívesen beszél, kérdez,
- nyelvhasználatában megmutatkozik a kreativitás,
- érdeklődik a könyvek iránt,
- helyesen ejti az egyes hangzókat, nyelvtanilag helyesen fejezi ki magát,

- képes a kétirányú kommunikációra (közlés, másokra figyelés),
- szókincse korának megfelelő,
- képes gondolatait érthetően, tagoltan megfogalmazni.

5. Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógusok feladatai

5.1. Játék

Az óvodás évek elsődleges, legörömtelibb és legszabadabb tevékenysége a játék, amelynek hatására gyermekeink testileg-lelkileg egészséges, érdeklődő, kreatív, érzelmekben gazdag, együttműködő, türelmes személyiséggé válnak. Fejlődnek értelmi képességeik, készségeik, érzelmi és erkölcsi tulajdonságaik.

Célunk elsősorban az, hogy a játék feltételeit biztosítsuk, elérjük azt, hogy a gyermekek aktuális fejlettségüknek megfelelően játsszanak, és azzal a tudattal menjenek naponta haza, hogy "ma jót játszottam, és holnap folytatom".

Elmélyült játéktevékenységre nyugodt, derűs légkörben, a pedagógus biztonságot nyújtó és inspiráló jelenlétében képes a gyermek. Elsődlegesen tehát ezt az érzelmi biztonságot kell kialakítanunk ahhoz, hogy a gyermek felszabadultan játsszon.

Alapelvünk, hogy minél több időt, alkalmat és lehetőséget teremtsünk gyermekeinknek az elmélyült játékhoz, így a negatív és pozitív élmények, tapasztalatok, érzelmek eljátszásával esetleges feszültségeiket oldhatjuk. Ezért napirendünket ennek megfelelően szervezzük.

A megfelelő mennyiségű, pedagógiai szempontok alapján válogatott játékeszközök biztosításával elősegítjük, hogy a gyermekek spontán játéktevékenysége kialakuljon. Az eszközök sokoldalú felhasználását megengedve elősegítjük kreativitásuk, képzeletük fejlődését.

A játszótársak kiválasztásában, a játék témájában, tartalmában, az események eljátszásában a gyermekeknek teljes önállóságot engedünk. A képzeletükre bízzuk a játék menetét, a szerepmegvalósítást, a játékeszközök és a hely megválasztását.

Az óvodapedagógus személyisége meghatározó feltétele a játék alakulásának. Fontos, hogy minden gyermekkel személyes kapcsolatot alakítsunk ki, minél alaposabb megismerésük érdekében. Ehhez nagyfokú empátiás készséggel kell rendelkeznünk, hogy a gyermek viselkedését, pillanatnyi lelkiállapotát megértsük. A játéktevékenységben a gyermek segítői vagyunk, mert megduplázott öröm számukra a felnőtt közreműködésével folyó játék, ha tiszteletben tartjuk vezető szerepüket, önállóságukat, ötleteiket, önmegvalósítási törekvésüket.

A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az indirekt irányítás felelősségét. Óvodánkban fontos szabály a szabad játék túlsúlyának érvényesítése.

Mindig felmérjük a segítés mértékét, és hogy mikor, mennyire kell beavatkoznunk, a konfliktusmegoldást segítenünk.

Az ingerszegényebb környezetben élő kisgyermeknek abban is segítünk, hogy együtt játszva megmutatjuk a játékeszközök használatát, több ötletet adunk ügyességük fejlesztéséhez, képzelőerejük kibontakoztatásához. Igyekszünk, hogy folyamatos felkészültség és ráhangoltság jellemezzen bennünket.

Az egyes játékfajták nem különíthetőek el élesen egymástól az egyes korcsoportokban. Megjelenésük függ a gyermek fejlettségétől, a csoportszoba felszereltségétől is.

Az óvodába kerülő gyermekek elsősorban a tárgyi cselekvések egész sorát gyakorolják. Legjellemzőbb játékuk a gyakorlójáték, amely során elsajátítják a játékeszközök használatát, megtapasztalják tulajdonságait, felhasználásának lehetőségeit. Szükséges a többi játékfajta megjelenéséhez. Sok húzogatható, rakosgatható, beleülhető, ráülhető, megmászható eszközt biztosítunk, hogy jusson mindenkinek, és legyen elég hely, idő a kipróbálásukhoz. Ebben a korban

megtalálhatók a szerepjáték bizonyos elemei is. A gyermek a maga választotta szerepben egyszerű cselekvéseket, kapcsolatokat sajátít el. Jellemző az alapszintű konstrukciós játék is.

4-5 éves korban kialakul az együttjátszás. A különböző játékfajták közül előnyben részesítik a konstruáló, és szerepjátékokat, a bábozást és a dramatizálást. Konstruáláskor már gyakran a következő játékukhoz készítenek eszközöket, összekapcsolva más játékfajtával, elsősorban a szerepjátékkal. A dramatizálást és a bábozást is igénylik ebben a korban. A kézméretükhöz idomuló sokféle báb színesíti a játék tartalmát. A barkácsolás szintén kedvelt tevékenység, amelyhez könnyen kezelhető, természetes anyagokat biztosítunk.

Az 5-6-7 évesek fő játéktevékenysége a szerepjáték és az ehhez kapcsolódó dramatizálás, bábozás. Igen fejlett a konstruáló képességük, - készségük is. Alkalmazkodnak társaikhoz, a vállalt szerephez, az „előírt" szabályokhoz, kapcsolataikban az alá- és fölérendelt viszonyt is elfogadják. Fő élményforrásuk a felnőttek világa, kapcsolatai, ezeket élik át játékukban.

Feladataink:

- a játékhoz szükséges derűs, vidám, nyugodt légkör megteremtése, megfelelő idő, hely, és eszköz biztosítása,
- a pedagógus részéről utánozható minta adása a gyermekek számára,
- a gyermek önállóságának, kezdeményező készségének tiszteletben tartása,
- a szabad mozgás, az egymás mellett vagy együttjátszás lehetőségének biztosítása,
- a szociális kapcsolatok, magatartás, az alapvető viselkedési szokások, szabályok alakítása, konfliktuskezelés,
- az óvodapedagógus játékbeli szerepe tudatosan megengedő, elfogadó, biztonságot és bizalmat adó, segítő, támogató jelenlét,
- sok-sok közös élményszerzési lehetőség biztosítása, ötletadás és sokoldalúan felhasználható eszközök biztosítása a gyakorlójátékokhoz, a szimbolikus szerepjátékokhoz, a konstruáló és szabályjátékokhoz,
- a gyermekek játékának megfigyelése, mellyel sokrétű információt szerezhetünk a gyermekek aktuális pszichoszomatikus állapotáról.

Elvárásaink az óvodáskor végére:

- a rendelkezésükre álló feltételek között az életkori és egyéni sajátosságaiknak megfelelő szinten tudnak játszani,
- az óvodáskor végére képesek önállóan játékukat megtervezni, a játszótársaikat kiválasztani, a szerepeket megosztani,
- a játék közben adódó konfliktusokat képesek megoldani, illetve abban segítséget kérnek az óvodapedagógustól,
- kialakítják a játékhoz szükséges teret, illetve segítséget kérnek hozzá idősebb társaiktól, vagy az óvodapedagógustól,
- játékaikhoz kreatívan felhasználják a rendelkezésükre álló anyagokat, eszközöket, játékszereket,
- szükség szerint játékeszközöket, kiegészítőket, jelmezeket barkácsolnak,
- az eszközökre, játékszerekre vigyáznak, megőrzik épségüket, használhatóságukat,
- játék közben betartják a balesetvédelmi szabályokat,
- alkalmazkodnak a mellettük játszó gyerekekhez is, tiszteletben tartják társaik játékát, lehetőség szerint nem akadályozzák, zavarják egymást,
- a velük együtt játszó gyerekekkel együttműködnek, meghallgatják

ötleteit, elképzeléseit,
- a társasjátékok során megegyeznek a szabályokban, és be is tartják azokat.

5.2. Verselés, mesélés

„A gyermekkornak két tündérvilága van: cselekvés síkján a játék, és szellemi síkon a mese."
Kádár Annamária

Az anyanyelvi nevelés áthatja az óvodánk egész napi életét, szerves része nevelőmunkánknak. A nyelvi kommunikációs készség fejlődését és a fejlesztés lehetőségeit nagymértékben meghatározza a 3-7 éves gyermek érzelemvezéreltsége, nagy mozgásigénye.

A szocializáció folyamatában a beszéd a gyermek környezetével való érintkezésnek, önkifejezésének és gondolkodásának eszközévé válik.

Az észlelés és a mozgás fejlődése dominánsan az óvodáskorra esik, ez vonatkozik a beszédészlelés és -értés fejlődésére, valamint a beszéd tartalmi részének fejlődésére is.

Szándékunk szerint óvodapedagógusaink választékos, kifejező beszédének hatására óvodásaink is egyre pontosabban, árnyaltabban tudják kifejezni gondolataikat, érzelmeiket, megérezve anyanyelvük szépségét, gazdagságát, ritmusát.

Célunk:
- a gyermekek pozitív személyiségjegyeinek megalapozása,
- elérni azt, hogy szívesen hallgassanak verset, mesét,
- változatos irodalmi élmények hatására esztétikailag érzékeny, a szépre fogékony gyermekek nevelése,
- a könyv, az irodalom megszerettetése,
- igényességre szoktatás.

Feladataink:
- népköltészet remekeinek őrzése és közvetítése,
- a szülők és nagyszülők bevonása a mesélésbe,
- közös mesealkotás, az óvodás társak megörvendeztetése ezzel, mozgással, ábrázolással való kombinálás, kísérés,
- az illusztrálás kerülése, a belső képalkotó képesség fejlődésének elősegítése érdekében,
- meséléskor törekvés a szemléletességre,
- a mesekönyvek tudatosan jól látható módon való elhelyezése,
- irodalmi anyagunk összeállítása a népi, klasszikus, és kortárs művekből egyaránt.

A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője.

A verset elsősorban a hangzása és hangulata alapján fogadja be, érzi át a kisgyermek. Mondókát, dramatikus, szöveges gyermekjátékot minden nap játszunk. A népköltészet verses anyaga eleve mozgásos játék is. A ritmikus mozdulatokkal kísért mondókázás, verselés előkészítője a hagyományos szótagoló olvasásnak, amely

kizárólag a magyar nyelv sajátja.

Szinte minden képzetkörhöz, tevékenységhez találunk a hangulatot fokozó, ötleteket adó költői alkotást. A gyermekek számára kedves, érdekes verseket gyakran ismételgetjük úgy, hogy azt soha ne érezzék gyakorlásnak. A vers, játék a nyelvvel, az érdekesen, szépen hangzó beszéddel. Mondani kell, és nem tanítani!

A meséket nem feltétlenül szükséges az éppen abban az időben folyó játékhoz, tevékenységhez igazítani. A természetes kapcsolatokat azonban érdemes kiaknázni. Mesehallgatáskor a gyermek egyértelműen befogadó, odahallgató, így sokkal mélyebbre hatol a nyelv birtoklásának, használatának lényegébe, mint amikor ő maga beszél.

Mi is valljuk: *"A mese: a valóság és a vágyak közötti híd, amelyet az élőbeszéd fordulataiból építünk fel. Ezen könnyen közlekedik a gyermeki gondolkodás és képzelet. Örömforrás és társas élmény, amely a játékhoz hasonlóan nagy belső energiákat mozgósít. Éppúgy, mint a játék, nem az egyik óvodai foglalkoztatási lehetőség, hanem az egyetlen szóbeli közlésforma, amelynek segítségével a gyermekkel szót válthatunk mindarról, ami a gyermeket legjobban foglalkoztatja a saját személyét és a világot illetően. A mese jelképeivel az emberi természet belső tájairól és a külső széles világ jelenségeiről ad tükörképet. Amit mesélünk, az mindig konkrét és érzéki, mégis térben és időben hatalmasan kitágított." (Zilahi Józsefné)*

A mese a gyermekkor lelki, érzelmi színvonalán jeleníti meg azt, amit mindnyájan elemi igazságként élünk át: az embernek feladata van a világban, meg kell küzdenie a rosszal, törekednie kell a jóra.

A gyermek érzelmeinek, élményeinek feldolgozásában is a mese segít. Az a képzeletbeli varázslat, hogy ő lehet más is, mint ami a valóságban, és ami a való világban nem létezik, az a mesében megtalálható, létrehozható, jelenlévő. Ha pedig a kettőt - a valóságot és a mesét- össze is tudja kapcsolni, egyben meg is tudja különböztetni, megtalálta a legjobb módszert lelki egyensúlya helyrebillentéséhez.

A mese nevelő hatása: a ráismerés, az előrelátás, a képalkotás, az illúzió feszültségének állapota és a belső képzetáramlás begyakorlása.

Az óvodapedagógus beszédéből figyelheti meg a gyermek, hogyan kell elképzelt, vagy megélt eseményeket tagolni, szavakra átfordítani, másoknak elmondani, kölcsönösen egymásra figyelni.

Az igazi mese (népmese) csak fejből mondható, de természetesen a nagy írók sikeres meséit alkalomszerűen felolvassuk (Móra Ferenc, Móricz Zsigmond, Gárdonyi Géza, Lázár Ervin meséi, történetei).

3–7 éves gyermekek irodalmi nevelésében - életkori sajátosságaihoz igazodóan - a népmeséknek, népi hagyományokat felelevenítő mondókának, rigmusoknak, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemeinek, meséinek, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

A rendszeres, többször ismétlődő meseélmény igazi táptalaja a dramatizálásnak, bábozásnak. A dramatikus helyzetek lehetőséget adnak a társasági kedv fokozására.

Mesemondás közben sem feledkezünk meg a kapcsolattartásról, észrevesszük a gyermekek reakcióit, a belekérdezőknek válaszolunk.

Bátorítjuk a gyermekeket az önálló vers- és mesemondásra, alkotásra, eljátszásra, hiszen ez is fejleszti a kommunikációs készséget. A bábjátékot olyan örömforrásnak tekintjük, ami oldja a gyermekekben élő félelmeket és gátlásokat.

Nevelőmunkánk akkor lesz eredményes, ha az átlag felnőttnél magasabb szintű nyelvi műveltséggel rendelkezünk, a magyar nyelv hangtani sajátosságait és ejtési szabályait ismerjük és betartjuk, a grammatikai törvényszerűségeket hibátlanul jelenítjük meg; ha gazdag szókinccsel, jó fogalmazási és kifejezőkészséggel

rendelkezünk. Mesemondáskor a szokásosnál is pontosabb, tisztább beszédmintát adunk.

A gyermekeket mindig tapintatosan, türelmesen késztetjük a beszédre. Két résztvevős helyzeteket teremtünk. Biztonságot nyújtónak, feszültségoldónak tartjuk ezeket a „csak neki szóló" beszélgetéseket a beszédfejlődésükben elmaradott vagy érzelmileg sérült kisgyermekeknél, hiszen nekik még nagyobb szükségük van az óvodapedagógus megértő, támogató segítségére.

Elvárásaink az óvodáskor végére:

- örömmel hallgatnak mesét,
- tudnak, pontosan felidéznek 10-15 mondókát, verset,
- képesek meséket, történeteket alkotni,
- szívesen mondanak spontán módon is mondókákat, verseket, meséket, hozzájuk tartozó játékok szövegeit, mozgásait,
- ismert irodalmi szövegeket adott ünnepi alkalomhoz kapcsolnak,
- tudják a megismert szavak jelentését, megfelelően használják azokat,
- a nyelvhelyességi szabályoknak megfelelően fűzik mondataikat,
- szóban kiegészítik az ismert meserészleteket,
- képesek a hallottak képi megjelenítésére,
- megjegyzik a mese legfontosabb elemeit (szereplők, események), és megnevezik azokat,
- tudnak a könyvben kép alapján tájékozódni, óvják a könyv állagát,
- részt vesznek dramatikus játékokban, közös műsorkészítésben,
- igényük van a már hallott irodalmi mű újrahallgatására,
- figyelmesen tudják végighallgatni a felnőtteket, társaikat,
- képesek koruknak megfelelő színházi előadás cselekményének követésére.

5.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

A zene hatása olyan emberformáló erő, amely kihat az egész személyiségre. Az értékes zene fogékonnyá teszi a gyermeket a szép befogadására, formálja ízlését és magatartását.

A zenei nevelés elsősorban a művészeti nevelés körébe tartozik, az érzelmeken keresztül hat a gyermekekre.

Célunk, hogy felkeltsük a gyermekek zenei érdeklődését, formáljuk zenei ízlésüket és esztétikai fogékonyságukat, szeressenek énekelni, játszani, dúdolgatni, táncolni és szívesen hallgassanak zenét. A zenei anyanyelv kialakítása a nemzeti vonások megalapozása a népi, és kortárs zenei tevékenységek által.

Feladataink:

- a ritmusérzék kialakítása, a zenei képességfejlesztés, amelyhez szervesen kapcsolódik a zenehallgatás és a kreatív tulajdonságok kiművelése,
- népünk zenéjével, zenei anyanyelvünkkel, valamint más népek zenéjével és a zeneirodalom értékes alkotásaival való megismertetés,
- a magyar nép kultúrkincsének átadása, a néphagyomány tiszteletére és megbecsülésére nevelés,
- az attitűdök, gondolkodásbeli és kommunikációs tulajdonságok kiteljesítése

zenei élményekkel,

- beszéd- és zenei hallás fejlesztése,
- különböző grammatikai megoldások, választékos kifejezések, párbeszédek, dramatizálás gyakorlása,
- a beszédszervek koordinált mozgásának fejlesztése, a hangzók helyes formálásának gyakorlása, beszédtechnika fejlesztése,
- a fogalomalkotás, szókincsbővítés, beszédhibák javítása, az egyéni megszólalás bátorítása természetes játékhelyzetekben (felelgetős énekes játékok).

Az ének-zenei tevékenységek szervezése:

Óvodánkban a zenei nevelés alapja Kodály Zoltán világszerte elismert zenepedagógiája. Valljuk, hogy "*a zene - akár a nyelv- egyetemes kultúrkincs, amelyhez zenei anyanyelvünk: az éneklés és hangszeres népzene, a gyermekjátékok és népszokások megismerésén át vezet az út.*"

A kisgyermek születésétől fogva magával hozza a ritmust. A ritmusérzék kialakítására különösen nagy hangsúlyt fektetünk, mert ez 6-7 éves korra befejeződik, később már nehéz fejleszteni, s majd az olvasás-tanulásban is szerepet játszik.

A népi játékokhoz szabályszerű mozgás kapcsolódik (pl. kiolvasás, karlendítés, járás, tapsolás). A gyermekjátékok egyik fajtája az alakoskodó ritmusjáték, amelyben a szövegben megénekelt cselekmény mozzanatait játsszuk el. Az eredeti népi játékokat sohasem helyettesíthetjük másfajta alkalmazott mozgással.

A játék közben a gyermek megszabadul gátlásaitól. Az oldott hangulatban a dallam és a szöveg tisztább, a ritmus pontosabb lesz, ezért többször játszunk el egy-egy játékot. A dal és a mozgás együtt él, ezáltal a gyermekek ritmusérzékét élményszerű zenei tevékenység közben fejlesztjük.

Figyelünk arra, hogy a gyermekek érezzék a zene lüktetését és azt mozdulataikkal kövessék, mert ennek segítségével sajátíthatják el a többi ritmuselemet: a dalritmust, a gyorsabb-lassúbb tempót. A gyermekek izgalmukban gyorsabban mozognak, melynek következtében a tiszta éneklés és a szöveg pontos kiejtése háttérbe szorulhat. Ezért a normál tempó kialakítására törekszünk.

A zenei képességek és kreativitás fejlesztésére a népi játékok mellett a kortárs művészeti alkotások is eszközül szolgálhatnak.

Megtanítjuk óvodásainkat a készen vásárolt és az együtt készített hangszerek használatára is.

A magyar néptánc egyszerű alaplépéseinek, mozgásformáinak megismertetésével segítjük a hagyományok továbbélését. Gyermektánc az óvodáskorú gyermek mozgása egyszerű, természetes. A játékdalok közben leguggol, körbejár stb. Az óvodai táncmozdulatokat a gyermekek fejlettségéhez, mozgáskoordinációjához és értelmi képességeihez igazodva alkalmazzuk. A gyermektánc alapjait a játékos mozdulatok alkotják: járás, forgás, guggolás, kifordulás, párválasztás, kaputartás, körjáték stb. A táncmozdulatoknál ügyelünk a testtartás szépségére, a laza és mégis pontos járásra, a mozdulatok és az egyenletes lüktetés összhangjára stb.

A gyermekek éneklési készsége utánzáson alapszik. Nem csak a zenei foglalkozásokon, hanem a nap folyamán is sokat énekelünk. Az éneklés, zenélés a gyermek mindennapi tevékenységének részévé válik a felnőtt minta spontán utánzásával. A pontos utánzáshoz pontos hallásképzet szükséges. A hallás gyorsabban fejlődik, mint a tiszta éneklési készség, ezért sokszor ismételünk. Középerős, lágy éneklést, jó artikulálást, pontos, szép szövegkiejtést alakítunk ki. A helyes légzéstechnikára, a mély hasi légzésre szoktatjuk a gyermekeket.

Ha az időjárási viszonyok megengedik, lehetőséget teremtünk arra, hogy a szabad levegőn, az udvaron is énekelhessenek a gyerekek. Az énekes játékok számára ez a legalkalmasabb helyszín.

A kisgyermeket legmélyebben az emberi hang ragadja meg. Az óvodapedagógus énekét semmilyen hangszeres, vagy gépi zene nem helyettesíti. A zenehallgatási anyagot színesítjük az óvodapedagógus hangszeres játékával is.

Ünnepi alkalmakkor elsősorban népzenei felvételekből, valamint a klasszikus és kortárs műzenei alkotásokból válogatunk.

A hazánkban élő, más nemzetiségű gyermekeknek alkalmat adunk arra is, hogy saját népük zenei hagyományával is megismerkedhessenek.

A zenei nevelés az anyanyelvi neveléssel van a legszorosabb kapcsolatban. A mondókák, dalok szövegének hanglejtését, ritmusát, hangsúlyait pontosan követi a gyermekdal. Az ismétlődő mozdulatok által lelassított szavak a szép és pontos kiejtésre serkentenek, és az örömteli játékban a sokszori ismétlés nem fárasztó. Az új szavakkal (régies, tájjellegű) a szókincset bővítjük. A szöveghez kapcsolódó játékos mozdulatokkal a szavak pontos megértését segítjük.

Fontosnak tartjuk a mondókák, kiolvasók, énekes játékok szerepét a közösségi élet alakítása terén is. A közös játék öröme, a társakkal és velünk, pedagógusokkal való pozitív érzelmi viszony erősítését.

A zenei neveléshez tartozó másik nagy nevelési terület a mozgásfejlesztés. A zenét passzív módon művelni nem lehet, mindenképpen fontos a mozgás. A mozgáshoz, illetve a mozgás improvizációhoz tornaterem/tornaszoba áll rendelkezésünkre. Mozgás improvizáció közben oldjuk gyermekeink gátlását, kisebbségérzetüket, segítjük biztonságosabb tájékozódásukat. A szociálisan hátrányos helyzetű, érzelmileg bizonytalan kisgyermek fejlesztésére is jó alkalom a szabad, örömteli mozgásra ösztönző közös játék, hiszen oldja feszültségeiket, bátrabb önkifejezésre készteti őket.

Elvárásaink az óvodáskor végére:

- ismernek 15-16 énekes játékot, 8-10 dalt, 10-12 mondókát,
- az énekes játékok alatt a menetirányt, és a körformát jól tartják, egyenletes járásuk biztos,
- az énekes játékokhoz kapcsolódó mozdulataik (tánclépések, forgás, dobbantás, ugrás, guggolás, sarokkoppintás, bújás) pontosak,
- az egyenletes lüktetést biztosan kiemelik mondókákon, és dalokon,
- a mondókák ritmusát pontosan tapsolják,
- rövidebb ritmusmotívumokat visszatapsolnak,
- érzékelik a különbséget az egyenletes lüktetés és a ritmus között,
- érzékelik a gyors-lassú tempót, és jól alkalmazzák mondókákon, dalokon,
- a halk-hangos közötti eltérést biztosan kiemelik dalokon, mondókákon,
- meg tudják különböztetni a magas és mély hangokat dalokon, mondókákon, hangszerek hangján,
- felismerik az ismert dalokat dúdolásról, hangszerekről,
- rövidebb dallammotívumokat visszaénekelnek,
- a dallambújtatást értik és biztosan kiemelik,
- ismerik a ritmushangszereket (dob, csörgődob, csörgőkarika, száncsengő, cintányér, rázóhenger, triangulu), és megfelelően használják azokat,
- szívesen hallgatnak zenét, fogékonyak a zene iránt.

5.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

Célunk: Óvodáskorban a gyermeki alkotást áthatja a tevékenységben rejlő funkcióöröm. A folyamat eredménye a gyermek számára másodlagos jelentőségű.

„Az ábrázolással a gyermek átláthatóvá és átalakíthatóvá teszi az eseményeket, szóban elmondhatatlan érzelmeket, gondolatokat jelenít meg, s ezzel a rajzi tartalom én feltáró jellegűvé válik"(Gobél Orsolya, 2012)

Pedagógiai céljainkat ennek ismeretében úgy határozhatjuk meg, hogy olyan, a gyermekek számára elsősorban örömet, és önkifejezést jelentő tevékenységek lehetőségét szeretnénk megteremteni, amelyben kibontakozhat és fejlődhet vizuális észlelésük, megfigyelési képességük, emlékezetük, képzeletük, belső képteremtő képességük.

Szeretnénk hozzásegíteni őket a minél teljesebb, gazdagabb esztétikai élmény átéléséhez, ennek érdekében megismertetjük őket a különféle anyagok alakíthatóságához, formálhatóságához, használatához szükséges ismeretekkel.

Megteremtjük a lehetőségét annak, hogy változatos tevékenységek (rajzolás, festés, mintázás, kézi munka, stb.) során minden gyermek „megszólalhasson" a rá jellemző, sajátosan egyedi grafikus nyelven. Abban a szín, és formavilágban, és olyan technikai megoldással, amely lehetővé teszi számára érzelmei, gondolatai minél teljesebb kifejezését, megélését.

A változatos technikai megoldásokkal, lehetőséget szeretnénk teremteni a gyermekek kézügyességének, grafomotorikájának, eszközhasználatának fejlődéséhez is. Kiemelten fontosnak tartjuk az agyagozást, mint olyan ősi hagyományos technikát, amely sokrétűen fejleszti a gyermekek vizuális és manuális képességeit.

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézimunka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedést is fontos eszköznek tartjuk személyiségük fejlesztésében.

Meggyőződésünk, hogy a gyermekek esztétikai fogékonyságának kialakítása a "látásra" neveléssel kezdődik. A gyermekeket körülvevő anyagok látványa, a velük való tevékenykedés lehetősége, a versek, mesék hallgatása révén létrejövő, később felidézhető képek indítják el a gyermek alkotó fantáziáját, munkakedvét. Ebből a meggyőződésünkből fakadóan a gyermekeket körülvevő óvodai világ rendezettségének, ízléssel alakított formai világának alakítására nagy gondot fordítunk.

Az esztétikai minőség biztosítása, arra a gyerekek figyelmének a ráirányítása a mi feladatunk és kötelességünk.

Úgy gondoljuk, hogy az érdeklődés, a motiváció, a jó légkör, mind befolyásolja azt, hogy a környezetéből az ember, a gyerek mit vesz észre, mit lát meg. Ezen alapállásunkból fakad a rajzolást, mintázást és mindenféle kézi munkát jelentő tevékenységeinkhez kapcsolódó feladatunk.

Feladataink:

- oldott, jó hangulatú légkör megteremtése az alkotáshoz,
- igény kialakítása az alkotásra, önkifejezésre,
- élményből, tapasztalatból táplálkozó alkotómunka megteremtése,
- jó minőségű eszközök és anyagok biztosítása,
- az eszközök és anyagok a gyermekek számára mindig elérhetővé tétele,
- az eszközök használatával kapcsolatos munkafogások megismertetése,
- a balesetvédelmi szabályok megismertetése, betartatása,
- az anyagok gazdaságos felhasználásával a környezettudatos magatartásra,

fenntarthatóságra nevelés,

- rajzos terek, műhelyek létrehozása, ahol a gyermekek alkothatnak, mert a feltételek biztosítottak,
- a műalkotással való találkozás lehetőségének megteremtése,
- "látó" felnőttként való együttlét a gyermekekkel,
- a mindennapos szabad alkotások mellett az óvodai életünkhöz igazodóan célirányosabb tevékenységek szervezése,
- a hely és idő szempontjából mindenkor tekintettel vagyunk arra is, hogy az ábrázoló jellegű tevékenységek nagyon sok esetben egybekapcsolódnak a játékkal, konstruálással, barkácsolással vagy a verseléssel,
- sokféle anyag és technika megismertetése,
- szépérzékük és esztétikai igényük formálása,
- a környező világ megfigyeltetése, megismerésének segítése,
- a természeti, tárgyi környezet szépségének felfedeztetése,
- a gyermekek képzeletgazdagságának őrzése,
- témaadással még változatosabbá tehetjük az ábrázoló tevékenységet. A fejlesztő játékokkal pedig elősegítjük a különböző részfunkciók működésének erősítését,
- felfedeztetünk a gyerekekkel régi és új technikákat. ilyenek pl.: szövés, köpőcsészézés, nemezelés, gyöngyfűzés, dekupázs, papírmasé-készítés, varrás, bábkészítés, stb.; megteremtjük az udvaron is az alkotás lehetőségeit homokból, falevélből, virágokból, hóból; rajzolni bottal, krétával,
- a kezdeményezések, közös tevékenységek jó alkalmat adnak egy-egy jóízű beszélgetésre, amely közben sokféle verbális fejlesztési lehetőségünk nyílik a cselekvések, testrészek, irányok, térbeli viszonyok megnevezésére, tudatosítására,
- megkönnyítjük a gyermekek íráshoz kapcsolódó képességeinek, készségeinek kialakítását,
- kiemelt figyelemmel fordulunk az ábrázolási készségének fejlődésében megakadt gyermekhez. szükség szerint, az elakadás okaihoz igazodó beavatkozással, módszerrel segítjük, támogatjuk továbbfejlődését,
- gazdag tevékenységrepertoárral, kiállítások szervezésével és pályázatokon való részvétellel minden gyermek számára lehetőséget teremtünk ábrázolási tehetségének megnyilvánulására,
- a változatos témákban szervezett kiállításokkal az intézménybe látogató felnőttek és gyermekek ízlését is formáljuk, biztatjuk a szülőket arra, hogy ezekben aktívan vegyenek részt,
- törekszünk arra, hogy olyan esztétikus, természetes anyagokból készült tárgyak vegyék körül a gyermekeket, amelyek többfunkciós szemlélődésre, gondolkodásra, alkotásra ösztönöznek,
- a terek dekorálásában figyelembe vesszük a sajátos nevelési igényű gyermekek igényeit, számukra is igyekszünk megteremteni a legideálisabb vizuális környezetet, kerüljük a túlzsúfoltságot, harsány színeket,
- a gyermeki alkotások értékelésében az elfogadás, az ösztönzés, bátorítás, az együtt örülés jellemzi nevelőmunkánkat,
- a gyermeki alkotásokat dekoráció céljára csak úgy alkalmazzuk, hogy azzal ne sértsük a gyermek alapvető személyiségi jogait, és ha abba a gyermek is beleegyezett,
- a kihelyezett gyermeki alkotásokkal az esztétikai élmény átadására, gyönyörködtetésre törekszünk.

Elvárásaink az óvodáskor végére:

- nyitottak, és érdeklődők a környező világ esztétikai befogadására, a természeti és tárgyi világ szépségeinek megismerésére,
- igényük van az alkotásra, önkifejezésre,
- érzelmeiket, gondolataikat vizuálisan is képesek megjeleníteni,
- elemi ismeretekkel rendelkeznek a különféle anyagokról, eszközökről, ábrázolási technikákról, azokat alkalmazzák alkotásaik során,
- ábrázolásuk lehetőség szerint tükrözi az életkori jellemzőknek megfelelő fejlettségi szintet; az óvodáskor végére elérik a szándékos ábrázolás szakaszát; emberábrázolásuk felismerhető, tárgyábrázolásuk lényegmegragadó,
- vonalvezetésük az óvodáskor végére tudatos, határozott,
- grafosztatikájuk az életkorukban elvárható szinten áll,
- az óvodáskor végére kialakul a domináns kézhasználat,
- a rendelkezésükre álló anyagokat kreatívan és gazdaságosan használják fel; törekszenek arra, hogy a lehető legkevesebb hulladék keletkezzen, illetve azokat felhasználják következő alkotásaik során,
- képesek önálló és együttes alkotásra is,
- ismerkednek a világ szín- és formagazdagságával, jártasságot szereznek azok felismerésében, megkülönböztetésében,
- a műalkotások iránt érdeklődők, tapasztalatuk van arról, hogy az emberi alkotásoknak esztétikai értékei vannak, nyitottak azok befogadására, vigyáznak rá, megbecsülik, tisztelik, értékelik,
- környezetük alakításában megjelenik az esztétikai igényesség.

5.5. Mozgás

Célunk: A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok biztosítása, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának fejlesztése. Az óvodáskort a természetes hely-, helyzetváltoztató, és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődés szakaszának tartjuk, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal segítjük elő. Mindezek nagymértékben hozzájárulnak a tanulási képességek, kompetenciák kialakulásához, fejlődéséhez.

A mozgásos játékok, tevékenységek a gyermek mozgáskultúrájának fejlesztése mellett segítik a térben való tájékozódást, a helyzetfelismerést, a döntést és az alkalmazkodó képességet, valamint a személyiség akarati tényezőinek alakulását. A társakkal végzett együttmozgás tapasztalatainak gazdagításával a gyermek én-határainak, a másik észlelésének, az önfegyelem, alkalmazkodás, kooperáció képessége fejlődik.

A mozgás céljának tekintjük a gyermek testi képességeinek fejlesztését (izomzat, csontozat, ízület, idegrendszer fejlesztését, vérkeringés és légző rendszer erősítését, a fejlődési ingerek, kognitív és szociális képességek, mozgáskoordináció fejlesztését, növelését), ezért programunkban kiemelkedő szerepe van a mozgásnak, a mozgásos játékoknak a gyermek egész napi tevékenységében.

Feladataink:

- a gyermekek mozgásigényének kielégítése, a rendszeres mozgással az egészséges életvitel kialakítása, a mozgás megszerettetése, mozgáskedv fenntartása, figyelembe véve a gyermek életkorát, egyéni fejlettségét, a csoport összetételét, a gyermek mozgásigényét és mozgáskultúráját,
- figyelünk a gyermekek természetes mozgásigényére, a játékba ágyazott mozgástevékenységére és az óvodai élet egyéb tevékenységeibe komplexen beépített testmozgást kiegészítjük az irányított mozgástevékenységekkel. Ezek együtt hatnak a gyermek személyiségének fejlődésére (pl. pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás),
- lényegesnek tartjuk a mozgásra inspiráló biztonságos környezet kialakítását, mozgásos tevékenységekben a pozitív megerősítést, a szükséges szabályok megtanítását,
- a gyermekek napirendjét úgy alakítjuk, hogy egész nap biztosítjuk számukra a megfelelő helyet és eszközöket a mozgásos tevékenységekhez a csoportszobában és az udvaron egyaránt,
- a mozgás és mozgásigény különbözőségének figyelembe vételével differenciálásra törekszünk,
- ösztönözzük a mozgásra azokat a kisgyermekeket, akiknél egyéni lemaradást tapasztalunk - kompenzáló mozgásos játékok ajánlásával,
- a mozgásos játékokat, tevékenységeket, feladatokat rendszeres alkalmazzuk, mivel kedvezően hatnak a kondicionálós képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését,
- a spontán, a játékba, azon belül a szabad játékba ágyazott mozgástevékenységeknek, az egészségfejlesztő testmozgásnak az óvodai nevelésünk minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára lehetőséget biztosítunk,
- törekszünk arra, hogy a gyermekeknél a legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékokat széleskörűen alkalmazzuk, a szabad levegő kihasználásával.

A mozgásfejlesztés lehetőségei

Mozgástér

Nagy óvoda udvaraink a gyermekek zavartalan mozgását biztosítják. Különböző formájú és méretű mászókák, csúszdák, vár, forgó, vonat áll rendelkezésre. Megtalálható stabil egyensúlyozásra alkalmas mászóka is. A homokozás, a labdák, a karikák szintén segítik a nagy mozgások fejlesztését. A kertben a testi képességek (erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség, egyensúlyérzék) fejlesztését a nagy tér és a változatos eszközök segítik.

A gyermekeket, természetes mozgásainak (járás, futás, támasz, függés, egyensúlyozás, ugrás, dobás) gyakorlására, fejlesztésére ösztönözzük az esztétikus fa játékokkal.

A sorversenyek, labdajátékok, futóversenyek, kötélhúzás, ugrókötelezés, váltóversenyek, változatossá teszik az udvari életet egész évben.

Az eszközök is változhatnak, az évszaknak megfelelően:

- ősszel a labdát helyettesíthetjük termésekkel: gesztenye, makk, dió,
- télen hóval játszhatnak a gyermekek, pl.: hóember- hógolyókészítés, a hógolyó alkalmas célba-dobásra,
- a nyáron a gyermekek ismerkedhetnek, játszhatnak a vízzel, fűben, pléden,

játékos lábgyakorlatokat végezhetnek.

Nagy gondot fordítunk arra, hogy az aktívabb mozgást és a nyugodtabb tevékenységet kedvelő gyermekek megtanuljanak egymáshoz alkalmazkodni, tartsák tiszteletben egymást.

Fontos feladatunk a gyermekek szabálytudatának kialakítása és a szabályok betartatása, illetve hogy megismertessük a gyermeket a veszélyhelyzetekkel, így megelőzhetjük a baleseteket.

Tornatermek, csoportszobák

Tornatermeink eszközfelszereltsége mozgásra ösztönöz. Többféle egyensúlyt fejlesztő pad, gerenda, kombinált mászóka, alagút, stb. áll a gyermekek rendelkezésére. A bordásfalak függeszkedés gyakorlására adnak lehetőséget.
A különböző nagyságú, nehézségű labdák, babzsákok a dobásokhoz és a labdajátékok szervezéséhez alkalmasak.

Rendelkezünk többféle kézi szerrel, zsámollyal, különböző méretű szivacsszőnyegekkel, lépegetőkkel, billenőkkel.

A tornatermeken kívül a csoportszobák berendezése is lehetővé teszi a mindennapi testedzést, a nagyobb mozgást igénylő játékot (ugróiskola-szőnyeg, mini trambulin, egyensúly érzékelést fejlesztő lépegetők, füles labdák).

Finommotorika fejlesztése

A csoportszobában a szem–kéz koordináció fejlesztését szolgálják a különféle vastagságú, méretű papírok, építők, összerakók, konstrukciós játékok, puzzle-k, ollók.

Különféle gyurmák, papírok (tépéshez, gyűréshez, ragasztáshoz, vágáshoz), barkácsolási és kézimunkázó eszközök (szövőkeret, tű, fonal, cérna) segítik a finom motorika fejlődését. E terület fő fejlesztési tevékenységi kerete az építőjátékok mellett a rajzolás, festés és egyéb vizuális tevékenység.

Az eszközök használatát az időjárástól függően az udvaron is lehetővé tesszük.

Irányított mozgásfejlesztés:

Törekszünk arra, hogy mind az udvari mozgásfejlesztés során, mind a kötött mozgásos foglalkozások során olyan játékokat tervezzünk, melyeket a kisebbek és nagyobbak egyaránt élveznek. Egyéni fejlettségükhöz igazodva a mozgásos játékokkal koordinációs és kondicionálós képességeiket és készségeiket fejlesztetjük, mert fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás, és egészséges életmódra nevelés hatásait.

A játékok kiválasztásánál a legfontosabb az örömteli mozgás és nem a versengés, ezért mellőzzük az olyan kiesős fogójátékok, melyek sok holt időt eredményeznek, illetve kudarcélményt jelenthetnek a nehezebben mozgó, kevésbé ügyes gyermekek számára. Az intenzívebb mozgásos játékokat a pihentetőbb játékok váltják – így a gyermekek terhelése kiegyensúlyozottabb. Arra törekszünk, hogy a lehető legkevesebb legyen a várakozási idő, és a legtöbb az aktív mozgás.

Elvárásaink az óvodáskor végére:

- a szabad és irányított mozgással az egészséges életvitel alapja kialakul, a gyermekek igénylik a rendszeres, örömteli mozgást, mozgáskultúrájuk fejlődik,
- mozgásuk összerendezetté, harmonikussá válik, dominál az erő, ügyesség, állóképesség, egyensúlyérzék, kitartás,
- a finomabb mozgást igénylő kézi szereket (karikák, labdák, szalagok, botok) biztosan használják,

- a gyermekek személyisége a mozgásfejlesztés hatására fejlődik (pl. pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás).

5.6 A külső világ tevékeny megismerése

Az ember - így a kisgyermek is - nem elszigetelt lény, hanem a természeti és társadalmi környezet része, mely hatással van egész személyiségének alakulására. Az óvoda és a család segítő együttműködése szükséges ahhoz, hogy ismeretei gyarapodjanak, tapasztalatot, élményt szerezzenek, egyre magabiztosabbá váljanak.

A külső világ tevékeny megismerése hozzájárul ahhoz is, hogy az iskolába már bátran, a tanuláshoz szükséges képességek birtokában induljanak gyermekeink.

Nevelőközösségünk tudatos fejlesztő tevékenységének köszönhetően minden épületünk rendelkezik a „Zöld Óvoda", „Biztonságos Óvoda", „Madárbarát Óvoda"- címekkel, és az ezekkel együtt járó, a környezettudatos szemléletet megalapozó tárgyi feltételekkel, eszközökkel. A Bükköny telephely mellett a Székhelyen is található „Zöld fal"- amely által nem csupán a természeti környezetet tudjuk a gyerekekhez közelebb hozni, de az épületek levegőjét is egészségesebbé tesszük.

Célunk, hogy az érdeklődésükből fakadó aktív tevékenység során spontán és szervezett formában szerezzenek tapasztalatokat a közvetlen és tágabb természeti-társadalmi környezetről, annak formai, mennyiségi, téri viszonyairól, hogy az így szerzett ismeretekkel segítsük őket abban, hogy életkoruknak megfelelően biztonságosan eligazodjanak, tájékozódjanak az őket körülvevő világban.

Feladataink:

- a szülőföldhöz, a nemzeti kultúrához, a szűkebb környezethez (Albertfalva), az ott élő emberekhez fűződő pozitív érzelmi viszony alakítása,
- a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeinek szeretete, védelme, a szokások és néphagyományok megismerése, tisztelete, átörökítése,
- a környező világ dolgainak, jelenségeinek cselekvő megismertetése,
- az élő és élettelen környezet (szűkebb és tágabb) megismerésére, megóvására, tisztán tartására, szeretetére nevelés,
- a környezetbarát életvitel, a környezettudatos magatartás igényének kialakítása a fenntartható fejlődés elveinek érvényesítésével,
- példamutatás a környezettel, természettel való harmonikus együttélésre, a természet törvényeinek betartására, az ökológiai szemlélet megalapozása,
- matematikai tartalmú ismeretek gyűjtése, a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyok megfigyeltetése,
- a spontán helyzetek matematikai tapasztalatszerzésre való felhasználása mellett a tevékenységekben való alkalmazás lehetőségeinek gazdagítása, problémahelyzetek teremtése; a gyermekek egyéni fejlődésének nyomon követése, differenciált fejlesztése,
- az önálló véleményalkotás, döntési képesség elősegítése (problémahelyzetek mérlegelésével, a cselekvéses tanulásból adódó tapasztalatok közös összegzésével, irányított és spontán megfigyelésekből adódó vélemények cseréjével),
- a megtapasztaláson alapuló megismerés, információszerzés sokoldalú biztosításával a gyermek aktív, passzív szókincsének mennyiségi és minőségi

gyarapítása, ezzel párhuzamosan a fogalmak körének és tartalmának bővítése,

- az ítélőképesség, valamint a tér-, sík-, és mennyiségszemlélet alakítása,
- spontán kíváncsiságuk, megismerési vágyuk, felkeltése érdekes, játékos szituációk teremtésével, mozgásos tevékenykedéssel,
- több érzékszerv bekapcsolásával a környezet tárgyainak, jelenségeinek megfigyeltetése,
- empirikus tapasztalatok biztosítása változatos programokkal (séták, kirándulások, kísérletezések),
- zöld jeles napok nyomon követése:
  - Víz világnapja,
  - Föld napja,
  - Madarak és fák napja,
  - Állatok világnapja,
- környezeti pályázatok figyelemmel kísérése, lehetőségeinek kiaknázása.

Nevelőmunkánk során kiemelt figyelmet fordítunk a gyermekek környezetükhöz fűződő pozitív viszonyának alakítására. Támogatást nyújtunk a tapasztalatok megszerzéséhez, az élményekre alapozott új természeti és társadalmi ismeretek alkalmazható tudássá mélyítéséhez, rendszerezéséhez.

Folyamatos és alkalmi megfigyelésekre való motiválással igyekszünk elérni, hogy a gyermekek maguk fedezzék fel a környezetük rejtelmeit. Kísérletek segítségével adunk lehetőséget az ok-okozati összefüggések felismerésére.

Óvodánk berendezésével is segítjük a környezetbarát szemléletmód megalapozását, a természetes anyagok felhasználása érvényesül. Csoportszobáink berendezése is a környezetbarát szemléletet tükrözi, érvényesül a természetes anyagok felhasználása. A tevékenységekhez való eszközök egy részét a gyermekekkel együtt készítjük el, lehetőség szerint újrahasznosítással. Így még érdekesebbek, kedvesebbek lesznek számukra.

A fejlesztés fontos feladatának tekintjük, hogy lehetőséget nyújtsunk a mozgásos tevékenykedés közben történő tapasztalatszerzésre. Ennek során minél több érzékszervet bekapcsolva figyelheti meg a környezet tárgyait, jelenségeit. Az ismeretszerzéshez valóságos tárgyakra, átélt eseményekre van szükség, hiszen csak így alakulnak ki a konkrét képzetek, amelyekhez a szavak, mint nyelvi szimbólumok kapcsolhatók.

Az ismeretek megszerzésében több segítséget nyújtunk azoknak a gyermekeknek, akik az otthoni életükből nem szerezhetnek sokirányú tapasztalatot, társaikat pedig türelemre neveljük a lassabb feladatvégzés tapintatos kivárásában.

A külső világ tevékeny megismerése sok-sok lehetőséget biztosít a gyermek szókincsének bővítésére, valamint a megismerő funkciók fejlesztésére is:

- az érzékelés, az észlelés és a figyelem pontosítására,
- a megfigyelés differenciáltabbá tételére,
- a rövid- és hosszú távú emlékezet erősítésére,
- a képzelet, a kreativitás gazdagítására,
- és a gondolkodási műveletek fejlesztésére.

Arra törekszünk, hogy a foglalkozásokat a mozgásos játékokra, az érzékszervi megtapasztalásra és a játékosságra építsük, ezért a témákat rugalmasan kezeljük. Azokból a témákból válogatunk, amelyek a gyermekek által minél több analizátor bekapcsolásával közvetlenül megfigyelhetők.

A természeti és társadalmi környezet megismerésének témakörei

A természeti környezet:

Az évszakok sajátos jegyeinek megfigyelését azok eltérő hangulati elemeinek megragadásával gazdagítjuk. A természet és az időjárás változását kifejező hangulatfestő, hangutánzó szavak alkalmazásával szókincsüket bővítjük.
Az állatok és növények közül azokat ismertetjük meg velük, amelyeket közvetlenül érzékelhetnek (láthatnak, hallhatnak, tapinthatnak), esetleg maguk is gondozhatnak. Például az élősarokba növényeket ültetünk, hajtatunk, ápolunk; akváriumban halakat tartunk. Ezzel felébresztjük gyermekeinkben az élőlények iránti felelősségérzetet, megtanítjuk őket azok szeretetére, védelmére.
A testünk témakör kiemelt jelentőségű a testtudat, a testséma, és ezen keresztül az én tudat, az öntudat és az önbizalom kialakulásához. A témakörhöz kapcsolódóan megismertetjük a gyerekekkel az orvosok gyógyító tevékenységének fontosságát, az ezzel kapcsolatos élményeik feldolgozását, esetleges félelmeiket igyekszünk csökkenteni. Tiszteletben tartjuk, hogy a gyermekek felvilágosítása a szülők joga és feladata.

A társadalmi környezet:

A család a kisgyermek számára az elsődleges közösség, amelyben erős érzelmi szálak kötik össze a családtagokat. Ez a témakör tehát különösen közel áll hozzá, így a családi életre nevelés egyik jelentős eszköze. Ennek során ráébresztjük óvodásainkat arra, hogy a családban mindenkinek fontos feladata van. Az övé az, hogy becsülje és segítse a felnőttek munkáját, legyen türelmes és megértő a testvéreivel, tisztelje szüleit és nagyszüleit.
A közlekedés a nagyvárosban egy kisgyermek számára nem veszélytelen. Ezért a gyalogos közlekedés szabályainak megismertetése és gyakorlása elengedhetetlen. A tömegközlekedési eszközökön való utazás viselkedési szabályait is megtanítjuk nekik. Sok-sok jármű: szárazföldi, vízi, légi közlekedési eszköz megfigyelésére is lehetőséget biztosítunk
A napszakok fogalma a saját napirendjükhöz, megszokott életritmusukhoz kapcsolva megfogható a gyermekek számára. Ezzel időérzéküket fejlesztjük, megéreztetjük velük az idő ciklikus váltakozását.
Az emberek munkája témakörrel a munka sokféleségét, fontosságát, tiszteletét, megbecsülését tudatosítjuk a gyermekekben.

A természeti és társadalmi környezet megismerése során, és az egész nap folyamán szerezhetnek a gyermekek matematikai tartalmú tapasztalatokat, és azokat tudják alkalmazni tevékenységeikben. Az iskolára való előkészítés érdekében szervezett ismeretnyújtási lehetőséget is biztosítanunk kell.

A matematikai tapasztalatszerzés témakörei:

- érzékelő játékok tulajdonságok kiemelésére,
- a számfogalom előkészítése illetve megalapozása,
- tapasztalatok a geometria körében,
- mérések,
- tájékozódás térben, síkban.

A nagyobb korcsoportokban a témakörök tartalmukat tekintve koncentrikusan tovább bővülnek.

A külső világ tevékeny megismerését mindhárom korcsoportban túlnyomórészt kötetlenül, komplex módon szervezzük. A mikrocsoportos szervezeti forma lehetővé teszi, hogy jobban alkalmazkodhassunk a gyermekek egyéni fejlődési üteméhez, mert mindegyikük lehetőséget kap a cselekvésre és a szóbeli megnyilatkozásra. Így jobban fel tudjuk mérni, hogy ki milyen nehézségű feladatot tud megoldani, milyen verbális megnyilatkozásra képes.

A nagyobb, illetve tehetséges gyerekek esetében folyamatosan bővítjük a témaköröket, (csillagászat, űrhajózás). Foglalkozásainkat lehetőségeinkhez mérten olyan eszközökkel színesítjük, melyek szintén ezt a célt szolgálják (földgömb, mikroszkóp, iránytű).

A játékkal, mozgással, mondókával, verssel, dallal, mesével élményszerűvé tett ismeretszerzés gazdagabb ingerforrást jelent a gyermek számára, árnyalja az észleleteket, ezért az esetleges fejlődési egyenetlenségek korrekciójára is alkalmas.

Amikor csak lehetséges, természetes környezetben szervezzük meg a tapasztalatszerzés alkalmait. Itt is sok-sok mozgással, játékkal teremtjük meg az ismeret befogadásához szükséges érdeklődést. Így, mire iskolába mennek, a világra rácsodálkozó, nyitott, érdeklődő, önmagukat kifejezni jól tudó gyermekekké válnak.

Elvárásaink az óvodáskor végére:

- szeretettel fordulnak szűkebb környezetük felé,
- tudják nevüket, szüleik nevét, lakcímüket,
- ismerik környezetüket (Albertfalva), az ottani hagyományokat,
- felelősséggel gondolnak az élőlények iránt, tudják ez mit jelent szóban és tettben egyaránt,
- tisztában vannak az élő és élettelen különbségével,
- tisztában vannak saját testükkel,
- tudnak a térben tájékozódni,
- képesek a térben dolgokat felfedezni, megnevezni és irányításban megfelelően elhelyezni,
- felfedezik és leképezik környezetében a formákat,
- észreveszik és megnevezik a mennyiségi és nagyságbeli viszonyokat,
- képesek önálló véleményalkotásra, egyszerű döntések létrehozására, megvalósítására,
- képesek a környezetükben fellelhető dolgok megnevezésére, egyszerű ok-okozati összefüggések szóbeli megfogalmazására,
- megnevezik a közlekedési eszközöket,
- tisztában vannak a gyalogos közlekedés szabályaival,
- egyszerű megnyilvánulásaik tükrözik a környezettudatos szemléletet, magatartást.

5.7. Munka jellegű tevékenységek

A munka jellegű tevékenységek a gyermekeknek saját személyükkel és életterükkel összefüggő tevékenysége, amellyel barátságosabbá, rendezettebbé tehetik környezetüket. A személyiségfejlesztés, cselekvő tapasztalatszerzés ezen eszközének alkalmazása során azonban már az eredmény is fontossá válik.

Célunk:

Munkavégzés során fejlődjenek a gyermekek képességei, valamint a munkavégzéshez szükséges jártasságok, készségek, képességek (pl. kézügyesség, megfigyelőképesség).

A tevékenység járuljon hozzá társas kapcsolataik alakulásához, erősödjenek pozitív személyiségjegyeik (kitartás, felelősség, céltudatosság, önállóság, kötelességteljesítés tolerancia, stb.) Az önként vállalt, örömmel teljesített feladat növelje önbecsülésüket, ezáltal szeressék meg a munkát.

A saját és mások munkáját ismerjék el, ennek kifejezési formáit sajátítsák el.

Feladataink:

- lehetőséget teremtünk az önálló, önkéntes, képesség és érdeklődés szerinti munkavégzéshez, mely testi épségüket nem veszélyezteti,
- nyugodt légkörben, elegendő időt biztosítunk a tevékenység elvégzésére,
- biztosítjuk a gyermekek méretének megfelelő munkaeszközöket, melyeket könnyen elérhetnek és használhatnak,
- munkavégzés közben helyes és praktikus eszközhasználatra, tiszta, esztétikus kivitelezésre és takarékos gazdálkodásra szoktatjuk a gyerekeket,
- a gyakorlásra s figyelmet fordítunk, a munka mennyiségét fokról fokra növeljük, megismertetjük velük a munka részmozzanatait, azok célszerű sorrendjét,
- a balesetmentes környezet fenntartására együtt törekszünk,
- önálló döntésre, fejlettség szerinti feladatmegosztásra motiváljuk a gyermekeket.

A tevékenységekhez kapcsolódó spontán beszédszituációkban különböző beszédformákat (udvarias megszólítás, cselekvésre szólítás, utánzásra késztetés, kérés, buzdítás, dicséret verbális kifejezései), munkavégzéssel kapcsolatos fogalmakat, okokozati összefüggéseket, műveletek megnevezését, mondatba foglalását sajátítják el.

Az önkiszolgálás és a közösségért végzett munka jellegű tevékenységek eredményeinek tudatosításával az elvégzett feladat jelentőségének elismerésére, megóvására hívjuk fel figyelmüket.

Mindvégig szükséges a felnőttek tudatos, tapintatos, a gyermek életkorát, egyéni fejlettségét, adottságait szem előtt tartó pedagógiai irányítása. A gyermeki munka az óvodapedagógustól tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekekkel való együttműködést és a gyermeknek saját magához mérten folyamatos, reális, fejlesztő értékelést igényel.

Munkafajták

1. Saját személyükkel kapcsolatos munka:

Önkiszolgálás, étkezés, testükkel kapcsolatos tevékenységek (öltözködés, fogmosás, mosdóhasználat), a környezet rendben tartása. Az óvodai évek alatt ezt tartjuk a leginkább természetes és szükséges munkafajtának.

Az önkiszolgáló tevékenység körét és mélységét a gyermekek egyéni érési és fejlődési ütemének megfelelően bővítjük az évek során.

2. Közösségért végzett munka (napos feladatok, felelősi munka)

Ez a feladatvégzés már a közösség iránti felelősséggel jár. Ezért csak bizonyos fejlettségi fokon végeztetjük. Személyiségfejlesztő hatása sokrétű, jellemformáló ereje vitathatatlan.

Konkrét tartalma csoportonként változó, az adott csoport összetételétől, annak sajátos életétől és a gyermekek fejlettségétől függően.

3. Az óvoda és a csoport mindennapi életével kapcsolatos tevékenységek:

- Alkalmi megbízatások

Alapvetően önkéntességen alapul, de arra törekszünk, hogy az ilyen jellegű feladatokban is, előbb vagy utóbb, de minden gyermek szívesen és aktívan vegyen részt. A csoport és az óvoda mindennapos életével kapcsolatos tevékenységek, mint teremrendezés, segítés a felnőttnek, megbízatások kezdetben közvetlen környezetükben történnek, majd később az egész óvoda területén.

A feladatok teljesítésére fokozatosan készítjük fel őket. Egyéni érdeklődésükre ezen a téren is építünk.

- Környezet, növény és állatgondozás

Ezek közül a munkafajták közül a környezet rendjének megteremtése, annak alakítása kiemelt jelentőségű minden csoportunk életében. Nevelésfelfogásunkkal, annak céljaival jól egybecseng a környezet szépsége, tisztasága és rendezettsége érdekében végzett minden tevékenykedés, így a munka is.

Fontosnak tartjuk a rendszeresség elvének betartását, hiszen csak így válhat olyan szokássá és belső igénnyé mindez a gyermekekben, hogy az felnőtt korukra is megmarad.

A kerti munkát, és növénygondozást is életünk fontos részének tekintjük, ennek lehetőségét folyamatosan bővíteni szándékozunk.

Az állatgondozás tekintetében nagy körültekintéssel járunk el, hiszen óvodánk két csoportjában allergiás gyermekek nevelkednek. Az állatgondozással kapcsolatos élmények lehetőségét más formában, az óvodán kívüli környezetben szervezzük.

Elvárásaink az óvodáskor végére:

- megtanulják használni a munkaeszközöket, segítenek a kisebbeknek; kötelességüket és egyéni megbízatásaikat szívesen teljesítik,
- az örömmel végzett munka során kitartásuk és felelősségtudatuk életkoruknak megfelelően alakul,
- örülnek a közös munkának és szívesen végzik,
- kialakul a környezetük tisztasága és esztétikuma iránti igényük,
- önállóságukat igyekeznek megélni, gondozzák a környezetükben lévő növényeket és állatokat.

5.8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Nevelőtestületünk meggyőződése, hogy óvodáskorban a tanulás a gyermek érdeklődésére és aktivitására épülő, érzelmek által vezérelt tevékenység. Az egész nap folyamán, nagyrészt a szabad játékban vagy a mindennapi élethelyzetekben spontán módon valósul meg. A gyermekek tanulása tehát folyamatos, mely minden tevékenységben jelen van. Természetes és szimulált helyzeteket jelent és nem egyetlen célja az ismeretszerzés. A játékos tanulásszervezés során alkalmazott módszerek segítik a differenciálást, a gyermeki kompetenciák fejlődését. A tanulásnak ugyanakkor része az általunk kezdeményezett gyermekekkel való foglalkozás. A gyermeki tevékenység jellemzője, hogy kiderít, feltár, észrevesz, rábukkan, meglát, rátalál a dolgok összefüggéseire. Olyan játékhelyzeteket teremtünk, játékokat ajánlunk (pl. Logika eszközök), amelyek alkalmasak a gyermeki önellenőrzésre, önértékelésre is.

Bizonyos tudástartalmak átadására és a képességek fejlesztésére alkalmasabb az egész csoport számára szervezett játékos ismeretszerzés, közös tevékenykedés (mesehallgatás, anyanyelvi játékok, mozgásos játékok), de fontos, hogy a csoportos tevékenységekben is megvalósuljanak az egyéni fejlesztés módszerei. A gyermekek hibáit, tévesztéseit a tanulási, fejlődési folyamat részeként kell kezelni.

Szem előtt tartjuk az óvodás gyermek azon életkori sajátosságát, hogy a fő tevékenységformája a játék.

Célunk:

A gyermekek ismereteinek gyarapítása, értelmi képességeik és egész személyiségük fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése, hogy ezáltal az iskolai tanulmányok megkezdésére alkalmassá váljanak.

Az örök emberi értékek átörökítése, közvetítése, hogy kiegyensúlyozott, vidám, nyílt, érdeklődő, a világ iránt fogékony, erkölcsi, szociális érzelmekre nyitott, önállóan gondolkodó, kreatív, cselekvő ember váljék belőlük.

Feladataink:

- az egész nap során adódó spontán helyzeteket felhasználjuk ismereteik gyarapítására, időt hagyunk a tapasztalatok rendezésére, kiegészítésére,
- tevékenykedés közben, élethelyzetekben való gyakorlás által fejlesztjük a gyerekek értelmi képességeit (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás).
- sok mesével, verssel, mozgással, játékos, élményt adó módon szervezzük a tervezett ismeretanyag elsajátítását,
- a gyermekek kíváncsiságát felkeltve, spontán érdeklődésükre építve preferáljuk a mikrocsoportos és egyéni formát a frontálissal szemben,
- figyelembe vesszük az értelmi fejlesztés során is a gyermekek életkori és fejlődési sajátosságait az interaktív tanulási-tanítási módszerek dominanciájával,
- a tevékenységek közbeni folyamatos, pozitív értékeléseinkkel, visszajelzéseinkkel a gyermekek fejlődését segítjük,
- ösztönözzük az érzelmek, ötletek hatékony kommunikációját,
- aktivizáljuk a gyermekek képességeit és tanulási vágyát, támogatjuk a gyermeki felismeréseket, kreatív megnyilvánulásokat.

Tanulási alapelveink

Az értelmileg, érzelmileg vagy szociálisan hátrányos helyzetű gyermek egyéni, személyre szabott fejlesztésében – a szükséges szakemberek bevonásával – szeretnénk segítséget nyújtani. Az esélykülönbségek csökkentésével a hátrányos helyzetű gyermekeket eredményesen felkészíthetjük az iskolakezdésre.

A kiemelkedő képességű gyerekeknek olyan fejlesztési lehetőségeket, módszereket dolgozunk ki, amelyek lehetővé teszik tehetségük kibontakozását.

A tehetségesebb, az ismereteket sokkal gyorsabb ütemben elsajátító gyermekeknek nemcsak tudásuk növelésében kell segítséget nyújtanunk, hanem abban is, hogy társaik elfogadják, befogadják őket, természetesnek vegyék tőlük eltérő viselkedésüket, fejlődésüket.

Az egyéni felzárkóztatásban, fejlesztésben eredményesen használjuk képességfelismerő játékaink gazdag tárházát.

A szervezett tanulási tevékenység színesítésére, az ismeretek sokoldalú bemutatására alkalmazhatjuk csoportjainkban az IKT eszközöket. Az egyes témakörökhöz kapcsolódóan az internetről letöltött anyagokat projektor alkalmazásával bemutathatjuk a gyerekeknek. Pedagógiailag indokolt alkalmazással mintát nyújthatunk a gyermekeknek az ismeretszerzés e formájára.

A sérült kisgyermek harmonikus személyiségfejlődésnek érdekében az elfogadó, befogadó környezetet biztosítjuk. SNI, BTMN gyermekek terhelhetőségénél még inkább figyelembe vesszük testi, lelki, szellemi állapotát.

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- az utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás (szokások alakítása),
- a spontán játékos tapasztalatszerzés,
- a játékos, cselekvéses tanulás,
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés,
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés,
- a gyakorlati problémamegoldás.

Elvárásaink az óvodáskor végére:

- a gyermekek eljutnak a pontos észlelésig, ismereteik azáltal megalapozottak lesznek,
- megismerkednek az elemi ok-okozati összefüggésekkel, a környezet mennyiségi, formai, tulajdonságbeli eltéréseivel, a fogalmi gondolkodás kialakulása felé haladnak,
- megjelenik a szándékos felidézés és figyelem,
- folyamatosan fejlődnek a tanuláshoz szükséges képességeik, kialakulóban az elemi fogalmi gondolkodásuk,
- tanulási vágyuk, érdeklődésük az iskola iránt szembetűnő,
- munkatempójuk, feladattartásuk életkoruknak megfelelő.

6. A telephelyeken megjelenő sajátosságok

6.1 Székhely

Alapelvünk: "Éld át, tapasztald meg személyesen!"

Egyik legfőbb célunk: az érzelmi intelligencia alakítása, a gyermekek érzelmi világának finomítása, gazdagítása.

Az érzelmek nyelve a művészet, ezért arra törekszünk, hogy életünknek minél nagyobb részében legyen jelen, tartalomként és közvetítő eszközként egyaránt. A nevelőtestület számára kiemelt nevelési feladattá vált a művészeti nevelés. A nevelési folyamatban a művészeti jellegű tartalmakat és formákat előnyben részesítve kívánjuk céljainkat valóra váltani.

Valljuk, hogy a művészet szeretete - akár zenében, akár versben, akár képekben találja meg valaki - igényességre nevel.

Mindennapi életünket úgy szervezzük, hogy abban a művészeti jellegű élmények átélési lehetősége sűrűn biztosított legyen. Áthatja hétköznapjainkat és ünnepeinket. Az ünnepeink jelentős alkalmak a gyermekek és az óvoda életében. A közös élmény erejével megteremtjük a hagyományainkat, és közel hozzuk a szűkebb és tágabb környezetünk eseményeit.

Minden év márciusában Mesehónapot ünneplünk, mely során az óvodánkban tanuló óvodapedagógus hallgatók és a szülők is, meseelőadások, mesélések során tolmácsolják az irodalmi értékeket. Megkülönböztetett figyelmet fordítunk a gyermekek irodalmi nevelésére, mivel annak jellemformáló és esztétikai növelő ereje óriási. A bábjáték különös értékét abban látjuk, hogy integrálja a különböző művészeteket, így a mozgást, a beszédet, a zenét, az irodalmat, és ábrázolást. A csoportokban a drámajátékok, fantáziajátékok folyamatosan formálják a gyermekek önmagukhoz, egymáshoz és a felnőttekhez való viszonyulását.
Ősszel, a Zene világnapján és a Tavaszi koncertünkön alkalmat teremtünk szülőkkel és régi óvodásainkkal együtt az élő zenével, közös zenéléssel való találkozásra.

Különleges hagyomány óvodánkban az adventi ünnepkör megünneplése. Óvodapedagógusaink kórusa, a szülők betlehemes játéka és a szülők vonósnégyesének karácsonyi koncertje teszi meghitté és felejthetetlenné az ünnepet.

Hagyományőrző kiállításainkkal, a Népmese napjának megünneplésével a magyar kultúra átadása, a néphagyomány iránti tiszteletre és megbecsülésre nevelés is része életünknek. A népi kultúra szellemi és tárgyi alkotásai közül az esztétikai élményeket növelő irodalmi, zenei és vizuális elemek gazdagítják óvodai életünket.

Az óvodánkban nagy múltú Ezüstfenyő napot méltón ünnepeljük, nagycsoportos óvodásaink, óvodapedagógusaink meseelőadásaival és közös készülődéssel. Az ünnepeinkhez kapcsolódó tevékenységek, az érzelmi ráhangolódás fokozzák a közösséghez tartozás érzését.

Célunk a gyermekek zenei érdeklődésének felkeltése, amely megkezdődik az óvodába lépéskor az ölbeli játékokkal, majd folytatódik a népi gyermekdalokban, közös zenélésben, mondókázásban, kiegészül az igényesen megválasztott zeneművészeti alkotásokkal, és végül kiteljesedik a gyermek zenei kreativitásának megnyilvánulásaival.

Óvodánkban a rajzolás, kézimunka, mint a művészetek egyik eszköze sokszínű nevelési terület. Magába foglalja a képalakítást, plasztikai munkát, építést, környezetalakítást és a műalkotásokat. A gyerekek által készített alkotásokkal óvodánk előterét és folyosóit díszítjük.

Nevelőtestületünk nyitott a művészeti intézményekkel, képző intézetekkel, művészekkel való együttes élménynyújtásra, a műalkotással való találkozás lehetőségének megteremtésére.

A bennünket körülvevő természeti és mesterségesen létrehozott szépre és jóra való rácsodálkozás megérzésének öröme gazdagítja a gyermekek érzelemvilágát, növeli szűkebb környezetükben az otthonosság érzését, ezen keresztül a lakóhelyükhöz kötődést.

Az alapító okiratunk szerint a következő alaptevékenységeket is ellátjuk:

- légúti beteg gyermekek speciális preventív ellátása, gondozása és szükség szerinti szakellátása,
- olyan különleges bánásmódot igénylő (de nem sajátos nevelési igényű), beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek integrált óvodai nevelése a szakértői bizottság véleménye alapján, akik életkorukhoz viszonyítottan jelentősen alulteljesítenek, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzdenek, közösségbe való beilleszkedésük, továbbá személyiségfejlődésük nehezített vagy sajátos tendenciát mutat,
- különleges bánásmódot igénylő, a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatóságról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai nevelése,
- mozgásszervi prevenciós torna.

Nyolc csoportunk közül két vegyes csoportban légúti beteg gyermekek gyógyító nevelését is ellátjuk.

A légúti beteg gyermekek csoportjaiban az óvodapedagógusok különös gonddal szervezik a tevékenységeket, a gyermekek egészségügyi ellátását végző szakemberekkel konzultálva. A két csoport mellett működő allergológiai rendelő szakorvos és asszisztens összehangolt munkájával biztosítja a gyermekek óvodai jelenléte alatti felügyeletet, és a heti orvosi vizsgálatot, amely kiegészül az igény szerinti ellenőrzéssel.

Az óvoda rendelkezik sószobával, amelynek falai sótéglával és a parajdi sóbányából származó sótömbökkel vannak kirakva. Ezáltal a levegő sós, tökéletesen por- és ingermentes, erős antiallergén és antibakteriális hatású.

Az egészségük szempontjából hátrányos helyzetben lévő gyermekeknek olyan módon kívánunk segítségére lenni, hogy őket egészséges társaikkal azonos módon és elvek szerint neveljük, a betegségtudatot átformálva. Ugyanakkor a speciális egészségügyi ellátást is biztosítjuk számukra.

A különleges bánásmódot igénylő gyermekek fejlesztésére egyéni tervet készítünk. Mozgásszervi prevenciós tornát vezető szakember, óvodapszichológus és logopédus együttműködésével segítjük óvodán belül a gyermekek fejlődését.

A játékban való tanulás lehetőségét egyenértékűnek tekintjük az általunk kezdeményezett tanulási helyzetekkel. A gyermek az életre játékában készül fel.

Kötelező tevékenység a gyermekek számára naponta a mindennapi mozgás. Megelőzésként a lúdtalp torna, a lábboltozat deformitását helyre állító mozgást is használjuk a csoportjainkban, valamint előszeretettel vesszük elő a mozgáskotta tárgyi eszközeit, amellyel a gyermekek testi, kognitív, affektív és viselkedés funkcióit fejlesszük.

Az óvodánkban működő „Körtemuzsika Óvoda Alapítvány" nagy mértékben

hozzájárul óvodánk arculatának alakításához, játék- és eszközvásárlással, az élménynyújtás lehetőségeinek finanszírozásával.

Valamennyi óvodapedagógus és nevelő munkát segítő dolgozó is elkötelezett a gyermekek minőségi szintű gondozása, nevelése mellett.

6.2. Bükköny Óvoda, Derzsi utcai, Érem utcai telephely

Központi szerepet szánunk a szabad játéknak, mozgásnak, anyanyelvi nevelésnek, egészséges életmódra nevelésnek, egészségmegőrzésnek.

Fejlesztőmunkánkat egy olyan érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes nevelés keretében végezzük, amelyben a játéknak, játékos cselekedtetésnek meghatározó szerepe van. Az eddigi nevelői tapasztalataink alapján mi is bizton állíthatjuk, hogy:

„Aki jól mozog, tisztán beszél. És aki tisztán beszél, az erősen gondolkodik."

(Vekerdy Tamás)

A mesét anyanyelvi kultúránk meghatározó részének tekintjük, az élő, emberi beszédet tartjuk a kisgyermekkor elsődleges nyelvének.

A szülők támogató segítsége mindenképpen szükséges ahhoz, hogy gyermekeink fogékonyabbak, érdeklődőbbek legyenek, szívesen hallgassanak mesét, verset, éneket. Az otthoni mindennapos mesélés elengedhetetlen a kisgyermek anyanyelvi és érzelmi fejlődése szempontjából. Nagy József vizsgálatai is bizonyították, hogy akiknek rendszeresen mesélnek otthon, másfél évvel előzi meg nyelvi fejlettség terén a mesét nem hallgató kortársait. Ezért főként a magyar népmesék közvetítését és az anyanyelvi neveléshez kapcsolt mozgásfejlesztést tartjuk kiemelt feladatunknak, mely 3 épületünkben azonos sajátosság.

Feladatunknak tatjuk a kulturális értékek átadását. Biztosak vagyunk abban, hogy már kisgyermekkorban is meghatározó jelentőségű, hogy milyen értékek mentén szervezzük óvodásaink életét. Maradandó értéket képviselő, klasszikus és kortárs irodalmi és zenei anyagból válogatunk, igényesek vagyunk óvodai környezetünk alakításában.

A mindennapi délelőtti mesehallgatás, anyanyelvi játékok játszása minden csoportunkban nyugodt, bensőséges. A mesesarok puha anyagokkal, gyertyafénnyel megfelelő hangulatot teremt a mesék, versek emocionális befogadásához.

A meséket fejből mondjuk, nem illusztráljuk, ezzel is segítve a gyermekek képzeletének, belső képalkotásának fejlődését. Nevelőtestületünk által összeállított mesegyűjtemény, versgyűjtemény segíti az igényes művek kiválasztását.

Az anyanyelvi neveléshez kapcsolódó hagyományos programjaink:

- Magyar Kultúra Napján – nevelőtestületi megemlékezés,
- mesedélután – szülők részvételével,
- szülői mesemondás,
- OVI-Színház - mesedramatizálások.

Óvodáinkban alaptevékenységként ellátjuk:

- különleges bánásmódot igénylő, enyhe értelmi fogyatékos sajátos nevelési igényű gyermekek integrált óvodai nevelését a szakértői bizottság véleménye alapján,
- különleges bánásmódot igénylő, autizmus spektrum zavarral küzdő sajátos nevelési igényű gyermekek integrált óvodai nevelését a szakértői bizottság véleménye alapján,

- különleges bánásmódot igénylő, egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő sajátos nevelési igényű gyermekek integrált óvodai nevelését a szakértői bizottság véleménye alapján,
- olyan különleges bánásmódot igénylő (de nem sajátos nevelési igényű), beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek integrált óvodai nevelését a szakértői bizottság véleménye alapján, akik életkorukhoz viszonyítottan jelentősen alulteljesítenek, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzdenek, közösségbe való beilleszkedésük, továbbá személyiségfejlődésük, nehezített vagy sajátos tendenciát mutat,
- különleges bánásmódot igénylő, a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatóságról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai nevelése,
- mozgásszervi prevenciós torna.

Telephelyeinkre jellemző sajátos nevelési céljaink:

- fejlődjön a mozgás, a beszéd és a gondolkodás ritmusa,
- mozgásfejlesztéssel, sokrétű tapasztalatszerzéssel fejlődjenek az észlelő funkciók,
- a gyermekek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartása, ösztönzése,
- az anyanyelvi és értelmi képességek (beszédészlelés, - értés, kifejezőképesség) fejlődése,
- irodalmi nevelés, anyanyelvünk szépségének, gazdagságának, ritmusának megéreztetése,
- olvasóvá nevelés.

Az anyanyelvi nevelés óvodai életünk minden területét áthatja.

A mozgás, cselekvés, megismerés, nyelvi megfogalmazás és rögzítés egymáshoz kapcsolódó láncolatot alkot, és ha ennek bármelyik elemét fejlesztjük, elősegítjük a többi fejlődését is.

A gyermekek mozgás közben történő anyanyelvi fejlesztése során is ezt juttatjuk érvényre. Ennek során, komplex módon segítjük elő a gyermekek értelmi fejlődését is. Mozgás közben könnyedebbé válik a nyelvi tartalmak bevésődése. Ennek a fejlesztő hatásnak az elérése érdekében a napirendbe illesztve, naponta 5-10 perc időtartamban anyanyelvi mozgásos játékokat kezdeményezünk, melynek szervezésekor igyekszünk a gyerekeket aktív részvételre ösztönözni.

A speciális pedagógiai ellátásra jogosult, a tankötelezettségük megkezdésére halasztást kapott gyermekek részére biztosítjuk az iskolakezdésre felkészítő foglalkozásokat. Számukra egyéni fejlesztési tervet készítünk a gyógypedagógus, óvodapszichológus, logopédus (és mozgásszervi prevenciós tornát vezető szakember) iránymutatása alapján.

A kezdeményezett tevékenységek tartalma:

- mozgással kísért együttes mondókázás, az egyenletes lüktetés kiemelése tapssal, mozgással; ütemtartás, tempó és dinamikai váltások (a mondókák kiválasztásánál a gyermekek fejlettségi szintjéhez igazodunk; a magyar népi mondókák semmi mással nem helyettesíthető kincsestárából válogatunk),
- a beszédlégzést fejlesztő játékok, játékos utánzó gyakorlatok,
- a helyes kiejtést elősegítő artikulációs játékok, gyakorlatok, nyelvtörők,

- szókincsgyarapító játékok,
- hallási érzékelést fejlesztő játékok,
- a verbális memóriát fejlesztő játékok.

A játékcsokrok megtervezésében segítségünkre van a munkaközösségünk által összeállított anyanyelvi játékok gyűjteménye.

Az óvodában az értelmi képességek közül a legsokoldalúbban a képzelet fejlesztésére adódik lehetőség. A játék, a mese, a bábozás, drámajátékok, a vizuális tevékenységek ennek fontos eszközei. Keressük a lehetőségét a Szocioemocionális Pedagógiai Terápia óvodai programunkba csatolásának, amelynek komplex érzelmi, értelmi és mozgásfejlesztő hatásairól több szakmai továbbképzésen megbizonyosodtunk.

Munkánkban a mozgásfejlesztés szorosan összekapcsolódik az anyanyelv fejlesztésével, mert tudjuk, hogy aki összerendezetten képes mozogni, annak fejlődik a beszédkészsége, s hogy a beszéd fejlődése csak mozgással indítható be.

Intézményünkben kiemelt feladatként foglalkozunk a mindennapos, egészség-orientált, fejlődésközpontú mozgás kialakításával, melynek hatására:

- a teljes gyermeki személyiség aktívvá válik,
- megalapozódik a rendszeres testmozgáshoz szükséges önbizalom,
- javul a mozgáskoordináció.

Mozgásos tevékenységeink, fejlesztő lehetőségei az óvodai mindennapjainkban:

- a reggeli gyülekezési időben a tornaterem és a csoportszobák mozgáslehetőségeinek kihasználása,
- a csoportszobában az ügyességfejlesztő, manipulációs készséget fejlesztő mozgáslehetőségek megteremtése a szabad játék során,
- a mozgásos anyanyelvi játékok során a beszéd és a mozgás összekapcsolódásának jótékony egymást erősítő hatásának kihasználása,
- az ortopéd szakorvos vizsgálata alapján mozgásszervi prevenciós tornára javasolt gyerekek fejlesztése hetente 2 alkalommal a tornateremben,
- mindennapos, intenzív, nagymozgásokra ösztönző irányított mozgásos játékok a szabad levegőn (mozgásos ügyességi játékok, eszközös játékok stb.),
- a szabad mozgásos tevékenység tárgyi feltételeinek megteremtése az udvaron mozgásra ösztönző eszközök /labdák, karikák, ugráló kötelek, rollerek, kerékpárok, kismotorok, akadálykúpok, teniszhálók, trambulin, kapuk, stb./ biztosításával,
- aktuálisan szervezett mozgásos tevékenységek az intézményi Egészségnap keretében a szülők bevonásával.

6.3. Pajkos Óvoda telephely

Célunk a szeretetteljes, vidám, pajkos, boldog, egészséges gyermekkor biztosítása, óvodásaink sokoldalú fejlesztése.

A gyermekek fejlesztése érdekében a gyermeki érdeklődést, kíváncsiságot, megismerési vágyat, az önkéntelen figyelmet tekintjük alapvetőnek.

Óvodapedagógusaink a módszertani szabadságuknak, különböző érdeklődési területeiknek, és magas szintű szakmai tudásuknak megfelelően oly módon motiválják a gyermekeket, hogy fejlesztési elképzeléseik találkozzanak a gyermek érdeklődési körével, egyéniségével, fejlettségi szintjével.

Pedagógiai munkánkat a humor, a játékosság, a gyermekközpontúság, a komplex gondolkodásmód, és az új, kreatív ötletből származó folyamat befogadása jellemzi. Az óvodánkban működő szakmai munkaközösség irányító munkájának és a nevelőtestület innovatív tevékenységének eredményeként jött létre a fejlesztő játékok gyűjteménye: a matematikai játékok gyűjteménye, a mozgásfejlesztő gyakorlatok és játékok gyűjteménye, a zenei és irodalmi anyagok gyűjteménye, a drámajátékok gyűjteménye, a környezet megismerését segítő játékok gyűjteménye.

Óvodánkban alaptevékenységként ellátjuk:

- különleges bánásmódot igénylő, beszédfogyatékos sajátos nevelési igényű gyermekek integrált óvodai nevelését a szakértői bizottság véleménye alapján,
- különleges bánásmódot igénylő, egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő sajátos nevelési igényű gyermekek integrált óvodai nevelését a szakértői bizottság véleménye alapján,
- olyan különleges bánásmódot igénylő (de nem sajátos nevelési igényű), beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek integrált óvodai nevelését a szakértői bizottság véleménye alapján, akik életkorukhoz viszonyítottan jelentősen alulteljesítenek, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzdenek, közösségbe való beilleszkedésük, továbbá személyiségfejlődésük, nehezített vagy sajátos tendenciát mutat,
- különleges bánásmódot igénylő, a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatóságról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai nevelése,
- mozgásszervi prevenciós torna.

A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztésének elvei, feladatai az óvodai nevelésünk során.

A beszédfogyatékos/súlyos, akadályozott beszédfejlődésű gyermek szenzoros, motoros vagy szenzomotoros problémája (megkésett beszédfejlődés, centrális dyslalia, súlyos orrhangzósság stb.), illetve a beszédhibához csatlakozó tanulási és/vagy magatartási zavara miatt eltérően fejlődik. Mindez az anyanyelvi fejlettség alacsony szintjében, a beszédszervek gyengeségében, a beszédhangok tiszta ejtésének hiányában, a szegényes szókincsben, a beszédmozgásokról szerzett emlékképek felhasználásának hiányában, a grammatikai fejletlenségben, az utánzóképesség gyengeségében nyilvánul meg.

A fejlesztés az anyanyelvi nevelést középpontba állító, speciális terápiákat alkalmazó intenzív, komplex, az életkori sajátosságokat, a játékosság elvét szem előtt tartó nevelési környezetben valósulhat meg.

Az óvodai nevelés során az anyanyelvi nevelés, a mozgás, a kommunikáció, illetve a vizuomotoros koordinációs készség fejlesztése, a speciális terápiák alkalmazása (diszlexia- prevenció, grafomotoros fejlesztés stb.) segít az iskolába lépéshez szükséges fejlettség elérésében.

Nevelőmunkánkban a játék, a játékos tevékenységeken alapuló képességfejlesztés kap kiemelt szerepet.

A játék elősegíti a gondolkodást, a SNI gyermekek integrált nevelését, megtanítja a gyermekeket cselekedni, bizonyos szabályok betartásával célt kitűzni és azt megvalósítani, lehetőséget teremt a közösségi élet szabályainak megismerésére, elsajátítására, erkölcsi értékek átörökítésére, az életkori és egyéni sajátosságokban megnyilvánuló attitűdök erősítésére.

Az óvodapedagógus játéktámogató tevékenysége a gyermekek játékfejlődésének elősegítését jelenti. Fontosnak érezzük a felnőtt és a gyermek együttes tevékenységét, azt, hogy mi pedagógusok is szeressünk játszani. A gyermekeknek fejlődésük során más és más ingerekre van szükségük, ezért a rendelkezésükre álló játékoknak ki kell szolgálnia a különböző szükségleteiket. Ennek megfelelően a játékeszközöket életkorukhoz és fejlettségi szintjükhöz igazítjuk.

A gyermekek alapvető létformája a játék, melynek megfigyelése során képet kaphatunk a gyermekek meglévő ismereteiről, élményeiről, mozgásigényéről, beszédkészségéről, szociális és értelmi fejlettségéről.

A játékban tükröződik a gyermekek személyisége. Az óvodapedagógus minta a gyermekek számára, viselkedése a játék során a szociális tanulás fontos eleme. Tudatos jelenléte biztosítja az ismeretek koncentrikus bővülését, a gyermeki fantázia kibontakozását, a kommunikáció fejlesztését és a társas kapcsolatok kialakulását, megerősítését.

A játék a gyermekek képességfejlesztésének, ismeretszerzésének, önkifejezésének, érzéseinek, az autonómia kialakulásának eszköze.

A gyermekek, játék közben tanulnak, és tanulás közben játszanak. Játék közben a legváltozatosabb tevékenységekre nyílik lehetőség, de szem előtt kell tartanunk, hogy önkéntes, szabadon választott legyen.

Fontos feladatunknak tekintjük, hogy gyermekeink szociális és értelmi fejlettségüket tekintve alkalmassá váljanak az iskolai életre. Óvodánkban a gyermekek optimális fejlődése, fejlesztése érdekében gondot fordítunk megismerésükre, tevékenységeik megfigyelésére, egyéni differenciált fejlesztésükre, az esetlegesen felmerülő problémák esetén igénybe vesszük a szakszolgálat segítségét, és folyamatos kapcsolatot tartunk a gyermekek családjával. Nagy súlyt fektetünk a gyermekek egyéni értékeinek, a pszichoszociális tényezők, az interperszonális kapcsolatok megismerésére, az erkölcsi szokások megalapozására.

A képességek egymástól elválaszthatatlanul fejlődnek, ezért az élmények, a sikeres tevékenységek ösztönző ereje fontos a személyiségfejlődésben. A gyermekek személyiségfejlesztését az egyéni és életkori sajátosságok, az egyéni fejlődési tempó figyelembe vételével, a természeti és társadalmi környezetből szerzett tapasztalatokból kiindulva, a játékosság elvét szem előtt tartva élmények és empirikus ismeretek biztosításával valósítjuk meg.

A gyermekek egyéni fejlettségének ismeretében biztosítjuk a fejlődés lehetőségeit. Az iskolai életmódra való felkészítést a nevelési feladatok eredményes megvalósítása érdekében kötött és kötetlen keretek között végezzük. Mindkét foglakoztatási forma alkalmazása esetén tudatosság és tervszerűség jellemez bennünket. A kötetlenséggel a gyermekek számára választási lehetőséget kínálunk, mely alapján eldönthetik, hogy részt kívánnak-e venni a közös tevékenységben vagy sem. Kötött tevékenységeknél is biztosítjuk a választás lehetőségét az adott tevékenységben való részvétel idejét tekintve. Figyelemmel kísérjük, motiváljuk a gyermekeket a tevékenység elvégzésére, de eldönthetik, hogy a nap mely szakában szeretnék elvégezni a feladatot (pl. vizuális tevékenység). A spontán és a szervezett tevékenységek optimális arányát a gyermekcsoport életkori sajátosságai és a fejlettségi szintje határozza meg. A spontán és a szervezett tanulási tevékenységekre egyaránt vonatkozik, hogy 3-7 éves korú gyermekek fejlődésének szempontjából a több érzékszervet igénybe vevő tapasztalás és sokoldalú cselekedtetés eredményesebb az egyoldalú intellektuális fejlesztéssel szemben.

A gyermekek a világot komplex módon érzékelik, ezért mi is a komplexitásra törekszünk nevelésünk során. A komplexitásnak köszönhetően az ismeretek átadása

több csatornán, több nevelési területen keresztül valósul meg. A gyerekek problémahelyzetek megoldásával, sokféle szituációban alkalmazhatják elsajátított ismereteiket, így a megszerezett tudás elmélyítése hatékonyabb. Az óvodások aktuális fizikai és érzelmi állapotához mérten, rugalmasan alakítjuk a foglalkozások menetét, időtartamát, növelve ezzel a fejlesztés hatékonyságát.

Nevelőmunkánk során a szülőkkel való együttműködésre, a kölcsönös bizalom, a partneri kapcsolat kialakítására törekszünk. Óvodapedagógusainkat elhivatottság, hivatástudat, a gyermekek szeretete, tisztelete jellemzi. Hiszünk abban, hogy boldog, emlékezetes gyermekéveket tölthetnek velünk óvodásaink.

7. Hagyományaink, ünnepeink

Ünnepeink rendezvényeink célja: Az ünnepek, rendezvények zavartalan, harmonikus, örömteli, és egységes előkészítése, lebonyolítása, a közösségi összetartozás érzésének erősítése.

A folyamat leírása

1. A programban megjelölt ünnepélyek, rendezvények pontosítása.
2. Az ünnepélyek, rendezvények érzelmi, ünnepváró hangulatának előkészítése, a gyermekek pszichés felkészítése.
3. A dekoráció elkészítése az ünnepet, rendezvényt megelőzően.
4. Az ünnepély, rendezvény felelőseinek kijelölése, feladataik pontosítása.
5. Az ünnepélyek, rendezvények adminisztratív feladatainak előkészítése (meghívók, értesítések).
6. Az ünnepek, rendezvények hangulatos, örömteli, pozitív élményt nyújtó lebonyolítása.
7. Az ünnepen, rendezvényen részt vevők visszajelzései.
8. A visszaérkezett adatok elemzése, értékelése, visszacsatolása.

Az óvodai ünnepek és egyéb programok telephelyenként
(SZ: ezek a programok a szülőkkel közösek)

Ünnep/program	Bükköny	Derzsi	Érem	Ezüstfenyő	Pajkos
Szüreti mulatság	x	x	x	x	
Benedek Elek rajzverseny	x	x	x	x	x
Kirándulás	x	x	x	x	x
Egészségnap	x SZ	x SZ	x SZ		
Márton napi mulatság	x		x SZ		
Mikulás	x	x	x	x	x
Adventi kézműves	x SZ	x SZ	x SZ	x SZ	x SZ
Luca napi búzaültetés	x		x		
Betlehemi játék	x SZ				x SZ
Magyar Kultúra Napja (OVI - Színház)	x	x	x		
Mesedélután	x SZ	x SZ	x SZ		
Március 15.	x	x	x	x	x
Húsvéti kézműves	x SZ	x SZ	x SZ	x SZ	x SZ
Kamaraerdei kirándulás	x SZ	x SZ	x SZ		
Anyák napja	x SZ	x SZ	x SZ	x SZ	x SZ

Gyermeknap	x SZ	x SZ	x SZ	x SZ	x SZ
Évzárók	x SZ	x SZ	x SZ	x SZ	x SZ
Karácsonyi óvodapedagógusi bábjáték		x			x
Farsang	x SZ	x SZ	x SZ	x SZ	x SZ
Mackónap	x	x	x		
Májusfa állítás	x	x	x		
Zene világnapja				x SZ	
Állatok világnapja	x			x	x
Csemete avatás				x Sz	
Téli kiállítás	x				
Őszi kiállítás				x SZ	
Adventi gyertyagyújtás				x SZ	
Ezüstfenyő nap				x SZ	
Mesehónap				x SZ	
Sportnap				x	
Inas játék, tarisznyázás				x	
Őszi Pajkos Nap					x SZ
Tavaszi Pajkos Nap					x SZ
Kerület Napja					x
Albertfalvai Mesék	x	x	x	x	x

Október 23. A felnőttek megemlékezése, az óvoda faliújságján jelenik meg az ünnepre való emlékezés

Székhely és telephelyintézmények környezeti nevelési tervéhez kapcsolódó programjai

Székhely:

Szeptember: Szüreti mulatság: szőlőszemezés, préselés, mustkészítés, komposztálás

Október: Állatok világnapja: interaktív játékok 8 helyszínen az intézményben hospitáló tanulók irányításával
Papírgyűjtés
Őszi kirándulás
Kertrendezés a gyerekek bevonásával
Őszbúcsúztató

November:	Madáretetők, madáritatók kihelyezése, feltöltése, madárodúk kitisztítása
Február:	Egészség hét: figyelem felhívása a helyes táplálkozásra
Március:	Erdők nemzetközi napja: játékok a csoportokban a fák, erdők témakörben Kertrendezés Víz világnapja: játékok a csoportokban a vízzel kapcsolatosan
Április:	Papírgyűjtés Föld napja: a csoportokban Föld napi játékokat szervezünk
Május:	Tavaszi kirándulás: óvodánk 8 csoportja kirándul a természetben, amelynek helyszínét a környezeti neveléselvei alapján választjuk meg. Madarak és fák napja: játékok a csoportokban a jeles naphoz kapcsolódóan
Június:	Környezetvédelmi világnap: játékok a csoportokban a környezet védelmével kapcsolatban
Folyamatosan:	Komposztálás: egész évben a növényi részek, gyümölcshéj komposztálóba gyűjtése, komposztáló átforgatása a tavaszi kertrendezés alkalmával Szelektív hulladékgyűjtés: a nevelési év során a papírokat és a PET palackot szelektíven gyűjtjük Esővízgyűjtés: a téli hónapok kivételével folyamatosan gyűjtjük az esővizet Séták: minden csoport az életkorának és a témáknak megfelelően felfedezi a körülöttünk lévő növény és állatvilágot Állatok megfigyelése: egész évben figyeljük az évszaknak megfelelő állatvilág változását, állatok tulajdonságait Növények, állatok gondozása

Bükköny Óvoda telephely:

Október:	Kamaraerdei kirándulás: a tanösvény bejárása, Állatok világnapja – IKT eszközök segítségével; madarak megfigyelése a kertben
November:	Egészségnap: gyümölcs-, és zöldségsaláta, turmix, müzli készítése, kézműves programok, Márton-napi mulatság: népszokások, legenda megismertetése.
December:	Téli kiállítás az aulában: otthon készített közös munkák kiállítása Karácsonyi kézműves délután: barkácsolás újrahasznosított anyagok felhasználásával, Luca-napi búzaültetés, a növekedés figyelemmel kísérése.

Február:	Farsang: újrahasznosított anyagokból készült jelmezek bemutatása
Március:	Húsvétváró kézműves délután Újra papír világnapja: kézműves foglalkozás papír felhasználásával egyéni ötletek alapján Víz világnapja: az óvodapedagógusok ötleteinek megvalósítása, a témával kapcsolatban a csoportokban Tavaszi kiállítás a gyerekek munkáiból
Április:	Rajzpályázat a Föld napjához kapcsolódóan Látogatás a Humusz házba Föld napja: növényültetés, az óvoda környezetének alakítása, kertgondozás a szülők támogatásával és aktív részvételével, részvétel a kerületi Föld napi rendezvényen.
Május:	Madarak- és fák napi vetélkedő: interaktív játékok az óvoda udvarán és tornatermében meghívott óvodai csoport részvételével Veteményes kert megtekintése a Derzsi telephelyen Tavaszi kirándulás a Kamaraerdőben a szülők részvételével
Június:	Kiállítás az aulában: az év madara, az év fája, stb. témakörben
Folyamatosan:	Kirándulások, amelyeken biztosított a gyerekek szabad mozgása, egészséges környezetben való tapasztalatszerzése

Derzsi utcai telephely:

Szeptember:	Takarítási világnap: az óvoda kertjének rendezése szülőkkel
Október:	Kirándulás Kamaraerdőbe Madármegfigyelés az óvodában Komposztáló átforgatása szülők bevonásával
November:	Megkezdjük a madarak etetését, itatását Egészségnap
December:	Luca napi búzaültetés
Február:	Játékkészítés és kiállítás újrahasznosított anyagokból: a szülők otthon gyermekükkel közösen készíthetnek újrahasznosított anyagokból játékeszközöket, melyeket kiállítunk az óvodánkban, a legjobban sikerült munkákat díjazzuk
Március:	Víz világnapja
Április:	Föld napja: a kertész segít előkészíteni a fűszerkertet, majd a szülők és gyermekiek beültetik otthonról hozott palántáikkal

Május:	Óvodai kirándulás: a Derzsi utcai óvoda gyermekei egész napos kiránduláson vesznek részt, az úti cél kiválasztásakor szem előtt tartjuk, hogy bővítsük a gyerekek környezetvédelemmel kapcsolatos ismereteit és természet közelben lehessenek
Folyamatosan:	Szelektív hulladékgyűjtés Apró élőlények megfigyelése Biokert gondozása A csoportszobák, az épület és a kert növényeinek ápolása

Érem utcai telephely:

November:	Egészségnap Márton napi felvonulás Energiatakarékossági hét
December:	Hulladék újrahasznosítási hét Luca napi búza ültetése
Január:	Madárdetektív
Február:	Farsang az újrahasznosítás jegyében
Március:	Újra papír napja Víz világnapja
Április:	Föld napja: játékok szervezése csoportonként, alkotások készítése a témával kapcsolatban, kertészkedés, ültetés Kirándulás: az óvodai csoportok minden évben részt vesznek egy természet közeli kiránduláson, ahol ismerkedhetnek a körülöttük lévő élővilággal, természettel Kirándulás a Kamaraerdőben
Május:	Madarak- és fák napja: állomásos játékok szervezése a témában
Folyamatosan:	Szelektív hulladékgyűjtés: papír, PET palackok Energiatakarékosság Növényápolás Séták az óvoda környékén

Pajkos Óvoda telephely:

Szeptember:	Takarítási világnap: az óvoda udvarának és kertjének rendezése, takarítása, virágosítása, növények ültetése a szülők bevonásával. Autómentes világnap: felmérés a gyerekek körében, ki érkezett aznap autó nélkül
Október:	Állatok világnapja: interaktív játékok szervezése 5 állomáson, az óvoda udvarán, vagy csoportjaiban

	Madármegfigyelések, madárodúk tisztítása: a csoportok az óvoda udvarán látható madarakat figyelik meg, megbeszélik a madarak jellemző tulajdonságait, minden óvodapedagógus a saját szervezésében, és ötlete alapján valósítja meg az ismeretátadást Komposztálás napja
November:	Madárgondozási feladatok megkezdése: Madáretetők, madáritatók feltöltése, folyamatos ellenőrzése
December:	Luca napi búza ültetése
Március:	Víz világnapja: a csoportokban az óvodapedagógusok saját szervezésükben vizes játékokat, kísérleteket szerveznek a gyerekeknek az érdeklődésüknek és életkori sajátosságaiknak figyelembevételével, a program nyílt a szülők számára
Április:	Kirándulás: a Pajkos óvoda gyermekei egész napos buszos kiránduláson vesznek részt, az úti cél kiválasztásának szempontja az egészséges, természetes környezet, ahol a gyermekek szabad mozgása biztosított. Föld napja: interaktív játékok szervezése 5 állomáson, az óvoda udvarán, vagy csoportjaiban meghívott óvodai csoporttal, részvétel a kerületszervezésében zajló Föld napi rendezvényeken, rajzpályázatokon
Május:	Madarak és fák napja: interaktív játékok szervezése 5 állomáson, az óvoda udvarán, vagy csoportjaiban
Folyamatosan:	Séta az óvoda környékén minden évszakban Csapadék mérése Légszennyezettség mérése Szelektív hulladékgyűjtés Bogár-, és rovarmegfigyelések Udvarrészek és növényládák rendben tartása Csoportszoba és épület növényeinek gondozása Takarékosság a vízzel, elektromos árammal, felhasznált anyagokkal Törekvés az újrahasznosításra Komposztálás

8. Inkluzív pedagógia

8.1. Integráció a sajátosságok megőrzésével, az eltérő fejlődési sajátosságokhoz, különbözőségekhez való alkalmazkodással - a gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Értelmezésünkben az inklúzió: az a befogadó légkör- és eljárásrendszer, ahol mindenki más, egymáshoz képest, bárki „belefér" megtalálja a helyét, akkor is inkluzív a légkör és a módszerkombináció, ha van integrált gyermek, akkor is, ha éppen nincs.

Célunk az, hogy érvényesüljön a:

- diszkriminációmentesség,
- szegregációmentesség,
- halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nevelési-, és társadalmi integrációjának támogatása,
- minőségi neveléshez történő egyenlő hozzáférés joga,
- SNI gyermekek nevelési-, és társadalmi integrációjának támogatása,
- az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok, alapvető szabadságok tiszteletben tartásának megerősítése,
- mindazon okok, körülmények feltárása, amelyek a gyermekek testi, szociális, értelmi, érzelmi, erkölcsi fejlődését hátrányosan befolyásolják,
- megfelelő információáramlás biztosítása.

Az Európai Uniós elvárások alapján feladatunk a társadalmi egyenlőtlenségek csökkentése.

Az esélyegyenlőség biztosítása és előmozdítása nem összemosható, egymással nem helyettesíthető, jól elkülönített fogalmak, amelyek egyben egymást kiegészítő célokat jelölnek meg. Az esélyegyenlőség biztosítása olyan, általában passzív cselekedet, amely valamit kinyit, lehetővé tesz az adott védett csoport számára is.

Az esélyegyenlőség előmozdítása aktív cselekedet, amelynek eredménye, hogy a védett csoport tagjai valóban élni tudnak a számukra is nyitott lehetőségekkel.

Az integrált fejlesztésben részt vevők köre

Az integrált nevelésben közreműködő közoktatási intézmények az egységes gyógypedagógiai módszertani intézmények szak-és pedagógiai szakmai szolgáltatását, az utazó gyógypedagógiai hálózat működtetésére kijelölt intézmények segítségét vehetik igénybe a fővárosi közoktatás-fejlesztési tervekben meghatározott feladatellátás szerint. Szakmai kapcsolataink fontos elemeként jelenik meg intézményünk együttműködése a Kézenfogva Alapítvánnyal, érzékenyítő képzés keretében.

Az adott gyermek fejlesztési stratégiájának kialakítását a gyermek fogyatékosságának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező, az integrált fejlesztésben, tapasztalatokkal rendelkező gyógypedagógus, terapeuta segíti (módszertani intézmény, utazótanári szolgálat). Közreműködése kiterjed a gyermeket fejlesztő óvodapedagógusok felkészítésére, a fogadó óvoda sajátos teendői ellátásának tervezésére, folyamatos tanácsadásra, mely az óvodai nevelőmunkán túl a szülők és az óvoda együttműködésére is kellő hangsúlyt helyez.

A XI. kerületi Közoktatási Esélyegyenlőségi Program alapján tervezzük feladatainkat, így biztosítjuk a szegregációmentességet és az egyenlő bánásmód elvének teljes körű érvényesülését.

Az oktatási szolgáltatásokhoz való hozzáférés egyenlőségének biztosításán túl célul

tűzzük ki az esélyteremtést támogató lépések, szolgáltatások megvalósítását a hátrányos helyzetű gyerekek hátrányainak kompenzálása és az esélyegyenlőség előmozdítása érdekében.

Az inkluzív neveléssel kapcsolatos óvodapedagógusi feladatok:

- az életkori sajátosságok ismerete,
- a gyermek, család előítélet nélküli elfogadása,
- a hátrányos és veszélyeztetett, halmozottan hátrányos, óvodáztatási támogatásban részesülő gyermek rendszeres óvodába járásának szorgalmazása, nyomon követése,
- a szakszolgálat dolgozóival folyamatos konzultáció megszervezése,
- kapcsolattartás a szociális segítővel,
- tisztelet, szeretet, biztonság nyújtása,
- neveléshez, fejlesztéshez szükséges szakmai tudás,
- az értékek átszármaztatásához szükséges erkölcsi felelősség megléte, modell szerep, önismereti-, kommunikációs-, kapcsolatteremtő-, kríziskezelő- készség szinten tartása illetve fejlesztése,
- a lemaradást mutató területek pontos feltérképezése a fejlesztéshez,
- fejlesztés megtervezése, beépítése a nevelőmunkába,
- ismerje fel a tehetségígéreteket, e témában végzett szakember véleményét, illetve segítségét kérve koordinálja a további fejlődésüket,
- dokumentáció pontos vezetése, ellenőrzése,
- együttműködés a szülőkkel, a szülők bevonása a mindennapi életbe, a gyermekek értékeléséről szóló visszacsatolás legyen folyamatos, rendszeres,
- szülőképzések, szakemberek bevonásával,
- érzékenyítési technikák alkalmazása:
    - video tréning,
    - szituációelemzések képekről.

Érzékenyítő program

Célja: Az intézményben dolgozó pedagógusok a szülők és gyermekek érzelmi nyitottságának kialakítása, a társadalomban előforduló másság elfogadásának elősegítése.

Az érzékenyítés folyamatos intézményi feladat. Az érzékenyítési folyamat soha nem lehet egyoldalú. Minden esetben több szereplőt feltételez.

Fontos a nyitottság az önkéntesség és a pozitív hozzáállás.

Fontos, hogy a pedagógusok ismerjék a különböző társadalmi csoportok kulturális értékrendjét, valamint képesek legyenek arra, hogy ezen ismereteiket átültessék pedagógiai gyakorlatukba.

Fontos, hogy az intézmény dolgozói törekedjenek arra, hogy újragondolják a fennálló oktatási formákat, hagyományokat, meggyőződéseket.

Az érzékenyítés folyamatában nagy szerepe van a cselekedtetésnek, mert a saját élmények bírnak a legjobb fejlesztési hatással. Használhatjuk a résztvevők személyes tapasztalatait, a családi és más közösségi élményeket és ezeket ötvözzük az elméleti tudásunkkal.

A program megvalósításához szükséges tárgyi feltételek:

- óvodánk 4 épületében biztosított a tornaterem/tornaszoba (Derzsi utca kivételével),
- felszerelt fejlesztő szoba épületenként kialakításra került,
- óvodánk rendelkezik kognitív- és mozgásfejlesztő eszközökkel, melyek az egyéni fejlesztést segítik elő.

Az érzékenyítő programok színtereként megjelenhetnek a csoportfoglalkozások, a szülői értekezletek, az óvodai rendezvények, nevelőtestületi értekezletek.

Elvárások:

- a gyermekek beilleszkedése,
- egyenlő hozzáférése a foglalkozásokhoz,
- önmagához mért fejlődése: vizuális, akusztikus, taktilis, mozgásos észlelési folyamataik, a motoros képességek, a beszéd és nyelvi készségeik
- a nevelés hatására a sérült gyermekeknél is fejlődik az alkalmazkodó képesség, akaraterő, az önállóságra törekvés, az érzelmi élet, az együttműködés.

8.2. Differenciálás: a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésének segítése

Kiemelt figyelmet igénylő gyermek

- *Sajátos nevelési igényű gyermek:* aki a szakértői bizottság véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi, vagy beszédfogyatékos, több fogyatékosság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral, vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral küzd.
- *Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek:* aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.
- *Kiemelten tehetséges:* az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki átlag feletti, vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség.
- *Nemzeti kisebbségekhez tartozók és hazájukat elhagyni kényszerülő családok,*
- *Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek* (részletezve a 11. fejezetben).

Sajátos nevelési igényű gyermek

Az enyhén értelmi fogyatékos gyermek

Az enyhén értelmi fogyatékos gyermek fejlesztésében meghatározó a nem fogyatékos óvodás korúakkal történő együttnevelés. A spontán tanulást, a társakkal való együttműködést, a kommunikáció fejlődését segítik azok az élmények, tapasztalatok és minták, amelyeket a gyermek a kortárscsoportban megél. Az integrált óvodai nevelés keretében szükség szerint gondoskodni kell a folyamatos gyógypedagógiai megsegítésről.

A beszédfogyatékos/súlyos, akadályozott beszédfejlődésű gyermek

A beszédfogyatékos/súlyos, akadályozott beszédfejlődésű gyermek szenzoros, motoros vagy szenzomotoros problémája (megkésett beszédfejlődés, centrális dyslexia, súlyos orrhangzósság stb.), illetve a beszédhibához csatlakozó tanulási és/vagy magatartási zavara miatt eltérően fejlődik. Mindez az anyanyelvi fejlettség alacsony szintjében, a beszédszervek gyengeségében, a beszédhangok tiszta ejtésének hiányában, a szegényes szókincsben, a beszédmozgásokról szerzett emlékképek felhasználásának hiányában, a grammatikai fejletlenségben, az utánzóképesség gyengeségében nyilvánul meg.

A fejlesztés az anyanyelvi nevelést középpontba állító, speciális terápiákat alkalmazó intenzív, komplex - az életkori sajátosságokat, a játékosság elvét szem előtt tartó - nevelési környezetben valósulhat meg. Az óvodai nevelés során az anyanyelvi nevelés, a mozgás, a kommunikáció, illetve a vizuomotoros koordinációs készség fejlesztése, a speciális terápiák alkalmazása (diszlexia-prevenció, grafomotoros fejlesztés stb.) segít az iskolába lépéshez szükséges fejlettség elérésében.

Az autizmus spektrumzavarral élő

Az autizmus-spektrumzavarok lényege a társas viselkedés, a kommunikációs és sajátos gondolkodási képességek minőségi károsodása, amely jellegzetes viselkedési tünetekben nyilvánul meg.

Az autisztikus gyermekre legjellemzőbb a kölcsönösséget igénylő társas viselkedési készségek területén tapasztalható gondolkodási képesség sajátos hiányosságai, a beszéd szintjéhez képest károsodott kölcsönös kommunikáció, a rugalmas viselkedés, a szervezés és kivitelezés képességének minőségi sérülése és az egyenetlen képességprofil.

Az autisztikus kisgyermek lehető legkorábbi diagnózist követő habilitációs terápiája megelőzheti a kóros viselkedés kialakulását, enyhítheti a fejlődés devianciáját. Ennek eredményeként (ha mentális szintje megengedi) óvodába lépéskor már rendelkezhet korlátozott mennyiségű, de célszerűen használt augmentált - vizuálisan segített - kommunikációs eszköztárral. A szociális interakció csecsemőkori szintjét segítséggel használhatja, és a kölcsönösséget igénylő társas viselkedési helyzetekben, illetve környezetében az egyéni fejlesztéshez szükséges viselkedéselemekkel képességeitől függő szinten rendelkezhet.

A korai speciális terápia hiányában ezek lesznek az óvodai fejlesztés fő céljai, kiegészítve a viselkedésproblémák, viselkedés- és gondolkodási készségek terápiájával, szükség esetén a korai elemi készségek kialakításával, (önkiszolgálás) fejlesztésének elemeivel. A jó értelmi képességekkel rendelkező, jól beszélő autisztikus kisgyermekek számára is a kommunikációs, szociális és kognitív habilitációs terápia az óvodai nevelés elsődleges feladata. Ennek érdekében az óvodai nevelés, illetve ideálisan a szülőkkel való együttműködés eredményeképpen az egész ébren töltött idő - különösen a természetes élethelyzetek - használandóak a fejlesztésre. A fejlesztések során szükséges az intenzív, jól strukturált és a meglévő töredékkészségek használata, az egyéni motiváció megteremtése, a speciálisan a gyermek szükségleteihez alkalmazkodó módszerek alkalmazása.

Az óvodai fejlesztés alapja minden esetben pszichológiai képességmérés. A fejlődési szint és szociális alkalmazkodás követése egyéni tervekkel történik, speciális eszközök és módszerek használatával, egyéni fejlesztési helyzetben megalapozva. Az autisztikus gyermekek szükségleteinek megfelelő fejlesztéséhez az óvodai környezet megfelelő kialakítása, és a speciális módszerekben képzett szakember vagy fejlesztő asszisztens jelenléte szükséges.

Általános elvek a sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésében:

Az irányelv célja:

- az elvárások igazodjanak a gyermekek fejlődési üteméhez,
- fejlesztésük a számukra megfelelő területeken valósuljon meg,
- a sajátos nevelésű igényű gyermekeket a nevelés, fejlesztés ne terhelje túl,
- a fejlesztés szervezeti keretének megválasztását, módszer-és eszközrendszert az egyéni szükségletek határozzák meg.

A habilitációs, rehabilitációs ellátás elvei:

A sajátos nevelési igény kifejezi

- a gyermek életkori sajátosságának a fogyatékosság által okozott részleges vagy teljes körű módosulását,
- a képességek részleges vagy teljes kiesését, fejletlenségét, eltérő ütemű fejleszthetőségét.
- A gyermek habilitációs, rehabilitációs célú fejlesztésének az alapja a szakértői bizottság szakvéleménye.

A nevelőmunka során figyelemmel kell lenni arra, hogy:

- a sérült kisgyermek harmonikus személyiségfejlődését az elfogadó, az eredményeket értékelő környezet segíti,
- a gyermek iránti elvárást fogyatékosságának jellege, súlyosságának mértéke határozza meg,
- terhelhetőségét biológiai állapota, esetleges társuló fogyatékossága, személyiségjegyei befolyásolják.

A habilitációs, rehabilitációs tevékenység közös célja és feladatai:

- fogyatékosságból fakadó hiányzó vagy sérült funkciók helyreállítása, újak kialakítása,
- a meglévő ép funkciók bevonása a hiányok pótlása érdekében,
- a különféle funkciók egyensúlyának kialakítása,
- az egyéni sikereket segítő tulajdonságok, funkciók fejlesztése.

A habilitációs, rehabilitációs tevékenységet meghatározó tényezők:

- a fogyatékosság típusa, súlyossága,
- a fogyatékosság kialakulásának, diagnosztizálásának és a speciális ellátás megkezdésének ideje,
- a gyermek:
  - életkora, pszichés és egészségi állapota,
  - képességei, kialakult készségei,
  - kognitív funkciói, meglévő ismeretei.

A szükséges pedagógiai feltételek biztosítása a sajátos nevelési igényű gyermek számára:

- a sérülés specifikus módszerek, szakszerű megválasztása, alkalmazása,
- az egyéni szükségletekhez igazodóan speciális eszközök használata,
- rugalmas szervezeti keretek kialakítása a sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni foglalkoztatásának megvalósulásához,
- megfelelő tájékoztatás az érintetteknek a sajátos nevelési igényű gyermek

befogadására,

- a segédeszközök elfogadása, azok következetes használatára és megóvására nevelés,
- annak felismerése, hogy a sajátos nevelési igényű gyermek egyes területeken kiemelkedő teljesítményre is képes,
- az óvoda pedagógusai, pedagógiai munkát segítő alkalmazottai és a szülők megfelelő tájékoztatása a sajátos nevelési igényű gyermek befogadására, együttműködés a gyermek családjával.

Az óvodapedagógusok, nevelőmunkát segítők feladatai:

Sikerkritériumnak a gyermekek beilleszkedése, egész személyiségének fejlődése, az együtt haladás lehetősége tekinthető, melynek eredményes megvalósítását az alábbiak szolgálják:

- Az együttnevelés megvalósításában érvényesül a habilitációs, rehabilitációs szemlélet és a sérülés specifikus módszertani eljárások alkalmazása.
- A módszerek, módszerkombinációk megválasztásában a „sérülésspecifikusság" alkalmazkodást jelent a sajátos nevelési igény típusához, az eltérő mértékéhez, az egyéni fejlődési sajátosságokhoz.
- A gyermekek integrált nevelésében, fejlesztésében részt vevő, magas szintű pedagógiai, pszichológiai képességekkel (elfogadás, tolerancia, empátia, hitelesség) és az együttneveléshez szükséges kompetenciákkal rendelkező óvodapedagógus:
    - érzékeny, elfogadó, empatikus (türelemmel és megértéssel fogadja a sajátos nevelési igényű gyermek érkezését a csoportba),
    - szükség esetén egyéni fejlesztési tervet készít, individuális módszereket, technikákat alkalmaz,
    - a sajátos nevelési igényű gyermek dokumentációjának ráeső részét naprakészen vezeti,
    - betartja a fokozatosság elvét a beilleszkedés és a nevelés folyamán,
    - érzelmi, akarati élet megnyilvánulásait tolerálja,
    - a foglalkozások során a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépíti, a gyermek fejlődésének elemzése alapján,
    - szükség esetén eljárásait megváltoztatja, az adott szükséglethez igazodó módszereket megválasztja,
    - megteremti a fejlesztéshez szükséges környezeti, tárgyi feltételeket a csoportszobában és az udvaron,
    - egy-egy nevelési helyzet, problémamegoldásához alternatívákat keres,
    - a nevelési szituációkat átlátja, dicsér, megerősít, ösztönöz, bátorít,
    - alkalmazkodik az eltérő képességekhez, az eltérő viselkedésekhez,
    - együttműködik a különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba,
    - nyomon követi a befogadó közösség és a gyermek egymásra hatását,
    - elfogadásra, türelemre, toleranciára neveli a befogadó közösséget,
    - a sajátos nevelési igényű gyermeket nevelő családokkal megfelelő mélységű folyamatos kapcsolattartás,
    - szakmai tudását folyamatosan bővíti továbbképzés, szakkönyvek segítségével,
    - kapcsolatot tart a szülőkkel és a gyermekvédelemben működő jelzőrendszer tagjaival.

- A gyermek fogyatékosságának típusához igazodó szakképesítéssel rendelkező gyógypedagógiai tanár/terapeuta az együttműködés során:
  - segíti a pedagógiai diagnózis értelmezését, figyelemmel kíséri a gyermek haladását,
  - javaslatot tesz gyógypedagógia-specifikus módszerek, módszerkombinációk alkalmazására, az egyéni fejlesztési szükséglethez igazodó módszerváltásokra, a gyermek igényeihez igazodó környezet kialakítására,
  - segítséget nyújt a szükséges speciális eszközök kiválasztásában, tájékoztat a beszerzés lehetőségéről,
  - együttműködik az óvodapedagógusokkal, figyelembe veszi a gyermekkel foglalkozó óvodapedagógus tapasztalatait, észrevételeit, javaslatait,
  - kapcsolatot tart a szülővel a rehabilitáció sikerességét szolgáló ismeretek átadásával.

Az óvodapedagógus kapcsolata a szülőkkel:

- segítő tanácsadás (a fogyatékos gyermek létének tényét nem könnyű tudomásul venni), helyes szülői attitűd kialakítása, racionális elfogadás kialakítása, a természetes szülő-gyermek kommunikáció támogatása, a szülők bátorítása, önbizalmuk erősítése, a gyermekről adott-kapott napi információk,
- a gyermek fejlődésének folyamatos nyomon követése,
- a beszélgetések során nem csak az információkra, hanem a biztatásra fekteti a hangsúlyt,
- törekszik arra, hogy a szülőnek önbizalmat adjon, mert egy kiegyensúlyozott szülő többet ér önmaga és a gyermeke számára is,
- fontos elv a szülő és az óvodapedagógus számára, hogy a gyermeknek csak annyi segítséget nyújtsunk, amennyi még épp szükséges.

Az óvodapedagógus kapcsolata a gyógypedagógussal:

- az együttnevelés mindennapi megvalósulásának és a gyermek eredményes fejlesztésének legfőbb feltétele az óvodapedagógus és a gyógypedagógus együttműködése,
- a gyógypedagógussal folytatott rendszeres konzultáció megoldást ad sok kölcsönös kérdésre, és kiterjed a részletekre is,
- a gyógypedagógus tájékoztatja az óvodapedagógust a gyermek erős és gyenge oldalairól, felhívja a figyelmet a beszerezhető szakirodalomra, segítő szervezetekre, tájékoztatja az intézmény többi óvodapedagógusát, rendszeresen hospitál a csoportnál, nyomon követi a gyermek fejlődését.

Az óvodavezető feladata:

- kapcsolattartás a szakszolgálatokkal, szülőkkel, óvodapedagógusokkal, a nevelést segítőkkel a fejlesztés lehetőségeiről,
- szakvélemények ellenőrzése: BNO kód, óvoda kijelölése, felülvizsgálat ideje,
- a gyermek felvétele a szakvélemény alapján,
- dokumentációk vezetésének ellenőrzése, esetleges módosításai: (a felvételi és mulasztási naplóban rögzíteni kell: a szakértői vélemény számát, és a felülvizsgálat idejét, a nevelési tervben és a heti tervben meg kell, hogy jelenjen a sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztése, betéti ív vezetése, sajátos nevelési igényű gyermekek nyilvántartása naplóban.),

- SNI gyermekek fejlődésének nyomon követése.

A sajátos nevelési igényű gyermekek speciális fejlesztését szolgáló eszközök beszerzésénél figyelembe vesszük a gyógypedagógus tanácsait.

Elvárásaink az óvodáskor végére:

- óvodáskor végére a gyermekek sikeres fejlesztése, súlyosabb esetekben szakemberhez irányítása, tehetségígéreteknél nagyfokú fejlődés,
- a gyermekek örömhöz, sikerélményhez juttatása és fejlődése szorongásmentes, természetes környezetben,
- a gyenge részképességek eredményesen fejlődnek.

A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek

Problémáik átmenetinek tekinthetőek, mivel az okok megszűnésével a tünetek is eltűnnek. A gyermekek ép értelműek, ép érzékszervűek. Az előzőekben felsorolt tünetek közül bármelyiket produkálhatják, de az okok megszűnésével a tünetek is elmaradnak.

Feladataink:

- felfigyelés az anamnézis lapon szereplő jelzésértékű információkra,
- a tünetek alapján a probléma felismerése és a gyermek megfigyelése a mindennapi élet tevékenységei során,
- szoros együttműködés a szülőkkel,
- kapcsolatfelvétel a megfelelő szakemberrel (óvodapszichológus, logopédus, gyógypedagógus, szakszolgálat, szakértői bizottság),
- együttműködés a segítő szakemberekkel,
- fejlesztési terv kialakítása együttműködve a szakemberekkel és a szülőkkel.

A kiemelten tehetséges gyermekek

Óvodás korban messzemenő következtetéseket nem teszünk, de odafigyelünk a jó emlékezetre, jó kézügyességre, játékában kiemelkedő építmények létrehozóira, papírhajtogatásban, és rajzolásban, mozgásban, kreativitásban megnyilvánuló tehetségekre, az alkalmazkodóképességre váratlan új helyzetekben, gyors szelektív információfeldolgozásra, jó memóriára.

A tehetséges gyerekek gondolkodásának fejlettsége, gyorsasága, produktivitása sokszor együtt jár fejlett problémamegoldó, kommunikációs képességgel.

Speciális képességcsoportok:

- nyelvi képesség,
- zenei képesség,
- matematikai-logikai képesség,
- vizuális-téri képesség,
- szociális-interperszonális képesség,
- intraperszonális képesség.

A kreativitás elemei:

- originalitás (eredetiség),
- flexibilitás (hajlékonyság),
- fluencia (ötletek áramlása),

- problémaérzékenység,
- gördülékeny, rugalmas és eredeti gondolkodás,
- kíváncsiság, merészség, szellemi játékosság,
- humorérzék,
- új iránti fogékonyság.

Feladataink:

- felismerjük, azonosítjuk a tehetséges gyermekeket (átlag feletti általános képességek, kreativitás, feladat iránti elkötelezettség),
- elsősorban megfelelő érzelmi kötődést kell biztosítani a gyermekeknek,
- a gyermekek fejlődését nyomon követő fejlődési naplóban kiemelve fogalmazunk meg fejlesztési lehetőségeket illetve írunk számukra egyéni fejlesztési tervet. A gyermekekkel a fejlesztési terv alapján a csoportos fejlesztések során differenciáltan, az egyén fejlesztések során heti rendszerességgel foglalkozunk,
- keressük a lehetőségét a tehetség kibontakoztatásának pályázatokon, versenyeken, egyéb tehetséggondozó programokon,
- továbbképzéseken bővítjük ismereteinket,
- szoros kapcsolatot tartunk a szülőkkel.

Ebben az életkorban a gyerekek megismerésének és fejlesztésének legfontosabb eszköze a játék, így játékának gazdagítása, az együttjátszás nyújthatja a legjobb lehetőséget a testi-lelki- szellemi fejlesztésre.

Nemzeti kisebbséghez tartozók és a hazájukat elhagyni kényszerülő családok

A nemzeti kisebbséghez tartozók esetében:

Célunk: A nemzetiségi gyermekek nevelése 3 éves kortól kezdődően életkori sajátosságaiknak és egyéni fejlettségüknek megfelelően a kultúrájuk és hagyományaik megismerését, elsajátítását, átörökítését és fejlesztését célozza meg- igényeik szerint. Rendszeres óvodába járás mellett iskolaéretten, örömmel várják az iskolakezdést.

Feladataink:

- már 3 éves kortól óvodai ellátásban részesüljenek,
- érzelmi biztonság megteremtése,
- a családból az óvodába való átmenet segítése,
- a magyar nyelven folyó óvodai nevelés, kommunikáció teljessé tétele,
- rendszeresen járjanak óvodába,
- az óvodai napirend, szokások megismertetése, elfogadása, szükségleteik maximális figyelembe vétele mellett,
- az egészséges életmódra való nevelés kiemelt, hangsúlyos kezelése,
- gyermekközpontú, személyiségközpontú fejlődés segítése, fejlesztés megvalósítása a különböző tevékenységi formákban,
- gyermek- és családvédelem feladatainak megvalósítása (a gyermek a családban nevelkedjék, szükségleteihez igazodó nevelés, személyiségfejlődés biztosítása, hatékony együttműködés a gyermekjóléti és családsegítő szolgálattal),
- kisebbségi kultúrkincsből és az anyanemzet kultúrájából (irodalom, zene, népi játék) gyűjtött és választott tematika beépítése a tematikánkba.

Elvárásaink az óvodáskor végére:

- nemzeti kisebbséghez tartozó gyermekek is aktívan, örömmel vesznek részt a csoport életében,
- társas kapcsolataikat az együttműködés, elfogadás, barátkozás jellemzi,
- a magyar nyelv elsajátításában önmagukhoz képest fejlődnek,
- a társadalmi szokásokat, kapcsolatok rendszerét ismerik,
- megtalálják az önkifejezésnek elfogadott formáit.

Hazájukat elhagyni kényszerülő családok esetében:

Célunk: A beilleszkedés és befogadás folyamatának segítése.
Ennek kiváló eszközei lehetnek a következő megoldások:

Az óvodai befogadást, elfogadást elősegítő alkalmak kezdeményezések óvodás gyermekek és szüleik számára, így pl. drámajátékok, tréningfeladatok használata.

Magyar szülők befogadó készségének, migráns illetve kisebbséghez tartozó szülők bekapcsolódási készségének javítása, közös programok szervezésével.

Fontos elem a gyermek jogi képviseletének tisztázása. Mivel kulturálisan eltérő, hogy ki milyen jogokat gyakorolhat, a szülőkkel ismertetni kell a magyar szabályozást.

Esetenként tisztázni, hogy kik azok a magyar nyelvet is értő kontaktszemélyek, akikkel az óvoda felveheti a kapcsolatot szükség esetén.

A fogadásra felkészülés további elemei lehetnek:

- étkezési szokások egyeztetése a konyhai dolgozókkal is,
- öltözködési szokások megismerése és ismertetése a csoporttal,
- a származási kultúra egyes elemeinek bevonása az óvodai tevékenységekbe (zene, képek, játékok).

Feladataink:

- megismerjük és tiszteletben tartjuk a migráns családok hagyományait,
- segítséget nyújtunk a gyerekek és a családok beilleszkedéséhez a közösségbe,
- a magyar nyelv elsajátításához segítséged adunk,
- elfogadtatjuk a csoportban kialakult szokásokat és hagyományokat,
- rugalmasan kezeljük az alkalmazkodás feltételeit,
- fontosnak tartjuk az egymás iránti toleranciát, elfogadást.

Elvárásaink az óvodáskor végére:

- együttműködő, aktív kapcsolat kialakulása a családokkal,
- a gyermekek nyelvi és egyéb fejlesztésének eredményei.

8.3. A speciális pedagógiai ellátásra jogosult, a tankötelezettségük megkezdésére halasztást kapott gyermekek részére biztosítandó, iskolakezdésre felkészítő foglalkozások

A gyermekeket igyekszünk bevonni a csoportnak szervezett megfigyelésekbe, tapasztalatszerzésbe, felfedezésbe.
Célunk az, hogy – lehetőség szerint – a többi kisgyermekkel együttműködve tanuljanak, a közösségben fejlődjenek azokon a területeken, amelyekben lemaradtak, vagy fejlődésük lassúbb.

Figyelünk arra, hogy a frontálisan, vagy mikrocsoportban szervezett tevékenységek során a számára „speciális" probléma elé állítsuk.

A szakértői bizottság szakvéleményében meghatározott fejlesztési területek alapján, a segítő szakemberekkel (gyógypedagógus, óvodapszichológus, logopédus, utazó gyógypedagógus, utazó logopédus) együttműködve dolgozzuk ki az egyéni fejlesztési tervet, amely az egyéni megfigyelési naplóban található.

Az egyéni fejlesztési terv tartalmazza:

- a fejlesztendő területeket,
- a tevékenységet, amelyet az óvodapedagógus felajánl,
- az eszközöket,
- a foglalkoztatási formát,
- a fejlesztés gyakoriságát, időpontjait,
- a fejlesztés kimenetelét (fejlődés, stagnálás, visszalépés…).

Egy-egy területet többféle tevékenységgel célzunk meg, ezáltal nem lesz számukra unalmas a foglalkozás.

Az egyéni fejlesztés történhet frontálisan, mikrocsoportos formában – ilyenkor figyelünk arra, hogy a számukra „speciális" probléma elé állítsuk -, és egyénileg.

Játékidőben – kifigyelve azt az időszakot, amikor játékkedvük csekély – sort keríthetünk erre. Jó alkalom a pihenő idő is, amikor az aludni vágyók már elaludtak, és kisgyermekünk nem szokott aludni. Ez esetben még örül is, hogy az óvó néni csak vele játszik.Fontos, hogy a fejlesztés játék legyen. Keressük meg azt a területet – minden kisgyermeknél meg lehet találni -, ami a legjobban vonzza, leginkább érdekli, és ehhez igazítsuk a fejlesztő játékokat.

Szervezhetünk csoportközi foglalkozásokat is, a helyi adottságokat szem előtt tartva (drámajáték, varázsjáték, szociális kompetencia fejlesztése, mozgásfejlesztés).

A minőségfejlesztő munkaközösség feladata, hogy a fejlesztési területeknek megfelelően:

- játékgyűjteményt, feladatlapokat készítsen.
- jó gyakorlatokat mutasson be,
- a bevált módszereket, eszközöket megossza a pedagógusokkal, pedagógiai asszisztensekkel.

Az iskolaérettségi kritériumok mások lehetnek; feltérképezzük a befogadó intézmény elvárásait.

Bízunk abban, hogy lelkiismeretes, együttműködő munkánk eredményeképp megállják majd a helyüket az iskolai életben!

9. Gyermekvédelmi feladatok

Óvodánkban a gyermekvédelem elsősorban preventív jellegű, ezért törekszünk olyan elfogadó, szeretetteljes légkör kialakítására, amely kizárja annak lehetőségét, hogy bármelyik gyermek, bármely oknál fogva hátrányos, kitaszított helyzetbe kerüljön.

A gyermekvédelmi munka végzése minden óvodapedagógus és a nevelőmunkát segítő dolgozó számára kötelező.

Az öt épület gyermekvédelmi munkáját irányítja, összefogja a vezető által megbízott koordinátor.

A szociális segítő (az Újbudai Humán Szolgáltató Központ alkalmazottja) a nevelőtestülettel együttműködve segíti gyermekvédelmi munkánkat, intézményünk biztosítja a tevékenységéhez szükséges tárgyi és személyi feltételeket.

A gyermekvédelmi koordinátor gyermekvédelmi teendői:

- nyilvántartás és felmérés az óvodába járó gyermekekről,
- állandó kapcsolattartás az épületek gyermekvédelmi felelőseivel,
- folyamatos konzultáció az Újbudai Humán Szolgáltató Központ munkatársaival, a szociális segítővel,
- a beiskolázással kapcsolatos feladatok, szükség esetén segítségkérés a Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat XI. Kerületi Tagintézményétől és a Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat 1. Számú Szakértői Bizottság Tagintézményétől,
- beszámoló elkészítése az éves gyermekvédelmi tevékenységekről, intézkedésekről,
- a hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, veszélyeztetett és nehezen nevelhető gyermekek kiszűrése,
- a gyermek veszélyezettségének megelőzése érdekében támogatást nyújt a köznevelési intézménybe járó gyermekeknek, a gyermek családjának és a köznevelési intézmény pedagógusainak, az intézményben megjelenő egyéb szakembernek,
- a gyermekek, szülők, pedagógusok részére adekvát szakmai segítség nyújtása, képesek legyenek felismerni és jelezni a gyermekeknél észlelt változások alapján a háttérben rejlő problémákat,
- elsődleges prevenciós programok működtetése,
- a gyermekek veszélyezettségének megelőzésében és megszüntetésében való segítségnyújtás,
- a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek helyzetét javító szolgáltatások nyújtása a lehetőségeik minél szélesebb körű kihasználása érdekében.

Az óvoda vezetőjének feladatai:

- felelős az intézmény szakszerű, és törvényes működéséért, a gyermekvédelmi feladatok megszervezéséért és ellátásáért, feladatkörébe tartozik a gyermekvédelmi munka irányítása,
- a gyermekbántalmazás gyanúja vagy egyéb pedagógiai eszközökkel meg nem szüntethető, veszélyeztető tényezők megléte esetén értesíti az Újbudai Humán Szolgáltató Központ munkatársait,
- gondoskodik a gyermekvédelmi munkához szükséges feltételekről,
- az óvodában a szülők által jól látható helyen közzé teszi a gyermekvédelmi feladatot ellátó fontosabb intézmények elérhetőségeit, gyermekvédelmi

koordinátor és a szociális segítő elérhetőségeit,

- az óvodai gyermekvédelmi koordinátort és a gyermekvédelmi felelősöket az óvodavezető bízza meg, feladataikat munkaköri leírás tartalmazza; a koordinátor éves munkatervet készít, mely része az óvoda tervének.

A gyermekvédelmi koordinátor feladatai:

Kapcsolattartás a gyermekvédelemben:

- általános gyermekvédelmi munkában részt vesz minden óvodai dolgozó,
- a speciális gyermekvédelmi munkát a gyermekvédelmi felelős segítségével és együttműködésével végzik az óvodapedagógusok. Kapcsolattartásuk folyamatos és kölcsönös. A gyermekről és családjáról szerzett információkat bizalmasan kezelik. A hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermekek megfigyelési lapján rendszeresen írásban rögzítik a tervezett feladatokat, a megtett intézkedéseket és az elért eredményeket, vagy a kudarcokat és azok valószínűsíthető okát,
- a gyermekvédelem speciális eseteihez hátrányos helyzetben, veszélyeztetett és nehezen nevelhető gyermekeknél az óvodai nevelőmunkában alkalmazott pedagógiai módszerek mellett, ajánlott igénybe venni, segítségül hívni a legfontosabb gyermekvédelmi partnereinket.

Pedagógiai Szakszolgálatok:

- Újbudai Humán Szolgáltató Központ (kapcsolattartás a szociális segítővel)
- Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat XI. kerületi Tagintézménye,
- Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat 1. Számú Szakértői Bizottság Tagintézménye

Társintézmények:

- bölcsőde,
- kerületi óvodák,
- iskolák.

Egészségügyi hálózat:

- óvoda orvosai, védőnői,
- az óvoda környezetében működő gyermekorvosok,
- szakorvosi ellátás,
- pszichológiai, pszichiátriai ambulancia.

Hatóságok:

- kerületi gyámhatóság,
- rendőrség,
- bíróság.

A szülővel való együttműködés nevelési színterei:

- mindennapi találkozások,
- szülői értekezletek (makro – mikro),
- családlátogatások (szükség szerint)
- szükség illetve igény esetén fogadóóra,
- családi kirándulások,

- alkotó délutánok,
- nyitottság (a szülő betekintést nyerhet a gyermekcsoport életébe).

A gyermekvédelmi munka mérése:

- a gyermek felvételi állapotának feljegyzése (miért veszélyeztetett, hátrányos helyzetű a gyermek, mit tehetünk a helyzet megszűnése érdekében - szükség esetén külső szakember bevonása),
- a fejlődésben bekövetkező változások leírása (a gyermeket önmagához kell mérni),
- a szakszolgálat dolgozóival folyamatos konzultáció megszervezése (honnan – hová – hogyan – kivel juttatjuk el a gyermeket a beiskolázás szintjéig),
- beiskolázás, iskolaválasztás, beilleszkedés segítése,
- felderítő munkával a szociális egyéni rászorultság fokának megállapítása,
- halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek hiányzási mutatóinak rögzítése (cél a hiányzási napok csökkentése).

A gyermekvédelmi munka értékelése a nevelési év végén:

- megvalósítottuk-e a célkitűzéseinket,
- sikerült-e a feladatokat hatékonyan megoldani,
- megvizsgáljuk az esetleges eredménytelenség okát,
- az értékelés tapasztalatait felhasználjuk az új terv elkészítésekor.

10. Integrációs program a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek fejlődésének elősegítésére és a szociális hátrányok csökkentésére

Alapelvünk:
A gyermekek mindenekfelett álló érdekének szem előtt tartása, a gyermeki jogok védelme.
A gyermekvédelem 3-7 éves korban a gyermek (életkori) kiszolgáltatottsága miatt minden gyermekre vonatkozik.

Célunk:
Segítségnyújtás a hátrányos helyzet megszüntetése érdekében. Veszélyeztetettség kialakulásának megelőzése.

Óvodán belüli feladatunk:
- minden gyermekre kiterjedő prevenció (gyermek és a családi háttér megismerése),
- esélyegyenlőség megteremtése,
- az óvoda világát nehezen elfogadó, illetve együtt nem működő, esetleg gyermeküket is elhanyagoló családokkal való – együttműködésre késztető – kapcsolattartás,
- fejlesztési terv készítése, amelyben felderítjük a problémát, megfogalmazzuk a valószínűsíthető okait és számba vesszük a megoldási lehetőségeket.

Óvodán kívüli feladatunk (hátrányos és veszélyeztetett helyzetben):
- jelzés, és együttműködés a gyermekvédelmi partnerekkel (pedagógiai szakszolgálatok, társintézmények, egészségügyi hálózat, hatóságok).

Pedagógia lehetőségek:
- pótló, korrigáló nevelés: nagyobb odafigyeléssel, egyéni fejlesztéssel, fejlesztő pedagógiát végzett óvodapedagógus, óvodapszichológus, logopédus bevonásával,
- egyéni fejlesztési terv készítése,
- szakszolgálathoz irányítás.

Szociális lehetőségek:
- étkezési támogatás (intézményi),
- tájékoztatás az önkormányzati szociális támogatási lehetőségekről, az igénybevétel feltételeiről, bemenetéről,
- szakszolgálathoz irányítás.

A hátrányos helyzet okai:
- a család anyagi és egészségügyi állapota, és életvitele, értékrendje,
- a család lakhelye és környezete, munkanélküliség, alacsony jövedelem, a szülő csökkent munkaképességű, vagy munkaképtelen,
- a gyermek és/ vagy a szülő egészségi állapota,
- a családtagok száma.

11. Az óvoda kapcsolatai

A család – óvoda kapcsolata (szülő – pedagógus)

Óvodásaink nevelésében elsősorban a szülők a partnereink. A családokkal való együttműködésünk lehetőségeit programunk előző részei tartalmazzák. A szülők mellett a nagyszülők segítségére is számítunk, bár a mai életforma miatt egyre kevesebben tudnak részt venni a családok mindennapi életében, pedig elfogadó, megértő, türelmes szeretetükre minden kisgyermeknek szüksége lenne.

Az együttműködés formái változatosak, a személyes kapcsolattól a különböző rendezvényekig magukban foglalják azokat a lehetőségeket, amelyeket az óvoda, illetve a család teremt meg. Az óvodán kívüli óvodai nevelés idején online térben tartjuk a kapcsolatot a családokkal szem előtt tartva, hogy szakmai ajánlásaikkal a gyermekek fejlesztésébe vetett hitük mellett kiemelt szerepet kapjon a lelki támogatás.

Az óvodapedagógus figyelembe veszi a családok sajátosságait, szokásait és az együttműködés során érvényesíti az intervenciós gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.

Kapcsolattartás:

A kapcsolattartás első formája az óvodai beiratkozást megelőző nyílt hét, amikor a szülők betekintést nyerhetnek óvodánk életébe. Természetesen ilyenkor jövendő óvodásainkat is szívesen fogadjuk, ezzel megkezdve a beilleszkedés, befogadás folyamatát.

A szülői értekezleteken, a csoportok nyílt napjain és a napi személyes találkozások során gyermekeik fejlődéséről, a velük kapcsolatos örömeinkről, gondjainkról folyamatosan tájékoztatjuk a szülőket.

A nevelési év végén, beszélgetés keretében visszajelzést kapnak a szülők gyermekük fejlődésében történt változásokról, s ezt a fejlettségi naplóban is rögzítjük.

Együttműködésünket erősíti, hogy a szülők szívesen vesznek részt a telephelyeken hagyományokká vált mesenapokon, kézműves foglalkozásainkon, játszó délelőttökön, sportnapokon gyermekeikkel együtt.

Hagyománnyá váltak a „családi kiállítások" óvodánkban. Ezekre az – évi egy-két, ünnephez vagy évszakhoz kapcsolódó – alkalmakra a megjelölt témában az apukák - anyukák gyermekeikkel együtt készíthetnek különféle alkotásokat, technikai megkötés nélkül. Az újrahasznosítási kiállításokra is együtt készül a család. Ezzel egyrészt a család-óvoda kapcsolatának, másrészt a csoportok közötti együttműködésnek erősítése a célunk. Mivel a kiállítás nyilvános, a szülők is és a gyermekek is megcsodálhatják a szülőtársak, illetve a gyerektársak, barátok munkáit.

A kapcsolattartási lehetőségek a következőkkel bővültek: szülői mesemondás, együttes zenélés, más népek kultúrájának játékos megismerése (szülő – gyerekcsoport), érdekes foglalkozások bemutatása.

A távmunkában történő nevelőmunka során a szülőkkel, gyermekekkel történő folyamatos kapcsolattartás, a gyermekek fejlődésének elősegítése, a szülőkkel való szoros együttműködésben valósul meg. Célunk a szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem, mely a gyermeki személyiség teljes kibontakozásának elősegítésére irányul. A szülők és az óvodapedagógusok között a nevelési feladatok összehangolására lehetőség nyílik még a faliújságokra kitett információkon keresztül, az óvodai ünnepélyek szervezése során, és a szülői fórumok alkalmával. Telephelyenként kialakultak a szülők bevonásának szokásai az óvodai ünnepekbe.

A következő szempontok alapján tartjuk megvalósíthatónak az együttműködést:

- a szülő, a gyermek feltétel nélküli elfogadása,
- őszinte viselkedés,
- a szülőktől kapott információk bizalmas kezelése,
- segítség a problémák okainak feltárásában, ha szükséges szakember bevonásával.

A Szülői Szervezet a csoportokban két-háromtagú, közülük a szülők által választott képviselő vesz részt az évente 2-3 alkalommal megtartandó közös óvodai értekezleten. Rajtuk kívül az érdeklődő szülőket is várjuk. A Szülői Szervezet vezetője összegyűjti a kérdéseket, javaslatokat, problémákat, melyeket közösen megbeszélünk (szülők, óvodavezető, helyettesek, munkaközösség vezetők, gyermekvédelmi felelős). Az óvodavezetés a háromtagú szülői szervezetnek küldi meg az aktuális információkat emailen, ők továbbítják azokat a többi szülőnek.

Folyamatosan mérjük a kapcsolattartás formáira, tartalmára vonatkozó szülői elégedettséget. Az eredmények alapján bővítjük vagy módosítjuk a kapcsolattartás lehetőségeit.

Az óvoda családokat segítő és támogató tevékenysége

- a szülőknek előadások szervezése szakemberek bevonásával (óvodapszichológus),
- szükség esetén szakember bevonása,
- tájékoztató előadás a beiskolázásról.

A pedagógiai program megvalósítását szolgáló egyéb kapcsolatok

- Újbudai Humán Szolgáltató Központ
- Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat XI. kerületi Tagintézmény
- Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat 1. Számú Szakértői Bizottság Tagintézménye
- Pedagógiai Oktató Központ
- ELTE Tanító- és Óvóképző Kar
- Nemzeti Népegészségügyi Központ

Célunk, hogy az eltérő fejlődésű, szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek problémáira közösen megoldást találjunk. A gyermekvédelmi törvényben foglaltak szerint, a prevenciót szem előtt tartva arra törekszünk, hogy ezek a gyermekek időben kerüljenek ellátásra, hiszen optimális fejlődésük csak így biztosítható.
Minden segítségnyújtáskor, beavatkozáskor tiszteletben tartjuk a családok életmódját, szokásrendszerét, tradícióit.

A gyermekvédelem minden óvodapedagógus feladata, így köteles jelezni bármely olyan problémát, amely a gyermekek hátrányos vagy veszélyeztetett helyzetét okozná.
A gyermekvédelmi felelős, aki az Újbudai Humán Szolgáltató Központ koordinátorával állandó kapcsolatot tart, az óvodavezetővel együtt dönt a gyermekvédelmi intézkedések és a segítségnyújtás módjairól.

A gyermekvédelmi felelős éves munkatervet, majd a nevelési év végén értékelést készít. Minden adódó lehetőséget kihasználunk a segítségnyújtásra, így sokszor még a reménytelennek tűnő helyzetekben is találtunk és találni fogunk megoldást. Ezáltal megakadályozhatjuk, hogy a hátrányos helyzetből a gyermek testi, lelki, szellemi, erkölcsi fejlődésének torzulása, a veszélyeztetett helyzet kialakuljon.

A kerület szakmai szolgáltató hálózatának magunk is részesei vagyunk Anyanyelvi Szakmai Centrumként.

A pedagógusok képzésébe intézményünk is bekapcsolódik, az ELTE Tanító-és Óvóképző karának hallgatóit fogadjuk szakmai gyakorlatra.

A kerület szakmai életének így nem csupán ismerői, de alakítói is vagyunk.

A Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat XI. Kerületi Tagintézményével a rendszeres és élő kapcsolatot fontosnak tartjuk, ezért azt szorgalmazzuk. Úgy gondoljuk, hogy nevelőmunkánknak egy más szemszögből való közelítése másfajta összefüggések meglátását teszi lehetővé. Erre pedig a fejlődéshez feltétlenül szükség van. A gyermekek magas színvonalú ellátása érdekében folyamatos és a szakmaiságot maximálisan tiszteletben tartó kapcsolatra törekszünk.

Kiemelten fontosnak tartjuk a folyamatos és korrekt tájékoztatást, a kölcsönös bizalomra épülő együttműködést és az egymás munkája iránti tiszteletet.

Allergológiai szakrendelő, óvodaorvosok és védőnők:

A székhely és a telephelyek óvodaorvosainak és védőnőinek neveit és az intézményben való tartózkodásuk időpontját a központi faliújságok tartalmazzák. A vizsgálat időpontját a szakorvosok határozzák meg, melyről az óvodapedagógusok egy héttel előtte értesítik a gyermekek szüleit. Tartós gyógykezelés alatt álló gyermekek gyógykezelésére vonatkozó adatokat, továbbá a gyermek speciális köznevelési ellátásához szükséges szakorvosi diagnózisának adatait megosztjuk óvoda és az egészségügyi szakellátó között.

Újbuda Cigány Önkormányzata illetve a civil szervezetek:

A gyermekek óvodai beíratásával, a hiányzás csökkentésével, iskolaválasztással, szülői programokkal kapcsolatos együttműködés.

A nevelési – oktatási intézmények közötti új horizontális kapcsolatok és azok ápolása

Kapcsolattartás a környező iskolákkal:

Együttműködésünk ***célja*** a kerület oktatási koncepcióját is figyelembe véve, hogy programjainkat összehangolva megkönnyítsük az óvodából az iskolába való átmenetet. E cél eléréséhez elengedhetetlen, hogy közös szakmai megbeszéléseken a helyi programok bevezetésének eredményeiről folyamatosan tájékozódjunk.

Az együttműködés alapelveinek valljuk: a kölcsönös nyitottságot, érdeklődést, bizalmat és zavartalan átmenetet.

Kapcsolattartási formáink:

- kapcsolattartás az első osztályos tanítónőkkel,
- az óvodapedagógusok iskolalátogatása, az átadott gyermekek képességeinek, neveltségi szintjének megismerése szempontjából,
- nagycsoportosok iskolalátogatása.

Albertfalva iskoláival:

- Újbudai Petőfi Sándor Általános Iskola
- Albertfalvi Don Bosco Katolikus Általános Iskola,
- Szent II. János Pál Pápa Iskolaközpont,
- Újbudai Montágh Imre Általános Iskola,
- Újbudai Teleki Blanka Általános Iskola,
- Újbudai Grosics Gyula Sport Általános Iskola
- Domokos Pál Péter Általános Iskola

A nevelésünknek, fejlesztésnek vertikálisan is és horizontálisan is együtt kell haladnia ahhoz, hogy előkészítse az élethosszig tartó tanulás lehetőségét, ezért egyértelművé kell tennünk, és el kell fogadtatnunk környezetünkkel a lassú átmenet az óvodából az iskolába elvet. Értelmezésünkben ez azt jelenti, hogy óvodapedagógusként egyféleképpen és ugyanúgy gondolkodunk a gyermekekről, elfogadjuk, hogy a saját képességeinek megfelelő ütemben kell haladnia, életkorának, fejlettségi szintjének megfelelő ismeretet kell kapnia saját tanulási útján.

A kerület más óvodáival

Elengedhetetlenül fontosnak tartjuk az együttműködést a gondolat-, tapasztalatcsere és az eredményes munka érdekében.

Fonyód utcai Bóbita bölcsődével:

Kiscsoportosaink közül sokan a szomszédos Bóbita bölcsődéből kerülnek hozzánk, így a két intézmény együttműködése szükségszerű az átmenet megkönnyítésére. Célunk, hogy egymás munkáját minél jobban megismerjük, tájékozódjunk a gyermekek óvodáskor előtti fejlődéséről.

Az intézmény fenntartójával (XI. kerület Újbuda Önkormányzat) való **együttműködés:**

A fenntartó önkormányzat és más intézmények, illetve szervezetek által kiírt pályázati lehetőséget folyamatosan figyelemmel kísérjük, azokat kihasználva próbáljuk különböző programjainkhoz a szükséges anyagi erőforrásokat megteremteni.

Fontosnak tartjuk a rendszeres információ-áramlást, mint kapcsolattartási formát, mert nagy szerepet játszik az óvoda nevelőmunkájának társadalmi megítélésében, elismerésében, emellett a személyes kapcsolattartást is igényeljük. Szükségesnek tartjuk, hogy óvodánk nevelőmunkájával, hagyományainkkal kerületi képviselőnk megismerkedjen, osztozzon sikereinkben.

Kapcsolataink közművelődési intézményekkel:

- színházak, múzeumok, könyvtárak, Fővárosi Állat- és Növénykert, Zeneakadémia,
- közvetlen környezetünk – Albertfalva, Albertfalvai Közösségi Ház, Óvodásainkat olyan rendezvényre, műsorra, előadásra, kiállításra visszük el csoportosan, vagy ajánljuk a szülőknek, amely a gyermekek életkori sajátosságainak megfelel, érdeklődésüket figyelembe veszi, hitelesen, színvonalasan közvetíti az általunk megfogalmazott kulturális értékeket.

Kapcsolataink a határon túli nevelési intézményekkel:

A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében, óvodánk a külhoni magyar óvodákkal kapcsolatépítésre és – lehetőség szerint – a szakmai kapcsolat folyamatos ápolására törekszik.

Fejlesztés iránya:

- csoportok közötti kapcsolat kialakítása,
- személyes találkozás,
- szakmai anyagok cseréje,
- meghívás nevelési értekezletre,

- közös kirándulás,
- meghívás helyi rajzpályázatokra,
- magyar gyermekkönyvek gyűjtése.

12. Felhasznált irodalom

Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja, 1. melléklet a 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelethez

Balázsné Szűcs Judit (1992): *Miből lesz a cserebogár?* Alex – Typo Kiadó, Budapest

B. Méhes Vera (1982): *Az óvodapedagógus és az óvodai játék*, Tankönyvkiadó, Budapest

Falvay Károly (1994): *Ritmikus mozgás – énekes játék*, Saját kiadás, Budapest

Forrai Katalin (1974): *Ének-zene az óvodában*, Zeneműkiadó, Budapest

Gósy Mária (1994): *A beszédészlelés*, Budapest

Gőbel Orsolya (2012): *Csupa szépeket tudok varázsolni*, L'Harmatann Kiadó, Budapest

Hermann Alice (1979): *A gyermekkorban érlelődik a jövő*, Kossuth Könyvkiadó, Budapest

Mérei Ferenc V. Binet Ágnes (1975): *Gyermeklélektan*, Gondolat, Budapest

Perlai Rezsőné (1990): *Matematikai nevelés – gondolkodásfejlesztés az óvodában*, Magyar Pedagógiai Társaság, Budapest

Jean Piaget (1997): *Az értelem pszichológiája*, Kairosz Kiadó, Budapest

Jean Piaget (1978): *Szimbólumképzés a gyermekkorban*, Gondolat Kiadó, Budapest

Porkolábné dr. Balogh Katalin (1989): *Óvodai fejlesztés a tanulási zavarok megelőzésére*, Heves Megyei Tanács Pedagógiai Intézete , Eger

Porkolábné dr. Balogh Katalin (1992): *Kudarc nélkül az iskolában*, Alex-typo Kiadó és Reklámiroda Bt., Budapest

Ranschburg Jenő: *Az óvodáskor magatartási és személyiségproblémái*, Miskolc

Törzsök Béla (1982): *Zenehallgatás az óvodában*, Zeneműkiadó, Budapest

Vekerdy Tamás (1989): *Az óvodai és az iskolai évek a pszichológus szemével*, Tankönyvkiadó, Budapest

Zilahi Józsefné (1998): *Mese-vers az óvodában*, Eötvös József Könyvkiadó, Budapest

Zilahi Józsefné Stöckert Károlyné Dr. Ráczné dr. Főző Klára (1997): *Óvodai nevelés játékkal, mesével*, Eötvös József Könyvkiadó, Budapest

13. Legitimációs záradék, érvényességi rendelkezés, nyilvánosság

A Pedagógiai Programot készítette:<u>Az intézmény vezetője</u>	**Dátum: 2022. március 31.** ..... **Khoórné Rápolthy Beáta** Intézményvezető P.H.
Az ***óvoda nevelő munkát segítő alkalmazottai*** az óvoda **Pedagógiai Programjában** foglaltakról a nevelőtestületi elfogadás előtt **<u>tájékoztatást kaptak.</u>**	**Dátum: 2022. április 19.** ..... **Halmosné Erős Anikó** A nevelő munkát segítő alkalmazottak nevében aláírás
A **<u>Szülői Szervezet</u>**, a **módosított Pedagógiai Programról** magasabb jogszabályban biztosított jogai alapján a nevelőtestületi elfogadás előtt **a <u>tájékoztatást megkapta</u>.** **Dátum: 2022. április 25.** ..... **Andriska Eszter** **Gór- Liszkai Eszter** **Farkasházi- Rácsai Krisztina** Szülői Szervezet nevében aláírás	
Az óvoda vezetője a NyugiOvi programkiválasztásához beszerezte az óvodapszichológus véleményét	**Dátum: 2022. április 19.** ..... **Molnárné Ruttner Réka** óvodapszichológus
A nevelőtestület magasabb jogszabályban meghatározottak alapján a helyi egészségfejlesztési programot az óvoda-egészségügyi szolgálat **<u>közreműködésével</u>** **<u>készítette el.</u>**	**Dátum: 2022. április 20.** ..... **Dr. Sziráki Katalin** ..... **Dr. Bene Márta** ..... **Dr. Szakolczai Ilona** ..... **Dr. Rapp János** óvodaegészségügyi szolgálat vezetője/orvos Ph.

A Pedagógiai Programot az óvoda szakmai munkaközössége a jogszabály által ráruházott hatáskörében **véleményezte, szakmai javaslatait a Pedagógiai Program elfogadásaelőtt megtette.**	**Dátum: 2022. április 19.** ..... **Horváthné Szabó Éva** szakmai munkaközösségvezető
Az óvoda Pedagógiai Programját a nevelőtestület döntési hatáskörében **elfogadta.**	**Dátum: 2022. április 19.** ..... **Pásztor Ágnes** Nevelőtestület nevében aláírás
Pedagógiai Programot az óvoda vezetője magasabb jogszabályban meghatározottak alapján **jóváhagyta.**	**Dátum: 2022. április 19.** ..... **Khoórné Rápolthy Beáta** **óvodavezető** **Ph.**

Függelék

Albertfalvai Óvoda

Az óvodán kívüli óvodai nevelés programja járványhelyzet esetére

Jogszabályi háttér:

• 40/2020. (III. 11.) Korm. rendelet veszélyhelyzet kihirdetéséről

• 45/2020. (III. 14.) Korm. rendelet Az élet- és vagyonbiztonságot veszélyeztető tömeges megbetegedést okozó humánjárvány megelőzése, illetve következményeinek elhárítása, a magyar állampolgárok egészségének és életének megóvása érdekében elrendelt veszélyhelyzet során teendő intézkedésekről (II.)

• 47/2020. (III.19.) Korm. rendelet a koronavírus világjárvány nemzetgazdaságot érintő hatásának enyhítése érdekében szükséges azonnali intézkedésekről

Az intézmény szabályozó dokumentumai:

- Pedagógiai Program
- Szervezeti és Működési Szabályzat
- Házirend
- Minőséggondozói kézikönyv

A távmunkában történő nevelőmunka pedagógiai alapelveinek meghatározásánál az Óvodai nevelés országos alapprogramjában is megfogalmazottakból indulnunk ki:

- a gyermeket – mint fejlődő személyiséget – szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg;
- a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvodák kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet töltenek be;
- az óvodai nevelésnek a gyermeki személyiség teljes kibontakozásának elősegítésére kell irányulnia, az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásával; oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben.

A rendkívüli helyzetben a nevelőmunka célja:

A munkatársakkal, szülőkkel, gyermekekkel történő folyamatos kapcsolattartás, fejlődésük elősegítése a szülőkkel való szoros együttműködésben. Fontosnak tartjuk a családok, elsősorban a gyermekek érzelmi támogatását, a rendkívüli élethelyzethez történő alkalmazkodás elősegítését, amelyben a tervszerűen végrehajtott segítő tevékenység révén, meghatározott keretek között, szabályozott formában történik. A folyamatos kapcsolattartás, és támogató tevékenységünk eredményeképpen bízunk abban, hogy óvodásaink az óvodától távol töltött időszakban is megkapják a fejlődésükhöz szükséges nevelői támogatást, elkerüljük a traumatizálódást, oldódik a gyermekek esetleges szorongása, csökkenthető a gyerekek, pedagógusok közötti kapcsolatok fellazulása, az elszigetelődés, elmagányosodás. A kiemelt figyelmet igénylő gyerekekről való gondoskodás, szoros, akár napi szintű személyes kapcsolatfelvétel, különösen a védelemre szoruló, hátrányos helyzetű gyermekek esetében létfontosságú, de a segítő szakemberekkel (óvodapszichológussal, gyógypedagógussal, logopédussal, védőnővel, mozgásszervi prevenciós tornát vezetővel, szociális segítővel) - történő együttműködés, kapcsolattartás is elengedhetetlen.

Családkép – Óvodakép

A kezdeti időszak tapasztalata, hogy a szülők igénylik a segítségnyújtást, és örömmel fogadják az óvodapedagógusok ez irányú kezdeményezéseit. Az otthonra ajánlott tevékenységek között első helyen áll a szabad játék, amelynek támogatásában a pedagógusnak a megváltozott körülmények között is kiemelt szerepe van, megosztja a szülőkkel az elmélyült, tartalmas játék kialakulásához szükséges feltételeket,

ötleteket ad a játékszervezésre, eszközökre. A játék során lehetősége van a gyerekeknek az aktuális élethelyzethez esetlegesen kapcsolódó lelki történések, negatív élmények feldolgozására is, örömszerző funkciója által erősíti a pszichés immunrendszert. A szülők számára, a gyermek személyiségét, érdeklődését és egyéni képességeit ismerve ajánlunk olyan játékos tevékenységformákat, élményszerzési lehetőségeket, amelyeket a szülők gyermekükkel együtt otthonaikban is megvalósíthatnak.

Segítjük a gyermeki személyiség kibontakozását, érvényesítjük a nevelésben az intervenciós gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás gyermekhez, családhoz illesztett megoldásait.

Az ajánlott tevékenységötletek, játékos feladatok, irodalmi - képi – zenei - anyagok kiválasztásában fő szempont az óvoda pedagógiai programjában meghatározott nevelési-fejlesztési céloknak történő megfelelés, ugyanakkor tekintetbe kell venni a rendkívüli élethelyzetben aktuálissá váló problémák, gyermekekben is megfogalmazódó kérdések feldolgozásának lehetőségét is.

A tevékenységekhez kapcsolódó eszközök, anyagok kiválasztásában törekszünk arra, hogy azok, a szülők számára könnyen előteremthetők, általában minden háztartásban fellelhetők legyenek. Javasoljuk az otthoni heti és napirend kialakítását, illetve gyakorlatát. Egy jó napirendet a családban is a folyamatosság és rugalmasság kell, hogy jellemezze, melyet a családban a szülők alakítanak ki. Tudatosítsák gyermekeikben hogy a nap mely szakában, mikor kerül sor az óvodapedagógusok által javasolt játék- és egyéb tevékenységekre, valamint az óvodapedagógusokkal, vagy az irányításukkal virtuális környezetbe szervezett csoport szintű találkozókra, beszélgetésekre, egyéb programokra.

Elvárás minden pedagógustól, hogy a családokkal, gyermekekkel való folyamatos kapcsolattartás során szakmai ajánlásaikkal a gyermekek fejlesztésébe vetett hitük mellett kiemelt szerepet kapjon a lelki támogatás.

A „karantén-kapcsolatfelvétel" javasolt elsődleges kérdéseivel tisztázzuk a kölcsönös elvárásokat és az együttműködés konkrét lehetőségeit, formáit. A szülőkkel történő kapcsolatfelvétel első lépései között szükséges felmérni és megállapodni abban, hogy a kapcsolattartásnak milyen közös lehetőségei vannak, vagy lehetnek.

Az gyermekek otthoni tanulásának az alábbi formáit ösztönözzük, javasoljuk:

- az utánzásos minta-, és modellkövetéses magatartás és viselkedéstanulás,
- szokások alakítása,
- a spontán játékos tapasztalatszerzés,
- a játékos, cselekvéses tanulás,
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés,
- a szülők által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés,
- a gyakorlati problémamegoldás.

Feladatkörök szintjei és ellátandó feladatok

- Intézményvezetői feladatok:

Az új munkaforma beindításának előkészítése: fenntartóval történő egyeztetés, munkatársak bevonódásának biztosítása, a szülők tájékoztatása.
A rendszer működtetése: stratégiai és operatív irányítási feladatok ellátása.
Ellenőrzés és értékelés a működési szabályok és értékelési rendszer alapján.
Szükséges korrekciók végrehajtása: szabályozó dokumentumok, működési gyakorlat aktuális módosításainak koordinálása, ellátása.

• Vezetői feladatot ellátó óvodapedagógusok feladatai:
Tagintézmény/telephely vezetői feladatok ellátása, a minőségelvű működés támogatása, szakmai munkaközösségek és munkacsoportok irányítása.

• Óvodapedagógusi feladatok:
A családok támogatása az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése, ezen belül az egészséges életmód alakítása, az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés, valamint az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megsegítése a szokásostól eltérő formában, többnyire információtechnológiai vagy számítástechnikai eszközök igénybevételével.
A Home Office kialakított munkarendje szerint az intézmény pedagógiai programjára és éves munkatervére alapozott feladatok ellátása.

- elektronikus kapcsolatfelvétel a családokkal, szülőkkel, gyerekekkel,
- a kapcsolattartás formáinak, kereteinek, időrendjének megbeszélése,
- az előrelátható időkeretben a tervezési munka elvégzése,
- meghatározott napirend szerint a gyermekek fejlődését segítő tevékenység-ötletek, tartalmak megosztása,
- igény szerint rendelkezésre állás, egyéni kommunikációs lehetőségek, tanácsadások,
- virtuális, személyes kapcsolat (Skype, telefon) a gyerekekkel, szülőkkel,
- kapcsolattartás a kollégákkal, fejlesztő szakemberekkel, óvodapszichológussal, esetmegbeszélések,
- a szülők támogatása nevelési, fejlesztési kérdésekben,
- az óvoda szakmai színvonalának megtartása.

Fontosnak tartjuk, hogy az óvodai távmunka minden szereplője megtalálja azt az egyensúlyt, mely a feladatok minél egyenletesebb elosztásával nem terheli túl a pedagógusokat, és nem terheli a családokat.
Óvodapedagógusaink az óvodán kívüli, otthoni munkavégzés során, az intézmény székhelyétől, telephelyétől elkülönülten, otthonukban, személyes, közvetlen kontaktus nélkül, IKT- eszközök használatával látják el az intézmény pedagógiai programja által meghatározott nevelési, fejlesztési feladataikat. A társintézményekkel való együttműködés tartalmait és formáit a kialakult hagyományok és az aktuális helyzet mérlegelésével határozzuk meg.

Az óvodapedagógusi távmunka megszervezésének elvei

Humán erőforrás – Feltételek

- A nevelőmunka középpontjában változatlanul és hangsúlyosan a gyermek áll.
- Kulcsszereplő az óvodapedagógus, akinek virtuális jelenléte fontos feltétele a távmunkában ellátható óvodai nevelésnek. Az óvodapedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent a szülők és a gyermek számára.
- Lehetőség szerint egyenletes terhelés mellett az óvodapedagógusok összehangolt munkájukkal járulnak hozzá a távmunkában ellátandó óvodai nevelés eredményességéhez.

Tárgyi feltételek

- Távmunkában azok az óvodapedagógusok foglalkoztathatók, akik rendelkeznek saját, vagy az intézmény infrastruktúráját képező és használható, a feladatellátás

szempontjából szükséges készségekkel és képességgel, azaz, a munkavégzéshez nélkülözhetetlen digitális eszközökkel, azok használhatóságával, és megfelelő informatikai kompetenciákkal.

Albertfalvai Óvoda

1116 Budapest Ezüstfenyő tér 1.
Tel: 208-4520
E-mail: info@albertfalvaiovi.ujbuda.hu

Ikt. szám: 91/2022.

Intézményvezetői nyilatkozat

Az intézmény felelős vezetőjeként Khoórné Rápolthy Beáta nyilatkozom, hogy az Albertfalvai Óvoda (1116 Budapest, Ezüstfenyő tér 1. sz.) szakmai – pedagógiai működését meghatározó Pedagógiai Program a jogszabályokban megfogalmazott jogok, kötelességek érvényesülésének intézményi helyi gyakorlatát tartalmazó belső szabályzó, melynek rendelkezései érvénybelépésével **a fenntartóra,** a működtetőre a dokumentum módosításával – 2022. szeptember 1-jei hatályba lépéssel – az óvoda mindenkori költségvetési keretén felül **többletkötelezettség nem hárul.**

A fenntartó az 52/2016. (III.31.) XI. ÖK határozatában az Önkormányzat mindenkori költségvetése terhére egyetértését adta a Pedagógiai Programban lévő Érzékenyítő program, Biztonságos közlekedési program és az intézményeken átívelő Anyanyelvi Szakmai Centrumunk többletköltségeinek tervezéséhez. **Kérem a fenntartó további támogatását és egyetértését az 52/2016. (III.31.) XI. ÖK határozatban rendezett többletköltségek biztosításához.**

Budapest, 2022. április 19.

Tisztelettel:

ALBERTFALVAI ÓVODA OM: 034448 1116 Budapest, Ezüstfenyő tér 1.

P.H.

.....

Khoórné Rápolthy Beáta

intézményvezető

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzata
Képviselő-testülete

Iktatószám: I-154-8/2022.

K i v o n a t

a Képviselő-testület **2022. június 23-i rendes, nyilvános** ülésének jegyzőkönyvéből

A NAPIREND 3./ PONTJA: **Önkormányzati fenntartásban lévő óvodák Pedagógiai Programja, Szervezeti és Működési Szabályzata, valamint Házirendje módosításának fenntartói tájékoztatásra és egyetértésre való felterjesztése**
Előterjesztő: Bakai-Nagy Zita alpolgármester

146/2022. (VI. 23.) XI.ÖK határozat

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzata Képviselő-testülete

21 igen szavazattal, ellenszavazat és tartózkodás nélkül úgy határozott, hogy

a) - az Albertfalvai Óvoda (1116 Budapest, Ezüstfenyő tér 1.),
- a Dél-Kelenföldi Óvoda (1119 Budapest, Lecke u. 15-19.),
- az Észak-Kelenföldi Óvoda (1119 Budapest, Tétényi út 46-48.),
- a Gazdagréti Óvoda Kindergarten in Gazdagrét (1118 Budapest, Csíkihegyek u. 11.),
- a Kelenvölgy-Őrmezei Óvoda Kindergarten in Kelenvölgy-Őrmező (1112 Budapest, Neszmélyi út 22-24.),
- a Lágymányosi Óvoda (1117 Budapest, Bogdánfy u. 1/b),
- a Sasadi Óvoda (1118 Budapest, Dayka Gábor u. 4/b) és
- a Szentimrevárosi Óvoda (1113 Budapest, Badacsonyi u. 20-22.)

legkésőbb 2022. augusztus 31-éig kihirdetésre kerülő és 2022. szeptember 1-jén hatályba lépő Pedagógiai Programjának módosításáról szóló tájékoztatást elfogadja.

Felkéri a Polgármestert a szükséges intézkedések megtételére.

Határidő: 2022. augusztus 31.
Felelős: dr. László Imre polgármester

...

dr. László Imre s. k.
polgármester

Vargáné dr. Kremzner Zsuzsanna s. k.
jegyző

A kivonat hiteles:
Bp., 2022. június 24.